

Jaarverantwoording 2020

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Programma's	5
Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid.....	6
Programma Verkeer en openbare ruimte.....	17
Programma Lokale economie.....	25
Programma Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport	37
Programma Werk en inkomen	53
Programma Zorg.....	60
Programma Milieu	76
Programma Ruimtelijke ontwikkeling.....	84
Programma Algemene dekkingsmiddelen	93
Programma Bedrijfsvoering	99
Paragrafen	106
Paragraaf Lokale heffingen	107
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	114
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	129
Paragraaf Financiering	137
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	141
Paragraaf Grondbeleid	144
Paragraaf Verbonden partijen.....	150
Paragraaf subsidies	165
Jaarrekening	166
Balans per 31 december 2020	167

Programmarekening o.b.v. taakveld 2020	169
Waarderingsgrondslagen	172
Toelichting op de balans	179
Niet uit de balans blijvende verplichtingen.....	198
Toelichting programmarekening 2020	201
Overzicht incidentele baten en lasten	202
Overzicht reserves en voorzieningen.....	204
Overzicht bezoldiging topfunctionarissen gemeente.....	206
Verplichte beleidsindicatoren.....	208
SiSa bijlage.....	210
Overzicht taakvelden 2020.....	214
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	218
Afkortingenlijst	223

Inleiding

De jaarverantwoording 2020 is opgesteld conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

De basis voor de jaarverantwoording is de programmabegroting 2020-2023 (en de herstelbegroting 2020-2023). Deze is aangepast als gevolg van een aantal begrotingswijzigingen. In december hebben wij de programmarapportage en de rapportage van het sociaal domein gepresenteerd. Als sluitstuk van de budgetcyclus bieden we u nu de jaarverantwoording 2020 aan.

De jaarverantwoording is een integraal geheel en als volgt opgebouwd:

1. Programmaverantwoording
2. Paragrafen
3. Jaarrekening

De programma's bevatten een analyse van de belangrijkste afwijkingen van het programma per taakveld. In de financiële tabellen van de programma's zijn de mutaties van de reserves op totaalniveau opgenomen. In de jaarrekening zijn de mutaties van de reserves uitgesplitst. In de programmaverantwoording is ook het overzicht van de voortgang van projecten en investeringen opgenomen. We hebben de indicatoren opgenomen die vastgesteld zijn bij de begroting van 2021.

2020 heeft geheel in het teken van het coronavirus gestaan. Dit vindt zijn weerslag in deze jaarrekening. In de programma's is op de diverse taakvelden hier aandacht aan besteed. Daarnaast hebben we in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een nadere verantwoording opgenomen.

Programma's

Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid

0.1 Bestuur

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>De gemeenteraad vindt het van groot belang een goede binding met de inwoners van de gemeente te hebben en om te weten wat er bij hen leeft. Om haar volksvertegenwoordigende rol te vervullen zal de raad meer contact met de samenleving zoeken. De raad beoogt hierbij een meer sturende rol.</p>	<p>Om meer contact met de samenleving te hebben gaat de raad meer op werkbezoek. De raad gaat werken vanuit een lange termijn agenda. Hiermee beoogt de raad een meer sturende rol over de thema's die zij wil behandelen én verkrijgt de raad meer grip op de agenda.</p>	<p>Door de coronacrisis en de beperkingen hebben er in 2020 geen werkbezoeken van de raad plaatsgevonden. Door middel van de raadsklankbordgroepen wordt de lange termijn agenda vormgegeven. Deze klankbordgroepen brengen in kaart welke ontwikkelingen er op de gemeente afkomen en maken aan de hand daarvan een stappenplan om het beoogde doel te bereiken. Met deze werkwijze vult de raad proactief haar eigen agenda in.</p>
<p>Samenwerking dorpsraden.</p>	<p>In het visiedocument "Samenwerking dorpsraden gemeente Borsele" is de samenwerking tussen de dorpsraden onderling en tussen de dorpsraden en gemeente vastgelegd. Wij (dorpswethouder, burgemeester, college) houden structureel overleg met de dorpsraden en desgewenst extra overleg.</p>	<p>Er is besloten dat een vast team van medewerkers de dorpswethouders gaat ondersteunen om de samenwerking en de integraliteit te bevorderen. In verband met de coronacrisis zijn er in 2020 geen structurele overleggen geweest met de dorpsraden.</p>
<p>Kinderburgemeester/kinderraad: Wij willen het politieke bewustzijn van jeugdigen (basisschoolleeftijd) aanwakkeren en de betrokkenheid tussen gemeente en kinderen vergroten.</p>	<p>We installeren tweejaarlijks een kinderraad waaruit een kinderborgemeester kan worden gekozen. Verder willen we via een educatieprogramma de jongeren jaarlijks voorlichten over de inrichting van de gemeente en democratische besluitvorming. Naast het instellen van de kinderraad/kinderburgemeester willen we het bestaande (verouderde) educatieprogramma herzien en nieuw leven inblazen.</p>	<p>We kozen ervoor om dit jaar een kinderborgemeester te werven. De werving is in het najaar gestart. We hebben scholen benaderd, flyers gestuurd en we hebben via onze (online) communicatiekanalen de vacature gedeeld. In totaal reageerden 17 kinderen. Drie kinderen zijn uitgenodigd om een presentatie te geven en hieruit is eind november de eerste kinderborgemeester van Borsele gekozen.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Strategische visie Borsele.	Ter verdere uitwerking van het 100 dagen-verslag van de burgemeester wordt in 2020 in overleg met diverse stakeholders een strategische visie Borsele opgesteld. Deze visie dient als kapstok voor nader op te stellen beleid en aan te pakken issues.	Deze visie is in 2020 verwerkt in het kerntakenonderzoek van K+V onder de noemer van 'Wat voor gemeente willen we zijn'. In 2021 wordt in vervolg hierop door een raads werkgroep met ondersteuning vanuit de ambtelijke organisatie een 'Strategische Toekomstvisie Borsele' opgesteld.
Een goed leef- en woonklimaat in de grensregio Vlaanderen en Zeeland en verwerving van (Europese) subsidies	In 2020 worden de mogelijkheden tot samenwerking in het North Seaport District onderzocht. Dit onder de leiding van een onafhankelijk externe deskundige. Onderwerpen betreffen onder andere wonen, natuur, infrastructuur en recreatie.	North Sea Port District heeft in 2020 een begin gemaakt aan het prioriteren, uitwerken en concretiseren van de werkagenda onder leiding van externe onderzoeksbureaus. De werkagenda stelt innovatieve doelen om de synergie tussen haven en omliggend gebied te verbeteren en gaat uit van intensieve grensoverschrijdende samenwerking.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Onze website geeft op minimaal 85% van alle ingevulde zoekopdrachten de juiste informatie weer	-	92%	90,5%	85%
Een goed gewaardeerde externe communicatie	-	7,0	7,5	7,5
Oordeel van inwoners over de kwaliteit van communicatie en dienstverlening van de gemeente via het inwonerspanel DUO en eventueel aanvullende enquêtes	-	7,2	7,05	7,2

0.2 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Verbeteren van onze dienstverlening door het aspect gastheerschap (hostmanship) verder te ontwikkelen.	We gaan vervolg geven aan deze ambitie. Op basis van een excursie naar best practices stellen wij een integrale visie op over hostmanship. De rol van de receptie, de inrichting van de welkomsthal en de afdeling Burgerzaken nemen wij in deze visie op. Op basis van de visie doen wij voorstellen voor verbetering van onze dienstverlening.	Als gevolg van de coronacrisis zijn er nog geen excursies geweest en er is (nog) geen integrale visie op hostmanship. De dienstverlening was vooral gericht op de maatregelen uit te voeren die nodig zijn door de uitbraak van het coronavirus.
Optimalisering digitale dienstverlening.	Door eerder gezette stappen kunnen onze inwoners steeds meer producten digitaal aanvragen en afhandelen. Deze processen en de reeds in het programma iBurgerzaken geïmplementeerde modules zullen gemonitord en geëvalueerd worden. Dit waarborgt de verdere optimalisering van onze dienstverlening. Daarnaast hebben wij met de leverancier een nieuw vierjarig contract afgesloten. Dit biedt ons de mogelijkheid om onze dienstverlening verder te optimaliseren. Naar verwachting kunnen wij op termijn onze inwoners de mogelijkheid bieden om reisdocumenten en rijbewijzen online aan te vragen.	Dit jaar hebben onze inwoners veel gebruik gemaakt van onze digitale dienstverlening. In 2020 zijn 15% meer documenten/diensten digitaal aangevraagd dan in 2019. We werkten aan de verdere ontwikkeling van iBurgerzaken door het realiseren van de juiste koppelingen. Hierdoor nemen de efficiency en de gebruiksvriendelijkheid van onze diensten toe.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Ontwikkelingen Burgerlijke stand.	Naast de in 2019 herziene verordening burgerlijke stand sluit ook de organisatie van de burgerlijke stand in grote mate op de wensen van onze inwoners en bedrijven aan. De wijze waarop huwelijken worden voltrokken, de huwelijkslocatie(s), de digitale poort voor burgerlijke stand (huwelijken, geboorte en overlijden) wordt gemonitord, geëvalueerd en daar waar het kan aangepast aan nieuwe ontwikkelingen.	In Borsele zijn de aangiften burgerlijke stand voor ruim 80% digitaal aangevraagd. We zien dat de investering in de Burgerzakenapps zichzelf bewijst, zeker in deze tijd, maar vooral ook in de toekomst. Het jaar 2020 heeft veel effect gehad op de wijze van de huwelijksvoltrekkingen.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Een goed georganiseerde Veiligheidsregio.	Verdere ontwikkeling van de organisatie van de VRZ krijgt in 2020 vorm. Het traject Emergo zal in dit jaar afgerond gaan worden. In 2020 wordt onder andere gestart met de notitie "Strategische personeelsplanning".	Het plan van aanpak van Emergo is grotendeels afgerond. Er is vanuit de commissie nog wel een aantal aandachtspunten meegegeven. Deze aandachtspunten hebben onder andere betrekking op de basis brandweezorg en de samenwerking met de GGD en de RUD. De relevante aandachtspunten worden opgenomen in het nieuwe meerjarenbeleidsplan dat momenteel wordt opgesteld. De Veiligheidsregio Zeeland (VRZ) heeft het voornemen om de Strategische Personeelsplanning onderdeel te maken van de HRM-instrumenten. In 2020 is een eerste aanzet gemaakt voor een concept beleidsplan. De brede introductie is onderdeel van het jaarplan Bedrijfsvoering voor 2021.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Een financieel gezonde en stabiele Veiligheidsregio.	De ambities in het beleidsplan 2020-2023 hebben grote invloed op de financiële huishouding van de VRZ. Op basis van dit beleid wordt eventueel de (meerjaren)begroting 2020 bijgesteld. We vragen en nemen een actieve rol om samen met de VRZ tot een gewenst en verantwoordelijk ambitieniveau te komen.	Het Algemeen Bestuur heeft dit jaar besloten het beleidsplan 2016-2019 voor twee jaar te verlengen tot en met 2021 en het nieuwe beleidsplan vast te stellen voor 2022-2025. De VRZ stelt dat het verlengen van het beleidsplan 2016-2019 tot en met 2021 de mogelijkheid geeft om beleid en financiën goed op elkaar af te stemmen. Met een beleidsplan voor 2022-2025 kan het plan gelijktijdig worden behandeld met de begroting voor het jaar 2022. Daarmee is de begroting mede gebaseerd op het nieuwe beleidsplan.
Op peil houden van de brandweezorg.	Een belangrijk speerpunt in de komende jaren is de ontwikkeling van een nieuwe toekomstvisie voor de uitvoering van de brandweezorg. De huidige brandweezorg wordt in Zeeland voor een groot deel verzorgd door brandweervrijwilligers. Demografische en maatschappelijke ontwikkelingen hebben een grote invloed op het op peil houden van de huidige basisbrandweezorg.	Het besluit om het huidige beleidsplan te verlengen is genomen in verband met de complexiteit van de verwachte ontwikkelingen. De verwachte ontwikkelingen in relatie tot nieuwe wetgeving, landelijke richtlijnen, demografie, klimaatveranderingen en digitalisering zullen impact gaan hebben op het beleid van de organisatie. Hierbij wordt onderzoek gedaan naar de rechtspositie van brandweervrijwilligers en de gevolgen die de brandweer ondervindt van de maatschappelijke en demografische ontwikkelingen.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Het uitvoering geven aan het vastgestelde Integrale veiligheidsbeleid Nota integrale Veiligheid.	Een van de speerpunten van het veiligheidsbeleid is de aanpak van georganiseerde criminaliteit in de zeehaven. Het project "Meld misdaad anoniem" zal in de loop van komende periode vorm krijgen. Tevens hebben we ons ingezet om vanuit het versterkingsplan gelden beschikbaar te krijgen voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit in de haven. Deze gelden zijn inmiddels door de minister toegekend. Vanuit deze gelden is onlangs door de Taskforce Brabant Zeeland een Programmamanager Weerbare Zeehavens aangesteld. Ook gaat TNO vanuit deze gelden onderzoek doen in de haven.	Het TNO-onderzoek is uitgevoerd. Het rapport van dit onderzoek is gedeeld met de raad. Mede op basis van de bevindingen uit dit onderzoek is het uitvoeringsplan "aanpak georganiseerde criminaliteit in de Zeehavens" herschreven. In plan dit staat beschreven dat we ons, gezamenlijk met onze partners, voor de korte termijn richten op zeven verschillende onderwerpen. In het laatste kwartaal van 2020 zijn per onderwerp projectgroepen samengesteld. Deze projectgroepen zijn van start gegaan met het vormgeven van de deelprojecten.
Het handhaven van de Algemene plaatselijke Verordening.	De burgemeesters van Basisteamdriehoek Oosterscheldebekken hebben opdracht geformuleerd om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn tot samenwerking door de gemeenten met betrekking tot de inzet van boa's. Dit zal zorgdragen voor beter toezicht betreffende de voorschriften uit de Algemene plaatselijk verordening. Tevens zoeken we de samenwerking met de politie. Hiermee dragen we zorg voor een integrale aanpak. Ook kan de politie zich hierdoor beter richten op zijn kerntaken. Op basis van de reeds uitgevoerde verkenning zal de gewenste versterking van toezicht en handhavende taak vorm krijgen.	In 2020 is met name ingezet op handhaving van de noodverordening. De gesprekken over en het onderzoek naar de mogelijke samenwerking zijn "on hold" gezet. Dit traject is in het laatste kwartaal van 2020 opgestart en krijgt in 2021 verder vorm.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Aanpak ondermijnende criminaliteit.	Naast reeds lopende aanpak van georganiseerde criminaliteit in de Sloehaven geven we ook vorm aan de totale aanpak van ondermijnende criminaliteit. In 2020 zullen we ons richten op de aanpak van ondermijnende criminaliteit in het buitengebied. Dit willen we bereiken middels awarenesstrainingen, goede integrale informatie uitwisseling, integrale controles en acties en door het versterken van de samenwerking met diverse partners.	We lichtten onze medewerkers in over signalen van ondermijnende criminaliteit. We organiseerden bijeenkomsten en stelden een plan van aanpak op voor ons buitengebied. We voerden een aantal integrale controles uit. De fysieke bijeenkomsten konden geen doorgang vinden. In het laatste kwartaal van 2020 is intern een aandachtsfunctionaris "mensenhandel", een van de vormen van ondermijnende criminaliteit, benoemd. Deze zal intern zorgdragen voor awareness, aan de slag gaan met signalen, contactpersoon zijn voor partners en afstemmen met de regionaal coördinator mensenhandel.
De verbinding tussen Openbare orde en Veiligheid en het sociale domein versterken.	De relatief nieuwe regierol van de gemeente in het sociale domein en de aanstaande nieuwe wetgeving "Wet verplichte ggz" zorgen voor een grote overlap tussen de beleidsvelden van Veiligheid en het Sociale domein. Dit vraagt onderlinge afstemming en goede onderlinge samenwerking. We gaan hier invulling aan geven middels integraal werken, goede overlegstructuren en het gezamenlijk volgen van trainingen.	Er vond afstemming plaats tussen de medewerkers van het sociale domein en de medewerkers van openbare orde en veiligheid. Hiernaast is het "Overleg geestelijke gezondheidszorg" dit jaar opgestart. Begin dit jaar is in samenwerking met alle Zeeuwse gemeenten invulling gegeven aan het meldpunt verlichte geestelijke gezondheidszorg. Dit is ondergebracht in het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVHH). Er is een start gemaakt met het vorm geven aan de implementatie van de Ketelveldnorm. Dit zal in 2021 worden voortgezet.
Controle prostitutiebeleid.	De controle op prostitutie wordt met ingang medio 2020 een verantwoordelijkheid van de gemeente. In 2020 bezien we de mogelijkheden voor regionale of Zeeuwse samenwerking op dit gebied.	Een regionale werkgroep onderzocht wat deze taak voor gemeenten gaat betekenen. De werkgroep voerde overleg met de politie. We geven dit in 2021 verder vorm.

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Bestuur, dienstverlening en veiligheid				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
0.1 Bestuur	2.613	1.584	1.343	1.337
0.2 Burgerzaken	779	891	900	757
0.4 Overhead	27	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.903	2.073	2.203	2.248
1.2 Openbare orde en veiligheid	344	287	324	293
Totaal lasten	5.666	4.835	4.770	4.636
Baten				
0.1 Bestuur	348	12	82	89
0.2 Burgerzaken	293	348	328	228
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	53
1.2 Openbare orde en veiligheid	14	11	11	8
Totaal baten	655	371	421	378
Saldo programma	5.011	4.464	4.349	4.257
Mutaties reserves				
Baten				
Bestuursorganen	3	0	0	0
Reserve Bestuursondersteuning	91	0	106	53
Reserve Voorlichting	14	0	0	0
Reserve Burgerzaken	0	0	19	2
Reserve Brandweer	464	40	139	33
Totaal baten reserves	572	40	265	89

Baten en lasten Bestuur, dienstverlening en veiligheid				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
Reserve Bestuursondersteuning	8	0	0	0
Reserve Burgerzaken	0	0	56	70
Reserve Verkiezingen	0	0	59	59
Reserve Brandweer	400	0	0	2
Totaal lasten reserves	408	0	115	131
Saldo reserves	-163	-40	-150	42
Totaal saldo programma	4.848	4.424	4.199	4.300

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een nadelig saldo van € -100.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Bestuur € -40.000

Op basis van de actuariële waardeberekeningen hebben we in de programmarapportage de dotatie aan de pensioenvoorzieningen bijgesteld. Door verdere daling van de rente moeten we de dotaties alsnog verhogen met € 60.000.

De kosten voor raad en raadscommissie waren in 2020 € 20.000 als gevolg van minder vergaderingen en bijeenkomsten en commissievergoedingen.

Taakveld Burgerzaken € 12.000

De ontvangsten voor de afgifte van reisdocumenten bleven in 2020 € 100.000 beneden de raming. Dit effect werd gecompenseerd door ook de lagere afdrachten van rijksleges. Bij Burgerzaken wordt gebruikt gemaakt van de inzet van tweejarige traineeships. Zij werken niet alleen voor Burgerzaken, maar werken ook aan andere taakvelden waardoor hier een voordeel ontstaat.

Taakveld Crisisbeheersing en brandweer € -128.000 en Openbare orde en bijzondere wetten € 28.000

Beide taakvelden stonden in het teken van de coronacrisis. De extra (personeels)kosten van de werkzaamheden voor crisisbeheersing, veiligheid en handhaving zijn hier verantwoord. Daarnaast heeft ons personeel ook ondersteuning verleend bij Veiligheidsregio Zeeland (VRZ). Alleen voor de uitbetaalde overuren ontvingen we compensatie. In 2020 is de formatie uitgebreid vanwege het bredere takenpakket op het gebied van veiligheid en crisisbeheersing. De handhaving wordt grotendeels door het eigen personeel uitgevoerd.

Mutaties reserves

De lagere aanwending van reserves houdt verband met de eenmalige projecten en investeringen.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Restant 1-1-2020	Verleend in 2020	Besteed in 2020	Saldo 31-12-2020
Modernisering BRP	05-06-2014	19.000	0	2.350	16.650
Dienstverlening / communicatie	05-06-2014	38.319	39.877	25.757	52.439
Borsele projecten B2030	01-11-2018	36.208	22.116	21.854	36.470
Jubileum Borsele 50 jaar	06-06-2019	80.000	-59.946	8.300	11.754
GR de Bevelanden	05-11-2020	0	19.946	19.946	0
Kerntakenonderzoek 2020	09-07-2020	0	70.000	30.942	39.058
Vorbereiding Brandweerpost Heinkenszand	03-10-2019	91.705	0	26.424	65.281
Brandweerpost Heinkenszand	09-05-2019	1.375.310	0	12.687	1.362.623
Brandweerpost Heinkenszand, grond	09-05-2019	372.996	0	0	372.996
Brandweerpost Heinkenszand, terrein	09-05-2019	54.753	0	0	54.753
Brandweerpost Heinkenszand, openb.ruimte	09-05-2019	121.460	0	17.813	103.647

Modernisering BRP

Het restantbedrag is beschikbaar voor de doorontwikkeling van het iBurgerzaken dat binnen het samenwerkingsverband GR De Bevelanden wordt opgepakt.

Dienstverlening/ communicatie

Het budget is beschikbaar voor het actualiseren van de dienstverleningsvisie in 2021. In 2021 stellen we de nieuwe visie vast inclusief het uitvoeringsprogramma. Het bedrag wordt onder andere ingezet voor de nieuwe website van Borsele.

Borsele projecten B2030

Het project heeft een doorlooptijd tot eind 2021. Er wordt nog een beslissing genomen over het vervolg van dit project.

Jubileum Borsele 50 jaar

Het budget is deels ingezet voor hogere kosten van GR de Bevelanden. Het restantbudget voor het jubileum wordt overgeheveld naar 2021. Mogelijk verzetten we de open dag naar 2021.

Kerntakenonderzoek 2020

Het kerntakenonderzoek is in 2020 van start gegaan en loopt door in 2021. De onderzoeksresultaten zijn richtinggevend voor streven naar een structureel evenwichtige begroting en weerstandsvermogen.

Brandweerpost Heinkensand

We verwachten in de eerste helft van 2022 met de bouw te starten.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma

Bestuur dienstverlening en veiligheid

Veiligheidsregio Zeeland

Programma Verkeer en openbare ruimte

2.1 Verkeer en Vervoer

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Duurzame veilige herinrichting van wegen.	In 2019 zijn wij gestart met het onderzoek naar de meest geschikte manier voor burgerparticipatie voor de herinrichting van de Eendvogelstraat. In 2020 starten wij met de daadwerkelijke voorbereiding en uitvoering van het project. Streven is om de herinrichting medio 2021 af te ronden.	We hebben de herinrichting van de Eendvogelstraat uitgesteld tot het moment dat er meer duidelijkheid is over de uitkomsten van het kerntakenonderzoek.
Goed onderhouden en toegankelijke wegen.	Wij inspecteren in 2019 al onze wegen op basis van de landelijke CROW- normen. Wegen die niet aan ons ambitieniveau voldoen, nemen we op in de onderhoudsplanning 2020-2024.	De wegen zijn in het voorjaar geïnspecteerd. Aan de hand van de inspectie hebben wij klein onderhoud uitgevoerd. Groot onderhoud verwerken wij in de meerjarenplanning 2021-2025.
Goed functionerend en duurzame openbare verlichting.	Op basis van de meerjarenonderhoudsplanning 2020-2024 voeren wij onderhoud aan masten en armaturen uit. De conventionele armaturen vervangen wij voor energie efficiëntere led armaturen. In 2020 besteden wij het bestek opnieuw aan.	We hebben uitvoering gegeven aan de onderhoudsplanning 2020-2024. Het bestek is in 2020 uitgesteld en besteden we in april 2021 aan.
Herziening gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVWP).	Nieuwe knelpunten en aandachtspunten voegen wij toe aan het uitvoeringsprogramma. Bij de herinrichting van onze wegen hanteren wij de basiskennmerken die horen bij de betreffende wegcategorie. In 2020 vindt besluitvorming over het herziene GVWP plaats.	Het GVWP is herzien. Begin 2022 vindt besluitvorming plaats over het herziene GVWP.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Een goede samenwerking en visieontwikkeling met de andere wegbeheerders.	<p>Wij ontwikkelen samen met de provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen, North Sea Port en de Westerscheldetunnel NV de Gebiedsgerichte aanpak Borsele West. De aanpak leidt tot een integraal pakket aan verkeersmaatregelen in dit gebied voor de komende jaren. In 2020 starten wij met het uitvoeringsprogramma.</p> <p>Wij ontwikkelen samen met de provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen de gebiedsvisie Kwadendamme. Begin 2020 maken wij concrete afspraken met de bewoners en zetten wij het voorbereidingstraject in. In de begroting houden wij rekening met een bedrag van een miljoen euro voor de herinrichting van het Langeweegje.</p>	De visies voor zowel Borsele-West als -Oost zijn gereed. De visie Borsele-Oost is vastgesteld. De visie voor Borsele-West leggen we in 2021 ter besluitvorming voor. Vanaf 2021 geven wij verdere invulling aan het uitvoeringsprogramma. In 2021 starten wij met de voorbereidingen van de aanleg van de randweg Hoedekenskerke en de aanpassing van het kruispunt Baarlandsezandweg – Schoorkensandweg – Provincialeweg in 's-Gravenpolder. Tevens zijn wij nauw betrokken bij het totstandkomen van de gebiedsontsluitingsvisie van Veerse Meer-Zuid.
Ontwikkeling vraaggericht openbaar vervoer.	In overleg met de Buurtbusvereniging stemmen wij de routes af op de behoefte van onze inwoners. Daarnaast communiceren wij over de mogelijkheden van de haltetaxi wanneer er geen buslijn aanwezig is.	De routes stemden we af met de buurtbusvereniging. Ook communiceerden we met onze bewoners over de mogelijkheden van de haltetaxi.
Aanleg parkeerplaatsen in relatie tot de transformatie-opgave R&B wonen.	Wij leggen parkeerplaatsen aan in een aantal dorpskernen. R&B draagt hier ca. 50 % bij uit hun Kernfondsen.	De aanleg van de parkeerplaatsen in de Prinses Margrietstraat en de Laustraat-Merietestraat is gereed. Ook hebben we de openbare ruimte aan de Banjaardstraat aangepast in het kader van de transformatieopgave.
Herinrichting Stenevate.	Het streven is om een 30km zone in te richten. De uitvoering hiervan is afhankelijk van de procedure voor de tweede supermarkt.	Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot de herinrichting. De procedure voor de tweede supermarkt loopt nog.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Ondergrens kwaliteitsniveau wegen	-	-	10%	15%
Bovengrens kwaliteitsniveau wegen	-	-	85%	60%

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Een duurzame, klimaatadaptieve en biodiverse openbare ruimte.	De dorpsplannen leggen wij voor aan de gemeenteraad. Hierin staan de ambitiekaarten vermeld. Deze kaarten verwerken wij in een uitvoeringsplanning. We onderzoeken of aansluiten bij de operatie Steenbreek meerwaarde biedt om de doelstellingen op het gebied van klimaat en biodiversiteit te realiseren.	Voor alle dorpen is een plan opgesteld. Per dorp is een GroenStructuurPlan opgesteld. Wij besloten niet aan te sluiten bij de operatie Steenbreek. In plaats hiervan zijn wij sloten wij aan bij de website 'Zeeland verandert mee'. Een initiatief dat in het kader van de Klimaat Adaptatie Strategie Zeeland is ontwikkeld en hetzelfde doel dient.
Duurzame dorpsbossen.	Het beheer- en herplantplan wordt uitgevoerd. Het accent ligt in de komende jaren voornamelijk op het beheer van de dorpsbossen. Aangepast maaibeleid en gerichte dunningen dragen zorg voor een duurzaam gemengd loofbos.	Het achterstallig onderhoud in de dorpsbossen is afgerond. De dorpsbossen zijn in 2020 jaar op een duurzame wijze beheerd.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Aantal m2 ecologisch groenbeheer	-	-	228.483	228.483
Aantal bomen per inwoner	0,51	0,51	0,51	0,51
Aantal m2 klimaatadaptieve verharding	1.470	1.470	1.470	1.470

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Toegankelijk en goed onderhouden begraafplaatsen.	Wij houden de gemeentelijke begraafplaatsen op orde en geven uitvoering aan het bestaande begraafbeleid.	We onderhielden de begraafplaatsen volgens de geldende normen. Het verwijderen van grafmonumenten waarvan de rechten zijn verstreken is voorbereid. Medio 2021 worden de grafmonumenten daadwerkelijk verwijderd.

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Verkeer en openbare ruimte				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
2.1 Verkeer en Vervoer	3.845	3.833	4.132	3.753
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.949	1.720	2.048	1.871
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	296	399	369	351
Totaal lasten	6.090	5.952	6.549	5.976
Baten				
2.1 Verkeer en Vervoer	96	41	426	652
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	12	31	483	372
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	388	326	326	353
Totaal baten	496	398	1.235	1.377
Saldo programma	5.594	5.554	5.314	4.599
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Wegen	225	0	518	245
reserve Natuur- en Groenbeheer	310	0	144	69
Totaal baten reserves	535	0	662	314
Lasten				
Reserve Wegen	0	0	535	870
reserve Natuur- en Groenbeheer	0	0	249	335
Totaal lasten reserves	0	0	785	1.205
Saldo reserves	-535	0	122	891
Totaal saldo programma	5.059	5.554	5.437	5.490

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een nadelig saldo van € -53.000 ten opzichte van de begroting.

Met ingang van 1 januari 2020 zijn de onderhoudsvoorzieningen omgezet naar egalisatiereserves. Als basis dienen de beheersplannen voor wegen, lichtmasten en groen. Verschillen tussen de begrote en gerealiseerde lasten worden vereffend met de egalisatiereserve. In de paragraaf kapitaalgoederen vindt u een overzicht van de reserves en een toelichting hierop. Hierdoor zijn de verschillen op de taakvelden verkeer en vervoer en openbaar groen beperkt.

Taakveld Verkeer en vervoer € 11.000

Dit taakveld heeft geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Openbaar groen en (oplucht) recreatie € -95.000

Op het onderdeel groen is er een nadeel van 95.000 ten gevolge van hogere urenbesteding en gestegen uurtarief ten op zichte van de begroting.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria € 45.000

Het waterverbruik in 2020 was € 8.000 lager dan geraamd. De post duurzame goederen ter hoogte van € 10.000 is niet benut.

In 2020 zijn de legesopbrengsten met € 25.000 gestegen ten opzichte van de raming ten gevolge van het verlengen van grafrechten.

Mutaties reserves

De mutaties in de reserves houden verband met de eenmalige projecten en investeringen en hebben geen budgettair effect. Daarnaast zijn de onderhoudsvoorzieningen omgezet in egalisatiereserves zonder budgettair effect.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Restant 1-1-2020	Verleend in 2020	Besteed in 2020	Saldo 31-12-2020
Inrichtingsplan supermarkt Heinkenszand	01-11-2018	39.565	0	10.453	29.112
Boomspiegels	05-07-2018	43.489	0	42.717	772
Dorpsbossen Borsele	01-11-2018	90.414	123.830	192.458	21.786
Onderhoud van bruggen	01-11-2018	53.941	-40.000	0	13.941
Aankoop woning 's-Heerenhoek	04-07-2019	72.144	0	44.528	27.616
Ontsluitingsweg Maaiklinkhoek	04-07-2019	1.900	-1.900	0	0
Eendvogelstraat	03-10-2019	3.000	0	0	3.000
Aankoop tuingrond Zangvogelstraat	03-09-2020	0	40.000	2.500	37.500
Parkeerstrook Banjaardstraat Lewedorp	03-10-2019	27.500	0	0	27.500
Parkeerterrein Prinses Margrietstraat Nieuwdorp	03-10-2019	168.538	0	153.232	15.306
Herinrichting Marktstraat 's-Heerenhoek	07-05-2020	0	300.000	2.750	297.250
Tiny Houses Hoedekenskerke openbare ruimte	25-06-2020	0	134.700	14.989	119.711

Inrichtingsplan supermarkt Heinkenszand

Er is tegen het plan van de Lidl supermarkt beroep ingesteld bij de Raad van State. Het zal nog enkele maanden duren voordat er een uitspraak is van de rechter. Dit betekent dat Lidl nog niet kan starten met de bouw.

Boomspiegels

Het project is in 2020 afgerond.

Dorpsbossen Borsele

Afgelopen winterperiode is een inhaalslag gemaakt. Het project wordt in 2021 voortgezet.

Onderhoud van bruggen

Dit project is grotendeels in 2019 uitgevoerd. Enkele onderdelen worden in 2021 afgerond.

Aankoop woning 's-Heerenhoek

Het perceel met de woning is aangekocht. De aanpassing van de openbare ruimte wordt in 2021 afgerond.

Ontsluitingsweg Maaiklinkhoek

De ontsluitingsweg is gerealiseerd.

Eendvogelstraat

De herinrichting is uitgesteld totdat de uitkomsten van het kerntakenonderzoek bekend zijn.

Aankoop tuingrond Zangvogelstraat

In 2021 is gestart met de werkzaamheden.

Realisatie parkeerstrook Banjaardstraat Lewedorp

Het project wordt in 2021 afgerond.

Parkeerterrein Prinses Margrietstraat Nieuwdorp

Het project is in 2020 afgerond.

Herinrichting Marktstraat 's-Heerenhoek

De voorbereidingen zijn in 2020 gestart. In 2021 wordt de herinrichting gerealiseerd.

Tiny Houses Hoedekenskerke openbare ruimte

In 2020 is een start gemaakt met de aanleg van de openbare ruimte. In 2021 worden de werkzaamheden afgerond.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Verkeer en openbare ruimte	Geen

Programma Lokale economie

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Efficiënt gebruik van gebouwen en gronden en het afstoten van gebouwen en gronden die niet (meer) nodig zijn voor gemeentelijke taken.	Verhuren, ver(erf)pachten, ruilen of verkopen van gronden. Zo mogelijk strategische inzet van (vrij van pacht komende landbouw-) gronden, bijvoorbeeld via Kavelruilbureau Zeeland.	Wij hebben gronden verhuurd en verpacht binnen de begroting. Wij verkochten iets meer tuingrond alsmede de ondergrond (verpachte bouwkvavels) van enkele bestaande woningen verkocht.

3.1 Economische ontwikkeling

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Bijdragen aan een sterk, duurzaam en veilig opererend haven- en industriecomplex, dat bijdraagt aan de werkgelegenheid in de regio.	Actief (8,33%) aandeelhouderschap in North Sea Port door bestuurlijke en ambtelijke afvaardiging. Opstellen aandeelhoudersstrategie voor het fusiebedrijf in 2020.	Het proces om te komen tot een aandeelhoudersstrategie is in februari 2021 afgerond. Op basis van de aandeelhoudersstrategie is North Sea Port bezig met het opstellen van een strategisch ondernemingsplan.
Behoud van een sterk energieproductiebedrijf en het waterbedrijf Evides rechtstreeks onderbrengen bij de aandeelhouders.	We zien als aandeelhouder toe op een goed verloop van het herstructureringsproces, mede door participatie in de Aandeelhouderscommissie.	In het kader van de compensatiemaatregelen voor het niet vestigen van de Marinierskazerne in Vlissingen heeft een onderzoek plaatsgevonden naar versnelde ontvlechting van Evides uit PZEHM N.V. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek wordt een vervolgplan uitgewerkt.
Een goed ondernemersklimaat in de gemeente Borsele.	Opstellen van een Nota Economisch Beleid inclusief uitvoeringsagenda. Na vaststelling door de raad in 2020 actiepunten uitvoeren.	Consultatiesessies met ondernemers hebben plaatsgevonden en de uitgangspunten van de nota zijn voorgelegd aan de klankbordgroep en zijn gepresenteerd tijdens de inforaad op 15 oktober 2020. Op verzoek zijn op 22 april 2021 kaders gesteld. Het streven is om de nota in 2021 vast te laten stellen.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Een goed ondernemersklimaat in regio De Bevelanden.	Voortzetting van het structurele overleg met de bedrijfscontactfunctionarissen van de vijf Bevelandse gemeenten. Gezamenlijk opstellen van het bedrijventerreinprogramma. Gezamenlijke deelname aan Contacta en Startersdag. Uitvoering van de acties uit de Economische Agenda de Bevelanden: realiseren van een gezamenlijke website en social media.	De bedrijfscontactfunctionarissen hebben in 2020 8 keer overleg gehad. Belangrijk thema was de actualisatie van het bedrijventerreinprogramma. Er is een onderzoek uitgevoerd naar de toekomstbestendigheid van de bedrijventerreinen. Dit is ook meegenomen in het programma. Het concept programma is opgesteld en besluitvorming vindt naar verwachting in 2021 plaats.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Waardering ondernemersklimaat	-	-		-

Waardering ondernemersklimaat

De indicator ondernemersklimaat wordt middels een enquête uitgezet. De resultaten van de enquête kunnen ruimte bieden voor adviezen en aandachtspunten. Deze kwalitatieve gegevens wendten we aan om ons ondernemersklimaat te versterken. De resultaten zijn nog niet bekend.

3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Een robuuste Zeeuwse economie, dus ook voor Borsele, met een goede kennisinfrastructuur, versterking in economische sectoren en stevige verbindingen tussen ondernemingen, onderwijs en overheid.</p>	<p>Wij dragen met €1 per inwoner bij aan het structuurversterkingsfonds 'Zeeland in Stroomversnelling' als uitvloeisel van het rapport Balkenende. Deze zogenaamde 'aanjaaggelden' worden ingezet voor consortia van ondernemingen, onderwijs en overheid die haalbaarheidsonderzoek doen en demonstratieprojecten opzetten (bijvoorbeeld testlocaties fruitteelt Zeeland).</p>	<p>In 2020 zijn er vanuit het provinciale project "Zeeland in Stroomversnelling" 25 subsidies toegekend in drie openstellingen voor een totaal van € 1.574.543,- Het totale projectvolume van de gehonoreerde projecten bedroeg € 3.738.238.</p> <p>Hiervan hebben in 2020 twee projecten subsidie ontvangen waar partijen uit Borsele betrokken bij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het haalbaarheidsonderzoek Zeeuwsche Smaakmakers: partner t Siepje uit 's Heerenhoek. ▪ Het human Capital project HR Netwerk Zeeland: partner Scheldezoom Farmacie uit 's Gravenpolder.
<p>Het behouden van een sterke landbouwsector die bestand is tegen extreme weersomstandigheden en die een bijdrage kan leveren aan instandhouding van ons landschap.</p>	<p>Open oog en oor houden voor de behoeften van moderne land- en tuinbouw, onder andere door jaarlijks overleg met de ZLTO. Waar mogelijk bieden we ondersteuning aan duurzame en innovatieve initiatieven, bijvoorbeeld op bestemmingsplanmatig gebied.</p>	<p>Het jaarlijks overleg met ZLTO heeft in 2020 niet plaatsgevonden.</p>

3.4 Economische promotie

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
We willen de gemeente Borsele aantrekkelijk houden om te ondernemen voor bestaande en startende ondernemers.	In de in 2020 vast te stellen Nota Economisch Beleid formuleren wij acties om de gemeente Borsele economisch aantrekkelijk te houden en op economisch gebied verder te promoten. In 2020 realiseren de website 'Ondernemen op de Bevelanden'. Daarnaast willen wij in 2020 weer deelnemen aan Contacta en de regionale Startersdag.	Door herziening van de planning wordt de Nota Economisch Beleid in 2021 vastgesteld. In overleg met bestuurlijk platform 'één de Bevelanden' is besloten om geen website te creëren maar om in te zetten op relatiebeheer en gebruik van social media. De Contacta en de Regionale Startersdag zijn in 2020 geannuleerd.
Behoud van leefbare dorpen met een daarop toegesneden winkelbestand en ruimte voor uitoefening van beroepen die ook passen buiten winkelgebieden.	De verantwoordelijkheid voor instandhouding van winkels ligt vooral bij de consument en de ondernemer. Daar waar mogelijk willen we ontwikkelingen faciliteren, ook voor activiteiten aan huis. Wij nemen de actualisering van de hoofdlijnen van de Detailhandelsvisie mee in de nieuwe Nota Economische zaken. Deze kan leiden tot uitvoeringsacties in 2020.	Daar waar kleinschalige beroeps- en bedrijfsmatige activiteiten aan huis niet rechtstreeks zijn toegestaan, hebben we een positieve grondhouding om deze te faciliteren. Herziening van de Detailhandelsvisie hangt samen met de uitkomsten van de Nota Economisch Beleid.
De bestaande bedrijventerreinen aantrekkelijk houden voor ondernemers en daarmee ook proberen om leegstand tegen te gaan.	In overleg met ondernemers bezien welke terreinen in aanmerking komen voor een revitalisering en welke behoefte aan en bereidheid tot verbeteringen er bij de ondernemers leeft. In samenspraak prioritering hierin aanbrengen en de financiële mogelijkheden in kaart brengen.	Met de actualisering van het regionale bedrijventerreinprogramma wordt ook de kwaliteit van de bestaande terreinen beschouwd, inclusief aanbevelingen. Dit proces is momenteel gaande en wordt in 2021 afgerond. De voorbereidingen voor een duurzaamheidsscan op het bedrijventerrein in 's-Gravenpolder zijn in gang gezet.
Meer bekendheid genereren voor het Landschapspark Borsele onder haar inwoners en gasten, zodat deze als ambassadeur voor ons Landschapspark kunnen optreden.	Financieel en ambtelijk ondersteunen van Stichting Landschapspark Borsele, zodat de Stichting de lokale recreatieve- en toeristische promotie uit kan voeren.	Stichting Landschapspark Borsele werkt actief aan de promotie van Borsele. We faciliteren de stichting en we zijn vertegenwoordigd in de adviesraad van de stichting.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Borsele is integraal onderdeel van de toeristische en recreatieve promotie van Zeeland.	Samen met WV Zeeland kijken naar een plan voor een toekomstgericht en financieel gezond WV Zeeland.	De WV Zeeland is per 01-01-2021 in liquidatie. Wij worden op de hoogte gehouden van de plannen van de provincie voor het oprichten van een nieuwe brede Zeeuwse Marketing Organisatie.
Goedkoop gemeente-overschrijdend vervoer met hoge attractiewaarde.	Een financiële bijdrage leveren aan de Zomerbus, zodat de bus in de gemeente Borsele kan rijden gedurende het toeristenseizoen.	De zomerbus heeft in verband met financiële problemen niet gereden in 2020. Wij hebben hier in 2020 geen bijdrage aan geleverd.
Het stimuleren van recreatieve ontwikkelingen passend binnen het Landschapspark Borsele om zo het recreatieve product van dit gebied te versterken.	Het Toeristisch Recreatief Actieplan 2019-2023 uitvoeren, waaronder: creëren van fysieke entrees en het versterken van de wandel- en fietsstructuur. Het maken van nieuwe afspraken over de financiële bijdrage van de toeristische sector.	We verleenden een opdracht voor het creëren van een kunstzinnige entree. Deze zal naar verwachting in het voorjaar van 2021 onthuld worden. Met de toeristische sector is het vooralsnog niet gelukt om nieuwe afspraken te maken over hun financiële bijdrage.
Het verbeteren van de vindbaarheid van de SGB en het aantrekkelijker maken van de rit met de stoomtrein Goes-Borsele, om zo beter aan te sluiten bij de beleving van de huidige gast.	Het financieel ondersteunen van de SGB, zodat zij het cultureel erfgoed meer onder de aandacht kunnen brengen. Hierover vindt afstemming plaats met de gemeente Goes.	Wij leveren een financiële bijdrage aan de SGB voor de marketing en promotie. De website van de SGB heeft een nieuwe uitstraling gekregen.
De vijf Bevelandse gemeenten recreatief en toeristisch op de kaart zetten.	Samenwerken met de vijf Bevelandse gemeenten in de Coördinatiegroep Bevelanden Recreatief (Bestuurlijk platform).	We werken samen met de vijf Bevelandse gemeenten op onder andere het gebied promotie. De werkgroep 'Recreëren de Bevelanden' heeft regulier overleg. We adverteren gezamenlijk in de Badkoerier Walcheren/Bevelanden. In verband met het wegvallen van WV Zeeland in 2021 onderzoeken we een eventuele coördinerende functie voor het gastheerschap van de regio de Bevelanden.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Aantal bezoekers van gesubsidieerde attracties	40.000	38.800	15.098	17.012*
Aantal startende ondernemers	130	138	-	130*
Aantal bedrijfsvestigingen	2.480	2.530	2.400	2.500*

* In verband met de coronacrisis verwachtten wij minder startende ondernemers, aanzienlijk minder bezoekers aan gesubsidieerde attracties (SGB) en minder bedrijfsvestigingen

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Toekomstbestendig maken van de eindpuntvoorziening van de SGB in Hoedekenskerke.	Het actualiseren van de eindpuntvoorziening, zodat deze aansluit bij de beleving en wensen van de moderne consument.	De SGB voert op dit moment fase 1 uit van het actualisatieplan van de eindpuntvoorziening in Hoedekenskerke. We onderzoeken de mogelijkheid tot een verzelfstandiging van de SGB.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Aantal m2 ecologisch groenbeheer	-	-	228.483	228.483
Aantal bomen per inwoner	0,51	0,51	0,51	0,51
Aantal m2 klimaatadaptieve verharding	1.470	1.470	1.470	1.470

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Het behouden van een financieel gezond grondbedrijf dat invulling geeft aan ruimtelijke ambities van de gemeente.</p>	<p>Verkopen / in erfpacht uitgeven van bouwgrond voor woningen en bedrijven. Woningbouwplan Platepolder in Heinkenszand in ontwikkeling brengen. Bij voldoende belangstelling andere plannen ontwikkelen. In samenwerking met marktpartijen stagnerende plannen vlottrekken. Vorbereiden actualisering Nota Grondbeleid in 2020 en vaststelling aansluitend aan de Omgevingsvisie in 2021.</p>	<p>De verkopen en de uitgifte in erfpacht in de verschillende exploitatieplannen verlopen boven verwachting. De planontwikkeling van Platepolder in Heinkenszand heeft enige vertraging opgelopen. Het is nog onduidelijk wanneer er bouwgrond kan worden uitgegeven. Naar verwachting wordt dit medio 2022. Ter voorbereiding op de actualisering van de Nota Grondbeleid volgen wij de ontwikkelingen in de markt en houden wij gelijke tred met voorbereiding van de omgevingsvisie.</p>

8.3 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Een voorraad strategische gronden beheren waardoor we adequaat kunnen inspelen op de behoefte naar bouwgrond in grondexploitaties.</p>	<p>We monitoren de markt. Waar nodig en mogelijk gaan we over tot (ver)koop/ruil van gronden om onze grondpositie te behouden en versterken.</p>	<p>In diverse kernen hebben we strategische gronden. Deze gronden zijn tijdelijk verpacht. Als er voldoende behoefte is zetten we een transformatieproces in gang om de gronden in exploitatie te brengen voor woningbouw.</p>

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Lokale economie				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	156	194	188	168
3.1 Economische ontwikkeling	141	147	116	174
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	54	4
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	3	6	6	25
3.4 Economische promotie	204	174	246	152
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	395	202	252	190
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	959	1.697	1.777	1.821
8.3 Wonen en bouwen	25	32	32	11
Totaal lasten	1.884	2.452	2.671	2.545
Baten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	272	158	253	534
3.1 Economische ontwikkeling	3	0	0	3
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	14	14
3.4 Economische promotie	63	49	46	81
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	5	0	0	1
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.131	1.700	1.750	2.312
8.3 Wonen en bouwen	20	0	15	17
Totaal baten	2.493	1.907	2.078	2.962
Saldo programma	-609	545	593	-417

Baten en lasten Lokale economie				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Eigendommen	56	56	56	56
Reserve Economische zaken	429	30	144	19
Reserve Toeristische recreatie	300	70	135	32
Reserve Bouwgrondexploitatie	5.142	0	805	915
Totaal baten reserves	5.928	156	1.141	1.022
Lasten				
Reserve Eigendommen	20	0	0	20
Reserve Economische zaken	364	0	0	0
Reserve Toeristische recreatie	0	0	0	6
Reserve Bouwgrondexploitatie	6.314	0	805	1.406
Totaal lasten reserves	6.698	0	805	1.432
Saldo reserves	770	-156	-336	410
Totaal saldo programma	160	389	257	-7

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 264.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden € 281.0000

Het voordeel is met name het gevolg van de verkoop enkele kavels grond van € 126.000 en een verkoop van een pand voor € 155.000. Beide transacties vonden eind december plaats.

Taakveld Economische ontwikkeling € -85.000

In de begroting was op deze post een bate uit de reserve kapitaallasten opgenomen van € 30.000. Deze dient ter dekking van de kapitaallasten van de toekomstige brandweerpost Heinkenszand. Hier wordt geen beroep op gedaan. De interne doorrekening van personeelslasten was € 55.000 hoger. In 2020 was er op dit taakveld extra inzet ten behoeve van de werkgroep economie.

Taakveld Fysiek bedrijfsinfrastructuur € -4.000

Dit taakveld heeft geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen € -19.000

De hogere lasten waren het gevolg van een hogere personele inzet.

Taakveld Economische promotie € -23.000

We ontvingen over boekjaar 2020 nog een afrekening van de subsidie voor het landschapspark van € 35.000. De uitgaven stegen met € 12.000.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie € 5.000

Het project eindpuntvoorziening SGB dat gedekt wordt uit reserves loopt nog. Voor de rest zijn er op dit taakveld geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Bouwgrondexploitatie € 26.000

De lasten en baten van dit product worden volledig toegerekend aan de betreffende grondexploitaties (Grexe) en verrekend met de balanspositie voorraden. Budgettair is dit taakveld altijd in evenwicht.

Jaarlijks worden alle bouwgrondexploitaties opnieuw beoordeeld en doorgerekend op basis van de notities die hiervoor richtinggevend zijn. Per saldo bedroeg de winst € 446.863. In de paragraaf Grondbeleid vindt u een uitgebreid overzicht met toelichting. Jaarlijkse winsten en verliezen, de vennootschapsbelasting en negatieve (rente)effecten verrekenen we met de reserve bouwgrondexploitaties waardoor er een budgettair neutraal effect ontstaat. Van deze winst is € 110.000 toegevoegd aan de reserve Kwaliteit openbare ruimte. Uit overige contracten realiseerden we daarnaast € 44.000 aan opbrengsten voor bovenwijkse voorzieningen die aan de reserve Kwaliteit openbare ruimte zijn toegevoegd.

Taakveld Wonen en bouwen € 20.000

Op strategische gronden waren weinig ontwikkelingen. Hier waren kosten zeer beperkt, waardoor dit voordeel ontstond.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Restant 1-1-2020	Verleend in 2020	Besteed in 2020	Saldo 31-12-2020
Economische agenda	06-04-2017	10.000	0	10.000	0
Toeristisch Recreatief actieplan	04-07-2019	70.000	0	18.760	51.240
Nota Economisch Beleid	05-09-2019	64.375	0	8.835	55.540
Eindpuntvoorziening SGB Hoedekenskerke	05-09-2019	50.000	0	8.000	42.000
Recreatieve hotspot Heinkenszand	05-09-2019	15.000	0	4.930	10.070
Coördinatiegroep Bevelanden Recreatief	05-09-2019	10.000	-10.000	0	0
Grond eindpuntvoorziening Hoedekenskerke	05-09-2019	5.570	-5.570	0	0
Verduurzaming bedrijventerrein 's-Gravenpolder	05-09-2019	0	40.000	0	40.000

Economische agenda

Dit bedrag is aangewend voor het project Zeeland in Stroomversnelling.

Toeristisch Recreatief actieplan

Het budget is beschikbaar voor het opstellen van een nieuw toeristisch actieplan voor de periode 2020 t/m 2023.

Nota Economisch Beleid

In 2020 vond de voorbereiding voor een nieuwe nota Economisch Beleid plaats. Het project komt in 2021 beschikbaar voor verdere uitvoering.

Eindpuntvoorziening SGB Hoedekenskerke

In 2019 is een voorschot van € 200.000 uitgekeerd voor het projectplan “Stomen door het landschapspark”. In 2020 was nog een budget van € 50.000 beschikbaar, waarvan nog € 42.000 resteert voor 2021.

Recreatieve hotspot Heinkenszand

Dit jaar hebben we € 4.930 besteed en het restant hevelen we over naar 2021 voor verdere plannen.

Coördinatiegroep Bevelanden Recreatief

Dit bedrag is in 2020 afgeraamd.

Grondaankoop eindpuntvoorziening Hoedekenskerke

De grondtransactie is afgerond en het bedrag is afgeraamd 2020.

Verduurzaming bedrijventerrein 's-Gravenpolder

In 2020 is hiermee gestart en wordt in 2021 verder uitgewerkt.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma

Lokale economie	Delta NV
	NV North Sea Port
	NV economische impuls Zeeland

Programma Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport

4.1 Openbaar basisonderwijs

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Toezicht openbaar onderwijs: Op grond van onze wettelijke verantwoordelijkheid waarborgen we de continuïteit en het specifieke karakter van het openbaar onderwijs.	We houden een vinger aan de pols bij het openbaar onderwijs. We doen dit aan de hand van de diverse rapportages die de stichting periodiek aanlevert.	Wij krijgen periodiek informatie over de stand van zaken bij de stichting Omnischolten, onder meer via gesprekken met de bestuurder. Wij monitoren op basis van de rapportages. Deze liggen in lijn met de begroting.

4.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Het op peil houden van de kwaliteit van onze schoolgebouwen in de gemeente Borsele.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gezamenlijke meerjarenonderhoudsplanningen ter controle van de onderhoudsstaat van de schoolgebouwen. ▪ Afspraken maken met de beheerscommissies van de brede scholen over de uitvoering van het onderhoud. ▪ Bij de overige schoolgebouwen ligt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering bij de schoolbesturen ▪ Via de onderhoudsservice overeenkomsten bieden we de scholen hulp bij de uitvoering van kleine onderhoudsklussen. ▪ Voor Nieuwdorp zijn we bezig met plannen voor een nieuwe school. 	<p>Het onderhoud is conform de meerjarenonderhoudsplanning uitgevoerd.</p> <p>In de beheercommissies zijn afspraken gemaakt over het uit te voeren onderhoud aan de schoolgebouwen en de welzijnsdelen die hierin zitten. Het kleine onderhoud voeren wij zelf uit.</p> <p>De voorbereidingen van de multifunctionele accommodatie in Nieuwdorp, waar de nieuwe school een onderdeel van is, zijn opgepakt.</p>

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Leerlingen uit het speciaal onderwijs zelfstandig laten reizen met het openbaar vervoer en/of de fiets.	Door middel van het leerlingenvervoer maken we het speciaal onderwijs bereikbaar voor kwetsbare leerlingen met een beperking. We zetten in op het vergroten van zelfstandigheid van deze leerlingen. We enthousiasmeren en ondersteunen leerlingen om uit te stromen naar ov en/of fiets. We zetten hiervoor maatwerk in. Dit doen we in samenwerking met scholen en ov ambassadeurs.	We werken samen met scholen en ouders voor speciaal (voortgezet) onderwijs om individuele leerlingen te stimuleren met het openbaar vervoer en/of de fiets te gaan. Dit vergroot de zelfstandigheid van de leerlingen.
Lokale Educatieve Agenda (LEA) geeft richting en stimuleert een effectieve samenwerking met als doel een optimale en brede ontwikkeling van ieder kind in Borsele.	Wij voeren het overleg over de LEA via de Overleggroep Lokaal Onderwijsbeleid (OLOB). We bespreken hier alle zaken betreffende het onderwijsbeleid. Bij onze overleggen gaan we ook de schooldirecteuren meer betrekken.	De OLOB is driemaal bijeen geweest. De belangrijkste onderwerpen waren de ontwikkelingen in de Jeugdzorg, bekostiging logopedisch spreekuur, regionale beleidsnota onderwijsachterstanden en de openbaarheid van de schoolpleinen.
Schoolbegeleiding: Ondersteuning aan basisscholen gericht op verbetering van de schoolorganisatie of het onderwijs.	We subsidiëren twee schoolbegeleidingsdiensten (RPCZ en Driestar educatief) die onze basisscholen ondersteunen. Wij werken met een convenant waarin wij afspraken hebben vastgelegd over de inzet van onze subsidies.	Voor de periode 2019-2021 worden de schoolbegeleidingsdiensten op een andere wijze dan voorheen gesubsidieerd. We hebben voor 2020 uitvoering gegeven aan ons convenant.
Leerplicht: Voorkomen van schooluitval en thuiszitten. Een startkwalificatie of behalen van het hoogst mogelijke niveau voor iedere leerling.	In het overleg met het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) leggen we de nadruk op preventie.	Het Regionaal Bureau Leerlingzaken voert voor onze gemeente de taken uit op het gebied van leerplicht en RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten). In 2020 is bekeken wat de oorzaak van vroegtijdig schoolverlaten is. Per geval hebben we maatwerk toegepast. Voor een voortijdig schoolverlater met problemen is onder andere overleg gepleegd met het CJG.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Overleg met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties over het lokaal onderwijsbeleid met als doel informatie uitwisseling en afspraken over beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering.	We voeren periodiek overleg met de schoolbesturen en de kinderopvang via de Overleggroep Lokaal Onderwijsbeleid (OLOB).	Met de schoolbesturen en kinderopvang is overleg gevoerd. Er is onder andere gesproken over het regionaal beleidsplan onderwijsachterstanden, de voorschoolse educatie, de indicatie van doelgroeppeuters en de verbinding kinderopvang, onderwijs en zorg.
Afnemende leerlingenaantallen: In stand houden van de basisscholen.	De verantwoordelijkheid voor het in stand houden van de scholen ligt bij de schoolbesturen. We ondersteunen de schoolbesturen door flankerend onderwijsbeleid b.v. huisvesting, brede school/IKC.	De zogeheten 1 oktober telling is beoordeeld en de conclusie is dat de leerlingenaantallen stabiliseren. Samen met de schoolbesturen bezien we of we kunnen ondersteunen in onder andere IKC-vorming.
Brede school/Integraal Kind Centrum (IKC): Samenwerking tussen scholen en andere partijen op het gebied van opvang en zorg bevorderen, teneinde de ontwikkelingskansen van kinderen te verbeteren.	We organiseren buitenschoolse activiteiten via BONS. We participeren in het IKC-fonds en beslissen mee over de aanvragen die hiervoor worden gedaan (regiegroep). Onze bredeschoolcoördinator neemt deel aan het structurele overleg tussen de partners in de brede scholen.	Er wordt veel gebruik gemaakt van de buitenschoolse activiteiten via BONS. Er is een subsidieverzoek vanuit het IKC-fonds gehonoreerd.
Passend onderwijs: Regionale afstemming van beleid van de schoolbesturen en de gemeenten in de Oosterschelderegio, op de terreinen aansluiting onderwijszorg, leerplicht, doorgaande lijn, leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting.	We voeren overleg via de Regionale Educatieve Agenda (REA). We hebben een aantal thema's vastgesteld die een relatie hebben met passend onderwijs. Regionale werkgroepen werken deze thema's verder uit en gaan de hiervoor opgestelde notities actualiseren.	Bij de bijeenkomsten in 2020 lag het accent op de situatie onderwijs in relatie tot corona en de nieuwe plannen met betrekking tot Voortijdig Schoolverlaten (VSV). Het is de intentie medio 2021 de thema's die een relatie hebben met Passend Onderwijs verder uit te gaan werken.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Onderwijsachterstandenbeleid /VVE: Voldoende en kwalitatief voorschools aanbod voor peuters met een (risico op) ontwikkelingsachterstand en een zo groot mogelijke deelname van (doelgroep)kinderen in de leeftijd van 2-4 jaar, zodat kinderen zonder of met een kleinere achterstand in het basisonderwijs starten.	We geven uitvoering aan het in 2019, samen met de andere Bevelandse gemeenten, opgestelde meerjarenbeleidsplan 2019-2022. Voor 2020 staan de volgende onderwerpen op het programma: <ul style="list-style-type: none"> ▪ toeleiding naar de voorschoolse voorzieningen; ▪ wijze van subsidiëring; ▪ invulling van het verplichte aanbod van 16 uur VVE; ▪ monitoring. 	In juli is het regionaal beleidsplan 2020- 2022 onderwijsachterstanden door de raad vastgesteld. Met ingang van 1 januari 2020 is het aanbod VVE uitgebreid naar zestien uur. Met de kinderopvangorganisaties hebben we ingezet op de zorg aan kwetsbare kinderen. Dit past in het beleid om meer preventief te gaan werken, om zodoende te voorkomen dat er op termijn zwaardere zorg moet worden ingezet.
Aandacht voor laaggeletterden en mensen met minder digitale vaardigheden.	Het is belangrijk dat mensen weten waar ze terecht kunnen. Het Taalhuis speelt hierin een belangrijke rol.	Het Taalhuis heeft mensen geholpen met ondersteuning op maat. Naast het taalcafé in Heinkensand is er nu ook een initiatief in 's-Heerenhoek.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Aantal voortijdig schoolverlaters	22	19	-	14

5.1 Sportbeleid en activering

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Sterke, vitale en financieel gezonde sportverenigingen en een goede samenwerking tussen de sportverenigingen.	Het plan van aanpak Verenigingsondersteuning gaan we evalueren en indien nodig bijstellen. Samenwerking is een onderwerp dat vandaag de dag veel ter sprake komt tijdens de overleggen en bijeenkomsten met de verenigingen. Wij stimuleren de verenigingen om samen te werken en bieden hen hierbij ondersteuning aan.	We boden de sportverenigingen ondersteuning en informatie met betrekking tot de coronamaatregelen. In 2020 zijn wij gestart met een onderzoek naar toekomstbestendigheid van sportverenigingen.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Een nieuwe nota sport en bewegen / lokaal sportakkoord voor de gemeente Borsele.	Op 7 maart 2019 heeft onze wethouder het Zeeuws Sportakkoord ondertekend. Inmiddels hebben we vanuit het Rijk middelen ontvangen om ook een lokaal sportakkoord te gaan opstellen. Omdat de huidige nota Samenspel aan het einde van dit jaar afloopt, waren er toch al plannen om een nieuwe nota sport en bewegen op te gaan stellen. Deze werkzaamheden kunnen daarom mooi gecombineerd worden.	Wij gaven uitvoering aan de huidige nota sport en bewegen. In verband met het kerntakenonderzoek is het opstellen van een nieuwe nota uitgesteld. De huidige nota is met een jaar verlengd.
We zetten in op het verbeteren van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs.	In samenwerking met het basisonderwijs werken wij aan de uitvoering van de visie op het bewegingsonderwijs. In het schooljaar 2019-2020 voeren wij een praktijkexperiment uit op één basisschool, met als doel de ervaring uit te kunnen rollen naar andere scholen.	We gaven in de periode dat de scholen open waren gevraagd en ongevraagd tips en adviezen op het gebied van sport en bewegen. De geplande motorische screenings op de verschillende basisscholen, onderdeel van het Zeeuws Sportakkoord, voerden we niet uit. Het praktijkexperiment op de betreffende basisschool is verlengd.
De gemeente Borsele op de kaart zetten als zijnde een gemeente waar veel te doen is op het gebied van sport en bewegen.	Het organiseren van een grootschalig evenement op het gebied van sport en bewegen, in samenwerking met uiteenlopende partijen en passend bij de identiteit van de gemeente Borsele.	In verband met de bezuinigingen is besloten geen grootschalig evenement te organiseren.
Het inzetten van een sportambassadeur.	De mogelijkheid onderzoeken om een sportambassadeur in te zetten.	We onderzochten de toegevoegde waarde van een sportambassadeur en zien hierin geen meerwaarde.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Inwoners stimuleren om meer te sporten en te bewegen in de openbare ruimte.	De mogelijkheden onderzoeken om nadrukkelijk aandacht te besteden aan het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving. Hierbij leggen we een relatie met de nieuwe Omgevingswet.	In 2020 hebben we de inwoners nog meer gestimuleerd om te bewegen in de openbare ruimte, met name wandelen en fietsen. De gezamenlijke activiteiten in de beweegtuinten vonden beperkt doorgang.
De combinatiefunctionarissen voeren het huidige beleid uit op het gebied van sport, bewegen, gezondheid en cultuur.	Het huidige aantal fte's combinatiefunctionarissen continueren we.	Het aantal formatieplaatsen combinatiefunctionarissen is in 2020 gecontinueerd.
Het gedachtengoed van De Vitale Revolutie zoveel mogelijk borgen in het beleid.	De activiteiten van de Stichting De Vitale Revolutie zijn per 1 juli 2019 gestopt. De Stichting heeft geconcludeerd dat het samenwerkingsverband met publieke en private partijen niet tot gedeeld urgentiebesef en gemeenschappelijke doelstellingen kon komen. We onderzoeken of het thema Vitaliteit in een andere constellatie de gewenste beweging op gang kan brengen.	De inhoudelijke actiepunten van de nota Sociaal Domein zijn gebaseerd op de levensdomeinen van Positieve Gezondheid. Dit betekent dat actiepunten binnen het gekozen uitgangspunt aanhaken op één of meer van de zes dimensies: meedoen, mentaal welbevinden, optimaal dagelijks functioneren, kwaliteit van leven, optimale lichaamsfuncties en zingeving. In het najaar van 2020 is een start gemaakt met het uitvoeren van diverse actiepunten uit de nota Sociaal Domein, waaronder op het gebied van Vitale ouderen en overgewicht.
De leefstijl, het zelfvertrouwen en de zelfwaardering onder re-integratie cliënten uit de participatieladder treden 1-2 met een ongezonde leefstijl verbeteren en hun sociale netwerk uitbreiden.	Uitvoeren van het project Stap je Fitter door de leefstijlcoach, in samenwerking met diverse partijen.	Het project Stap je fitter is afgerond en geëvalueerd. We bekijken of het project in breder verband (Oosterschelderegio) georganiseerd kan worden.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Percentage personen dat voldoende beweegt (16+)	53,5%	54,5%	65,3%	54,5%

5.2 Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Voldoende en geschikte accommodaties voor sport en bewegen.	Door verschillende ontwikkelingen, met name op het gebied van samenwerking/fusie, veranderen de wensen en behoeften m.b.t. sportaccommodaties. Sommige accommodaties zullen door deze ontwikkelingen (nog) intensiever gebruikt gaan worden, andere accommodaties zullen overbodig worden. Samen met de betreffende verenigingen gaan wij op zoek naar passende oplossingen. Bij Luctor Heinkenszand wordt in 2020 een kunstgrasveld aangelegd.	In 2020 voerden wij een onderzoek uit naar de toekomstbestendigheid van de voetbal- en tennisverenigingen. Hierin zijn ook de accommodaties van deze verenigingen meegenomen. De uitkomsten nemen we mee in de nieuwe nota sport en bewegen. De aanleg van het kunstgasveld bij Luctor Heinkenszand is in uitvoering.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Aantrekkelijk cultuurbeleid voor inwoners en toeristen.	Uitvoering van de nota "Borsele Cultureel in beeld".	Er is uitvoering gegeven aan de cultuurnota. In verband met het kerntakenonderzoek is het schrijven van de nieuwe nota uitgesteld. De huidige nota is met een jaar verlengd.
Kinderen mogelijkheid geven tot muziekonderwijs.	De Zeeuwse Muziekschool subsidiëren. Deelname en subsidiëren regionale programma Kunst en Cultuureducatie.	De subsidiëring van de Zeeuwse Muziekschool is voortgezet. De subsidiëring van kunst- en cultuureducatie is voortgezet en wordt deels ingezet als matchingsbijdrage voor cultuureducatie met kwaliteit.
Bibliotheekwerk: Alle inwoners kunnen gebruik maken van een kwalitatief goede bibliotheekfunctie.	Instandhouding huidig bibliotheekaanbod, waarbij we met name inzetten op de jeugd door middel van het programma Bibliotheek op school.	De subsidiëring van de bibliotheek is voortgezet. In 2020 is meegewerkt aan het project Boekstartcoach.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Aantal leerlingen Muziekschool excl. groepslessen	123	113	105	123

5.4 Musea

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Musea en evenementen die betrokken zijn bij lokale historie stimuleren.	De nieuwe structurele subsidieregeling voor onze musea toepassen en na afloop van het jaar evalueren.	De subsidies zijn verstrekt op basis van de nieuwe subsidieregeling. Evaluatie heeft vanwege de bijzondere omstandigheden dit jaar niet plaatsgevonden.

5.6 Media

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Vanuit de rijksoverheid zijn wij verplicht een regionale omroep te bekostigen.	Bekostiging van de, in gezamenlijkheid met omliggende gemeenten aangewezen, regionale omroep met maximaal de van het rijk ontvangen middelen.	Samen met de gemeenten Goes, Reimerswaal en Noord-Beveland bekostigen wij Streekomroep de Bevelanden met maximaal de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Aantal leden Bibliotheek	4.530	4.632	4.617	4.530

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Creëren van meer groene speelplekken in een natuurlijke omgeving en het terugbrengen van het aantal speeltoestellen, conform de nota Spelenderwijs.	De speeltuinverenigingen zijn en blijven de belangrijkste partners bij de uitvoering van het speeltuinbeleid. Bij het vervangen van toestellen en/of aanleggen van nieuwe speelplekken, gaat de voorkeur uit naar natuurlijk spelen. Dit doen we in goed overleg met de speeltuinverenigingen.	We onderhouden nauw contact met de speeltuinverenigingen. We stimuleren de ontwikkeling naar natuurlijk spelen. In 2020 hebben we in samenwerking met de vereniging en de basisschool een groene speelplek in Kwadendamme gerealiseerd.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Verbreden van de dorpshuisfunctie.	We verstrekken exploitatiesubsidies en adviseren over exploitatie, beheer en onderhoud. Daar waar behoefte is aan het opknappen van een dorpshuis denken we actief mee.	<p>Door de coronamaatregelen was er veel contact met besturen en beheerders van de dorpshuizen. Naar behoefte dachten we mee over beheer en exploitatie.</p> <p>We hebben de voorbereidingen van de multifunctionele accommodatie in Nieuwdorp voortgezet. Het dorpshuis is een onderdeel van deze accommodatie.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Wonen, zorg en welzijn: Door innovatieve oplossingen de zorg betaalbaar houden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We geven uitvoering aan het actieplan Beter (T)Huis In Borsele. We zetten in op Dementievriendelijk Borsele, door middel van trainingen, bijeenkomsten en informatiecampagnes. ▪ We zetten vrijwilligers van de Vrijwillige Thuisadministratie in. Deze verlenen hulp aan inwoners bij hun (financiële) administratie en het aanvragen van tegemoetkomingen. ▪ We stimuleren de mogelijkheden van domotica, door de Woon+++ regeling te verbreden met de aspecten levensloopbestendigheid, duurzaamheid en (zorg)thuis technologie. Dit met als doel om langer zelfstandig wonen mogelijk te maken. ▪ We onderzoeken de mogelijkheden voor preventieve huisbezoeken voor inwoners van 75+. ▪ We creëren een sociale ontmoetingsplek in de dorpen voor een brede doelgroep, waarbij we aandacht hebben voor de problematiek van eenzaamheid, dementie en extramuralisering. We zien hier een kans en rol weggelegd voor onze dorpshuizen. ▪ Het zoveel mogelijk op zichzelf of in familieverband laten wonen van mensen die zorg nodig hebben; in plaats van opname in instellingen. 	<p>Zowel Dementievriendelijk Borsele als de Vrijwillige Thuisadministratie hebben we opgenomen in de reguliere werkzaamheden van ons VrijwilligersHuis. Voor beide activiteiten geldt dat we daar blijvende aandacht aan geven in onze communicatie en tijdens de huisbezoeken.</p> <p>De Borselse woningmarkt, die gepland stond voor 28 maart 2020, hebben we afgelast. In Oosterschelderegio-verband zijn enkele initiatieven gestart op het gebied van e-Health en domotica, waarbij we inbreng leveren en een vinger aan de pols houden.</p> <p>We startten een pilot te starten in Lewedorp met preventieve, informatieve huisbezoeken, gericht op het welzijn van ouderen.</p> <p>Het traject voor de sociale ontmoetingsplek is vertraagd.</p> <p>Regelmatig voorzien we mensen van informatie en advies over het plaatsen van een mantelzorgwoning.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Vervoer tussen kernen: We willen de bereikbaarheid van onze 15 kernen op peil houden in het kader van de leefbaarheid en het verdwijnen van voorzieningen. Daartoe zijn goede verbindingen van belang.</p>	<p>We willen proefprojecten, alternatieve vervoersvormen en andere mogelijkheden ontwikkelen met een diversiteit aan partijen. Dat vergt een vernuftige blik op de bestaande (openbaar vervoer) lijnen en middelen. We leggen hierbij een koppeling met het programma Verkeer en openbare ruimte.</p>	<p>De provincie Zeeland heeft onderzocht hoe de ontwikkeling van het openbaar vervoer (OV) naar slimme mobiliteit er uit kan zien. Dit hebben zij samen met vertegenwoordigers van mobiliteitsaanbieders, onderwijs, zorg, overheden en ondernemers gedaan. Eind 2020 is de richtingnotitie Slimme Mobiliteit opgeleverd. Hierin worden richtinggevende keuzes voor een regionale mobiliteitsstrategie besproken waarin de reiziger centraal komt te staan in plaats van de dienstverlening. We hebben aandacht gevraagd voor bereikbare kernen en kwetsbare doelgroepen. In 2021 wordt een vervolg gegeven aan de uitwerking van de standpunten door de gemeenten en de provincie Zeeland.</p>
<p>Het versterken van de talentontwikkeling van onze jongeren.</p>	<p>De jongerenwerker en de Jongerenraad Borsele werken samen aan een passend aanbod voor onze jeugd. Wij faciliteren het jeugd – en jongerenwerk door middel van subsidie en advisering door onze jongerenwerker. Wij stellen een bijdrage beschikbaar om het scoutinggebouw in Heinkenszand op te knappen. Zoals genoemd in het programma, bestuur en veiligheid, willen we met het opstarten van een kinderraad, kinderen bieden dat ze hun talenten ontwikkelen op het terrein van burgerschap en politiek.</p>	<p>De Jongerenraad is er in geslaagd een groot deel van de geplande activiteiten, zoals het trainingsweekend Borsele Draait Door en Spectra, in aangepaste vorm uit te voeren. Verder hebben de jongeren enkele activiteiten opgezet om kwetsbare ouderen te bereiken, waaronder Heel Borsele Bakt en zogeheten raamvisites. Er is met de scouting een planning opgesteld voor de vervanging van een lokaal en het plaatsen van een noodunit. Er is in 2020 een kinderburgemeester gekozen.</p>

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	-25	3	15	15
4.2 Onderwijshuisvesting	970	836	861	851
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.609	1.569	1.965	1.725
5.1 Sportbeleid en activering	313	257	363	335
5.2 Sportaccommodaties	759	748	644	674
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	269	276	433	281
5.4 Musea	55	33	34	27
5.5 Cultureel erfgoed	66	16	8	7
5.6 Media	664	713	720	717
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	298	208	219	238
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.600	1.799	1.876	1.379
Totaal lasten	6.578	6.458	7.137	6.250
Baten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	1	0	3	1
4.2 Onderwijshuisvesting	81	119	119	81
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	327	171	400	312
5.1 Sportbeleid en activering	2	0	20	20
5.2 Sportaccommodaties	118	74	256	243
5.5 Cultureel erfgoed	3	0	0	0
5.6 Media	58	60	60	59
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	18	5	0	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	268	285	2.213	2.224
Totaal baten	877	714	3.070	2.941
Saldo programma	5.701	5.745	4.067	3.310

Baten en lasten Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Huisvesting basisonderwijs	1.726	53	76	53
Reserve Lokaal onderwijsbeleid	67	0	97	0
Reserve Leerlingenvervoer	0	0	215	215
Reserve Sportbeleid	75	50	60	32
Reserve Kunst en Cultuur	113	31	66	28
Reserve Dorpshuizen	0	0	100	76
Totaal baten reserves	1.981	134	615	405
Lasten				
Reserve Huisvesting basisonderwijs	1.696	0	0	0
Reserve Lokaal onderwijsbeleid	98	0	0	0
Reserve Sportzalen	0	0	0	40
Reserve Sportbeleid	20	0	0	0
Reserve Buitensportaccomodaties	0	0	181	233
Reserve Kunst en Cultuur	0	0	0	-2
Reserve kindercentra	0	0	0	79
Reserve Dorpshuizen	0	0	1.928	2.145
Totaal lasten reserves	1.813	0	2.110	2.495
Saldo reserves	-168	-134	1.495	2.090
Totaal saldo programma	5.533	5.611	5.561	5.399

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 162.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Openbaar onderwijs € -1.000 en onderwijshuisvesting € -51.000

Op taakveld onderhuisvesting worden de personeelskosten van de werkgroep van het project Masterplan Nieuwdorp verantwoord.

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken € 14.000

Het voordeel is ontstaan als gevolg van lagere (uitgestelde) uitgaven van het meerjarenprojectbudget onderwijsachterstandenbeleid. Naast de rijksbijdrage dragen wij zelf ook bij in de kosten. De rijksbijdrage is vanwege de lagere bestedingen als vooruitontangen bedrag in de balans opgenomen. Op dit taakveld zijn geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Sportbeleid en activering

Op dit taakveld zijn geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Sportaccommodaties € -58.000

Dit nadeel moet in relatie gezien worden met het voordeel van € 153.000 op samenkracht en burgerparticipatie. De afrekening van de SPUK 2019 is € 15.000 lager uitgevallen, omdat we minder kosten hadden en het uitkeringspercentage lager was. De kosten van de multifunctionele gebouwen (De Stenge, De Zwake, dorpshuizen met gymzalen) en de bijdragen hiervoor zijn anders verdeeld ten opzichte van de begroting. Het gaat om een verschuiving van € 35.000.

Taakveld Cultuurpresentatie € 114.000

In de programmarapportage hebben wij de coronacompensatie van het rijk voor € 121.000 hier begroot. Verplichtingen zijn hier nog niet uit voorgevloeid. Bij de resultaatbestemming wordt dit geoormerkt voor uitgaven voor cultuur.

Taakveld Musea

Op dit taakveld zijn geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Cultureel erfgoed

Op dit taakveld zijn geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Media

Op dit taakveld zijn geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht)recreatie € -18.000

De kosten voor interne doorbelasting voor het onderhoud van speeltuinen en evenementen waren hoger dan geraamd.

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie € 153.000

Dit voordeel moet in relatie worden gezien met het nadeel van € 58.000 op sportaccommodaties. Het gaat om verschuivingen met betrekking tot de multifunctionele gebouwen zoals eerder is genoemd. Verder omvat dit taakveld alle dorpshuizen, kindercentra en bepaalde gymzalen. Al deze gebouwen zijn in 2020 lang gesloten geweest door corona. Hierdoor waren de kosten van energie en water lager. De kosten van regulier onderhoud, het vervangen van inventaris en schoonmaakkosten waren door de sluiting uiteraard ook lager dan begroot of uitgesteld. De kosten voor de noodopvang bij de kinderopvang zijn gecompenseerd door het rijk. Daarnaast hebben we in de programmarapportage rekening gehouden met de extra kosten van de toekomstige afrekeningen 2020 van de dorpshuizen.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Restant 1-1-2020	Verleend in 2020	Besteed in 2020	Saldo 31-12-2020
Onderwijsachterstandenbeleid	13-07-2017	97.491	228.976	154.264	172.203
Cultuur in beeld	06-04-2017	35.237	0	2.125	33.112
Herdenking Slag om de Schelde	07-02-2019	2.098	14.102	7.480	Nihil
Dorpshuis Lewedorp	12-12-2019	100.000	0	76.361	23.639
Masterplan Nieuwdorp (investering)	05-09-2019	10.979.506	0	112.024	10.867.482
Masterplan Nieuwdorp (eenmalige lasten)		22.800	30.000	4.317	48.483
Kunstgrasveld Heinkenszand	25-06-2020	0	543.000	374.110	168.890
Sportakkoorden	05-12-2019	20.000	0	6.833	13.167
Sport kadernota		50.000	-10.000	25.548	14.452
Dorpsbus Ellewoutsdijk	07-11-2019	0	30.000	24.972	5.028
Scouting Heinkenszand	03-09-2020	0	35.000	1.349	33.651

Onderwijsachterstandenbeleid

Voor dit beleid ontvangen we een specifieke rijksuitkering en welke hieraan besteed moet worden. Een restantbedrag op 31 december hevelen we over naar 2021.

Cultuur in beeld

Het restantbudget is beschikbaar voor de uitvoering van de nota "Borsele cultuur in beeld 2017 – 2022".

Herdenking "Slag om de Schelde"

Het restantbedrag kunnen we aframesen.

Dorpshuis Lewedorp

Het project is afgerond.

Masterplan Nieuwdorp

In 2020 zijn er voorbereidende kosten gemaakt ten behoeve van de multifunctionele accommodatie voor € 81.530 en het Steketeepad voor € 32.998. Voor de uitvoering van de eerste fase van het Masterplan is € 11.000.000 beschikbaar. De kostenraming is vastgesteld als financiële leidraad bij de uitwerking van de verschillende deelprojecten. Eventuele overschotten op het jaarlijks budget worden doorgeschoven naar een volgend jaar ter dekking van eenmalige kosten of voor het uitvoeren van onderdelen uit het projectplan die niet in de 1^e fase zijn opgenomen.

Kunstgrasveld Heinkenszand

We zijn gestart met de realisatie van het kunstgrasveld. In het oude veld zaten kunstvezels verwerkt. Deze moesten eruit gezeefd worden, zodat de grond verwerkt kon worden. Aan de hand van een praktijktest met vertegenwoordigers van de vereniging is een keuze gemaakt voor het soort kunstgrasveld. Inmiddels heeft de gunning plaatsgevonden en is de realisatie in volle gang.

Sportakkoorden

Voor de totstandkoming van lokale/regionale sportakkoorden ontvangen gemeenten die een aanvraag hebben ingediend € 20.000. De lasten werden verantwoord in het vierde kwartaal. Het restant op 31 december 2020 hevelen we over naar 2021.

Dorpsbus Ellewoutsdijk

De bus is inmiddels aangeschaft. Een restantkrediet op 31 december 2020 zullen we aframen.

Scouting Heinkenszand

In 2021 zal het oude welpen- en kabouterlokaal van de scouting nog gesloopt worden en zullen huurunits geplaatst worden ter vervanging voor een periode van twee jaar. Het restant hevelen we over naar 2021 voor de huur in 2021 en 2022 en het verwijderen van de units in 2022.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Leefbaarheid onderwijs cultuur en sport	Sportfondsen Borsele BV Stichting Omnischolien Samenwerkingsverband welzijnszorg oosterschelderegio Regionaal bureau leerlicht

Programma Werk en inkomen

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
We voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders, die wij vanuit het Rijk opgelegd krijgen.	We zetten in op de integratie van statushouders door met onze lokale netwerken eerder aan te sluiten bij de maatschappelijke begeleiding vanuit Vluchtelingenwerk.	De gemeente Borsele moest zeventien statushouders huisvesten in 2020. De taakstelling van 17 te huisvesten statushouders is op twee na gehaald.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Aantal statushouders in begeleiding	-	-	6	-
Aantal statushouders taakstelling (huisvesting) rijk	-	17	15	17

6.3 Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Inwoners met een laag inkomen stimuleren zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen financiële situatie.</p>	<p>We maken inwoners bewust van de mogelijkheden voor aanvullende inkomensvoorzieningen via de afdeling Werk, Inkomen & Zorg (WIZ) van GR de Bevelanden.</p> <p>Door middel van een stevige poortwachtersfunctie en de inzet van re-integratie trachten we de uitkeringsbestanden te stabiliseren.</p> <p>We zetten in op activiteiten ter voorkoming van armoede en schulden door vroegsignalering van schulden en het stimuleren van een actieve leefstijl om sociaal isolement en ongezonde leefstijl door armoede te voorkomen, dan wel te verminderen.</p> <p>Wij verkennen nieuw beleid voor de uitkeringsgerechtigden in participatieladder 1 en 2 (zorgbestand met een grote afstand tot de arbeidsmarkt).</p>	<p>Via WIZ informeerden we de inwoners over de mogelijkheden van alle inkomensregelingen door middel van een speciale folder en door mondelinge voorlichting. De coronacrisis heeft veel invloed gehad op de arbeidstoeleiding. Plaatsingen van kandidaten gingen door corona niet door, opleidingstrajecten werden noodgedwongen onderbroken en begeleiding moest digitaal en telefonisch plaatsvinden. Het streven was een succespercentage van 50% van de trajecten naar betaald werk. Het behaalde resultaat was 37,6 %. Toch is het aantal beëindigde uitkeringen succesvol, mede door de extra inzet door het Werkgeversservicepunt Oosterschelderegio op projecten in de arbeidsmarktregio en beëindigde uitkeringen om andere redenen. Op 31 december 2020 is er een toename van het uitkeringsbestand met 8 uitkeringen ten opzichte van 1 januari 2020, op Bevelands niveau. We zijn aangesloten bij het Startpunt Geldzaken van het Nibud. We hebben de voorbereidingen getroffen om Vroegsignalering via WIZ, in samenwerking met partners zoals zorgverzekeraars, Sabewa Zeeland en Beveland Wonen. Het beleid is met name gericht op zingeving en zinvolle dagbesteding, weliswaar met de focus richting arbeidsmarkt. Via WIZ betrekken we deze doelgroep actief bij maatschappelijke processen, zoals vrijwilligerswerk.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Kinderen mogen niet de dupe worden van de financiële situatie van hun ouders.	We zorgen voor een volledig 'kindpakket' voor kinderen in armoedegezinnen door subsidiëring van partijen die zich richten op voorzieningen voor kinderen. Ook organiseren we lokaal activiteiten waardoor kinderen kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. Voorbeelden hiervan zijn: Bons (Borsele Na School; laagdrempelige naschoolse activiteiten), de vakantieregeling voor minima, de stichting Leergeld, het Jeugdfonds Sport & Cultuur, de Kledingbank, de Voedselbank en Kinderkamp Borsele.	We verstrekten subsidie aan de stichting Leergeld Oosterschelderegio. Daarmee kan de stichting kinderen helpen waarvan de ouders niet of onvoldoende financiële middelen hebben om schoolspullen en -activiteiten te betalen.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Aantal uitkeringsgerechtigden dat uitstroomt naar (regulier) werk	10	26	37	26
Aantal uitkeringsgerechtigden dat uitstroomt door andere redenen	54	37	34	37
Aantal uitkeringsgerechtigden dat instroomt	56	60	66	60

6.4 Begeleide participatie

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
We leiden onze inwoners toe naar een zo duurzaam en hoog mogelijke arbeidsparticipatie, dan wel maatschappelijke participatie.	<p>We geven uitvoering aan de zogeheten baanafspraken. Dat wil zeggen dat we personen met een arbeidshandicap plaatsen in reguliere banen.</p> <p>Voor de doelgroep jonggehandicapten met arbeidsvermogen hebben we een sluitende aanpak in samenwerking met de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs, het praktijkonderwijs en het UWV.</p>	<p>Het aantal beschutte werkplekken van 38 personen (in fte's afgerond 32,7) is op één na gehaald door de Bevelandse gemeenten.</p> <p>Het is een doorlopend proces om de zogeheten Wajong-ers via bijvoorbeeld dagbesteding of De Betho aan de slag te laten gaan, afhankelijk van hun capaciteiten en problematiek.</p>

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Aantal personen met een arbeidsbeperking	-	-	14	-

6.5 Arbeidsparticipatie

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>We begeleiden onze inwoners naar een zo duurzaam en hoog mogelijke arbeidsparticipatie.</p>	<p>Inwoners met een uitkering zijn verplicht om mee te werken aan hun re-integratie. Als zij niet aan deze verplichting voldoen, leggen we hen een maatregel op: een korting op de uitkering.</p> <p>We begeleiden inwoners naar betaald werk en maatschappelijke participatie waarbij we zo nodig een inkomensvoorziening op basis van de Participatiewet bieden.</p> <p>Jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie geven we de mogelijkheid om aan een zogeheten kwalificerend traject deel te nemen (minimaal havo/vwo of mbo-niveau 2). We doen dit in samenwerking met het Regionaal Bureau Leerplicht Oosterschelderegio.</p>	<p>De door- en uitstroom van uitkeringsgerechtigden naar stage, werkervaringsplaats, opleidingen en part- of fulltimebanen stagneerde in 2020.</p> <p>In 2020 ligt het aantal plaatsingen van jongeren tot 27 jaar fors hoger dan het opgenomen doel: 89 gerealiseerd versus 60 begroot op Bevelands niveau.</p>

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Werk en inkomen				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	95	75	137	114
6.3 Inkomensregelingen	4.576	4.431	8.896	5.603
6.4 Begeleide participatie	1.547	1.462	1.648	1.640
6.5 Arbeidsparticipatie	524	537	550	580
Totaal lasten	6.742	6.504	11.231	7.938
Baten				
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	1.640	1.558	1.780	1.780
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	3.036	3.002	7.923	4.845
6.4 Begeleide participatie	201	62	62	351
Totaal baten	4.880	4.623	9.765	6.976
Saldo programma	1.862	1.881	1.466	961
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Inkomensvoorziening	19	0	99	99
Totaal baten reserves	19	0	99	99
Lasten				
Totaal lasten reserves	0	0	0	0
Saldo reserves	-19	0	-99	-99
Totaal saldo programma	1.843	1.881	1.367	862

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 504.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen

Op dit taakveld hebben wij geen bijzonderheden te melden.

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie € 23.000

Dit taakveld heeft geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Inkomensregelingen € 215.000

Voor de uitvoering van de TOZO-regeling (Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers) ontvingen we een vergoeding van € 161.000. De uitvoeringskosten waren € 62.000. Per saldo leverde dit een voordeel op van € 99.000. Het risico van onze vorderingen in de Bijzondere Bijstand is gering. Hierdoor hoefden we geen rekening te houden met extra lasten. Ook was er geen sprake van toename in van het aantal bijstandsgerechtigden.

Taakveld Begeleide participatie € 297.000

Dit verschil kwam door nagenoeg geheel door de resultaattuikering van de Betho over boekjaar 2020.

Taakveld Arbeidsparticipatie € -30.000

De door de WIZ gemaakte lasten voor Maatwerktrajecten voor Re-integratie waren in 2020 aanzienlijk hoger dan geraamd.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma

Werk en inkomen	De Betho
	Samenwerkingsverband GR de Bevelanden

Programma Zorg

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>We ondersteunen op participatie gerichte burgerinitiatieven, vrijwilligers en mantelzorg.</p>	<p>Onze welzijnsmedewerkers werken vanuit Borsele Voor Elkaar aan het opbouwen van een stevig sociaal netwerk in de dorpen (doorontwikkeling project Zorgzame Dorpen). We leggen daarbij de nadruk op het betrekken van vrijwilligers en lokale partners zoals ondernemers, thuiszorgorganisaties, huisartsen, verenigingen en dorpshuizen.</p>	<p>Vanuit het VrijwilligersHuis onderhielden de welzijnsmedewerkers nauwe contacten met onze sociale netwerken in de dorpen. Ondanks de beperkingen bleven onze vrijwilligers bereid om te ondersteunen waar mogelijk. Ook hadden we onderling goede afstemming over de mogelijkheden voor huisbezoek, signalen van zorg en activiteiten en ontstonden er nieuwe initiatieven in samenwerking met het dorp en de welzijnsmedewerkers.</p>
<p>Onze (kwetsbare, eenzame) inwoners stimuleren zelf de regie over hun leven te nemen, door vroeg te werken aan een stevig sociaal netwerk in hun eigen omgeving.</p>	<p>We doen dit door onder andere algemene laagdrempelige activiteiten aan te bieden vanuit het VrijwilligersHuis en Borsele Beweegt. We bieden ondersteuning aan vrijwilligers en mantelzorgers. We zetten continu in op het werven van vrijwilligers met behulp van online dienstenplatform Borsele Voor Elkaar.</p>	<p>We maakten een start met de verkenning voor ontmoetingsactiviteiten vanuit de dorpshuizen. We legden de eerste contacten. Door oproepen via sociale media, belrondes en raamposters realiseerden we toch momenten van contact met onze doelgroep en boden we ondersteuning waar mogelijk.</p>
<p>Mensen met een zorg- en hulpbehoefte kunnen zo lang mogelijk in hun eigen vertrouwde omgeving blijven wonen.</p>	<p>Samen met betrokken partners geven we inhoudelijk en financieel invulling aan een nieuwe benadering van de welzijnsactiviteiten. Daarbij haken we aan bij ons project Borsele Met Elkaar, waarbij een preventieve aanpak van eenzaamheid en activiteiten voor onze kwetsbare inwoners samenkomen. Dit sluit ook aan bij het actieprogramma Eén Tegen Eenzaamheid zoals door minister Hugo de Jonge is gepresenteerd.</p>	<p>In de Week van de Eenzaamheid organiseerden we diverse activiteiten. Helaas moesten we enkele activiteiten annuleren. In plaats daarvan zijn alternatieven opgezet, zoals het bellen van onze mantelzorgers, kerstkaartjes naar ouderen met de mogelijkheid contact op te nemen etc.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Het vorm geven van de verbinding tussen preventie en zorg door een koppeling te maken van het preventieve Jeugd- en Jongerenwerk met lichte ambulante begeleiding van jongeren.	Onze jongerenwerker levert een positieve bijdrage bij de overgang 18-/18+ naar jongvolwassenheid.	De jeugd- en jongerenwerker is sinds deze zomer toegevoegd aan het brede toegangsteam jeugd, waardoor er goed zicht is op de aard en de problematiek van de jeugdigen. Waar mogelijk wordt de jeugd- en jongerenwerker ingezet voor kortdurende begeleiding van jongeren. De rolverdeling wordt steeds duidelijker waardoor diverse casussen al voor individuele begeleiding zijn toegewezen aan de jeugd- en jongerenwerker.
Een breed opgezet aanbod en systeem waarmee we in een vroeg stadium in hulpvragen kunnen voorzien om inzet van dure zorg te voorkomen.	We zetten in op bekendheid van de algemene (preventieve) voorzieningen en investeren in een breed netwerk met onze zorgpartners en vrijwilligers, waardoor formele en informele zorg goed op elkaar kunnen aansluiten. Signalering, samenwerking en doorverwijzing binnen verschillende werkvelden in het sociaal domein worden daardoor steeds meer vanzelfsprekend.	Via ons Centrum voor Jeugd en Gezin worden onze ketenpartners regelmatig geïnformeerd over het voorliggende aanbod dat ingezet kan worden in plaats van of alvorens over te gaan naar inzet van geïndiceerde hulp. We informeerden onze ketenpartners over dit aanbod via een boekje waarin alle preventieve activiteiten en aanbod is gebundeld. Op casusniveau zijn ouders en betrokkenen, waar passend, ook gewezen op het voorliggend aanbod dat ingezet kan worden in plaats van het toekennen van geïndiceerde zorg.
Veilige kinderopvang en peutergroepen waar kwaliteit voorop staat en kinderen zich kunnen ontwikkelen.	Wij dragen zorg voor het toezicht op alle locaties voor kinderopvang (inclusief peutergroepen). Dit doen we in goede samenwerking met de GGD.	De GGD draagt continu zorg voor het toezicht en toetsing op de locaties van de kinderopvang.
Kinderen tussen twee en vier jaar voorbereiden op de basisschool. Bij de peutergroepen leren kinderen omgaan met leeftijdsgenootjes en is er volop materiaal om nieuwe dingen te ontdekken.	Wij subsidiëren de peutergroepen, zodat ieder kind kan deelnemen en zich kan ontwikkelen.	We hebben een drietal peutergroepen gesubsidieerd zodat ieder kind kan deelnemen en zich kan ontwikkelen.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
% personen dat eenzaam is (16-64)	39 %	39 %	39%	39%
% personen dat eenzaam is (16-)	-	-	20%	20%
% personen dat eenzaam is (65+)	48 %	48 %	48%	48%
% mantelzorgers dat overbelast is	15 %	15 %	11,4%	15%

6.2 Wijkteams

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Centrum Jeugd en Gezin: wij willen een passende zorgstructuur die aansluit op de behoefte om passende zorg te leveren.	We breiden onze zorgstructuur uit met een nieuw op te zetten MDO (Multidisciplinair Preventieoverleg Jeugd). Dit doen we samen met jeugdpolitie, jeugd jongerenwerker, leerplichtambtenaar en jeugdgezondheidszorg (JGZ).	Sinds juni 2020 vindt het multidisciplinair overleg (MDO) voor de preventie Jeugd zeswekelijks plaats. Bijna alle betrokken partijen hebben een convenant ondertekend wat ervoor zorgt dat jongeren, na overleg in het MDO, in een vroeg stadium op gepaste wijze ondersteund kunnen worden. Met betrekking tot de huidige (waardevolle) rol en de mogelijkheden van de jeugdpolitie wordt nog gekeken hoe een en ander past binnen de wettelijke kaders gericht op de privacy.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Preventie jeugd: wij willen voorkomen dat jongeren tussen wal en schip vallen en er een doorlopende lijn ontstaat voor jongeren die 18 jaar worden.</p>	<p>Vanuit het beleidsplan jongvolwassenen sturen we alle 17-jarigen een felicitatiekaart met verwijzing naar relevante informatie voor hun toekomst. Wij maken afspraken met zorgaanbieders over het maken van een toekomstplan samen met de jongeren.</p>	<p>In de beleidsnota Jongvolwassenen zijn acht actiepunten opgenomen om een soepele overgang van 18- naar volwassenheid te vergroten. In 2020 zijn er 309 kaarten verstuurd aan 17-jarigen, om hen te attenderen op (en op verzoek te ondersteunen bij) de aankomende wijzingen die gepaard gaan met de overgang naar volwassenheid. Van deze 309 jongeren ontvingen er 37 een vorm van jeugdhulp. De jeugd- en jongerenwerker heeft de betrokken hulpverlener(s) actief benaderd om hen te wijzen op het belang van een toekomstplan en heeft waar nodig ondersteund bij het opstellen hiervan.</p>
<p>Wij willen graag in een vroeg stadium aansluiten bij de leefwereld van jonge gezinnen.</p>	<p>Wij gaan samen met de kinderopvang en jeugdgezondheidszorg in gesprek om te kijken waar een mogelijke rol ligt om onze opvoedcoaches al in een vroeg stadium te betrekken bij signalen dat er ondersteuning in het gezin nodig is.</p>	<p>Bij dit actiepunt sluiten we aan bij het nieuw op te stellen lokaal beleidsplan onderwijs achterstandsbeleid. Intern heeft een eerste verkenning plaatsgevonden hoe we hier in gezamenlijkheid (overkoepelende beleidsvelden) in kunnen optrekken. Dit punt is ook opgenomen in het actieplan sociaal domein 2020-2023. Eind 2020 hebben er eerste gesprekken plaatsgevonden met de kinderopvang en de jeugdverpleegkundigen. De verdere uitwerking vindt plaats in 2021.</p>

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Door materiële en immateriële voorzieningen zijn inwoners met fysieke beperkingen beter in staat om deel te nemen aan de samenleving.</p>	<p>We bieden maatwerk door de mogelijkheden in de directe omgeving van de hulpvrager zo goed mogelijk te benutten. We garanderen keuzemogelijkheid, bijvoorbeeld door middel van PGB.</p>	<p>We onderzochten de mogelijkheid voor een integrale intake voor complexe zorgvragen, in samenwerking met de vijf Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden WIZ. We zorgden voor een goede verbinding tussen de klantmanagers WIZ (toegang Wmo) en onze lokale sociale netwerken via de welzijnsmedewerkers in het VrijwilligersHuis om zodoende de kennis van de sociale kaart Borsele te vergroten.</p> <p>Het VN-verdrag Handicap verplicht gemeenten een lokale inclusie-agenda op te stellen. Wij hebben in kaart gebracht op welke wijze wij nu aandacht besteden aan inclusie. Daarnaast vindt er regionale afstemming plaats over dit thema.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Door innovatieve oplossingen maken we de zorg betaalbaar.</p>	<p>We stimuleren de mogelijkheden van domotica. We willen daartoe de Woon+++regeling verbreden.</p> <p>We geven uitvoering aan het actieplan Beter (T)Huis In Borsele. Daarbij geven we voorrang aan projecten zoals Dementievriendelijk Borsele, de Vrijwilligers Thuis Administratie etc.</p> <p>We beperken het beroep op de maatwerkvoorzieningen door het ontwikkelen en aanbieden van algemene en collectieve voorzieningen.</p>	<p>Vanuit het SWVO is een werkgroep gestart om concrete onderwerpen op het gebied van digitale zorgverlening uit te werken. Dit is ook onderwerp voor uitwerking van de contractafspraken met onze zorgaanbieders en als zodanig met ze besproken tijdens het regulier overleg met de contractpartners.</p> <p>Met onze grootste zorgaanbieder zijn we bezig met het opzetten van de indicatieloze dagbesteding in combinatie met welzijnsactiviteiten.</p> <p>Ook is de pilot Welzijn op recept gestart, waarbij de huisarts de patiënt doorverwijst naar een welzijnsmedewerker in het VrijwilligersHuis. Dit om ondersteuning vanuit voorliggende voorzieningen te kunnen bieden.</p>

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Percentage cliënten dat tevreden is over de wijze waarop deze geholpen is	-	85 %	82%	87 %
Aantal maatwerkvoorzieningen WMO	1.485	1.535	1.463	602

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Voor iedere inwoner met (dreigende) financiële problemen hebben we een passend aanbod voor het voorkomen, verminderen of oplossen van schulden.</p>	<p>In het project vroegsignalering schulden bij GR de Bevelanden WIZ werken we samen met partners zoals zorgverzekeraars, energiemaatschappijen, woningcorporaties en Sabewa. Om schulden te voorkomen geven we iedere nieuwe uitkeringsgerechtigde een budgetadvies.</p> <p>Daarnaast zetten we in op preventie om ook op die wijze schulden te voorkomen. We leiden bijvoorbeeld vrijwilligers op om (kwetsbare) mensen te helpen met hun financiële administratie ter voorkoming van schulden. Voor inwoners met schulden zoeken we door middel van maatwerk naar een passende oplossing.</p>	<p>Het project vroegsignalering schulden is verder vormgegeven. Afspraken met de genoemde partners zijn gemaakt. We hebben de intentie om vroegsignalering structureel in te bedden bij de WIZ met de daarbij behorende formatie.</p>

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Totaal aantal casussen schulddienstverlening	-	18	6	-

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland Toegang jeugdhulp: We willen in Borsele een integrale, adequate en kwalitatief goede jeugdhulp bieden door specialistische voorzieningen in Zeeland beschikbaar houden.</p>	<p>We gaan onze toegangsmedewerkers coachen/trainen om te anticiperen op het nieuwe inkoopbeleid jeugd. We sluiten aan bij de provinciale ontwikkeling om gezamenlijk een toegang op te zetten voor de meeste complexe casussen.</p>	<p>We zijn afgelopen zomer gestart met de herinrichting van onze toegangstaken binnen het toegangsteam Jeugd. De diverse percelen binnen het nieuwe inkoopbeleid zijn, samen met onze visie op normalisering, ingebed in de wekelijkse casusbesprekingen binnen dit team. Provinciaal is voor de 300 meest complexe casussen een werkwijze ontwikkeld waarbij deze casussen integraal worden aangepakt. Het werken op afstand vormt een vertragende en belemmerende factor.</p>

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Inwoners met psychische en/of psychosociale problemen krijgen daar waar mogelijk ondersteuning en zorg in de eigen omgeving.</p>	<p>Met ambulante zorg (begeleid wonen) bieden we inwoners met psychische en/of psycho-sociale problemen de mogelijkheid om zo lang mogelijk in de eigen omgeving te blijven wonen. We pakken lokaal op wat lokaal kan en werken samen op Zeeuws niveau waar nodig.</p> <p>We onderzoeken de mogelijkheden voor beschut wonen in samenwerking met de woningcoöperatie.</p> <p>We ontwikkelen de actiepunten uit het Plan van aanpak verwarde personen.</p> <p>We werken met een nieuw op te zetten OGGZ-netwerk (Openbare Geestelijke GezondheidsZorg) om met de juiste partners aan tafel casussen te kunnen afstemmen.</p>	<p>Zeeuws-breed bereiden wij ons voor op de decentralisatie van Beschermd Wonen naar de lokale gemeenten. Daarvoor zijn preventie-afspraken gemaakt, die zijn verwoord in de preventienotitie Beschermd Wonen. Ook wordt de toegang tot Beschermd Wonen anders vormgegeven. Met de Oosterschelderegio starten we met 'Team thuis' voor een succesvolle uitstroom uit Beschermd Wonen naar regulier wonen met ambulante begeleiding.</p> <p>Het OGGZ-netwerk is opgezet voor casusoverleg met multiproblematiek waar veiligheid, overlast en GGZ-problematiek vaak een rol spelen.</p>

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Huiselijk Geweld en Kindermishandeling: huiselijk geweld en kindermishandeling terug dringen en duurzaam oplossen.</p>	<p>We stellen beleid op hoe we binnen de gemeente verder vorm geven aan het uitrollen van de Wet verscherpte meldcode en stellen hierbij een eigen afwegingskader vast.</p> <p>We evalueren samen met Veilig Thuis onze samenwerkingsafspraken.</p>	<p>Door omstandigheden en het stopzetten van nieuwe beleidsontwikkelingen hebben we nog geen definitief beleid vastgesteld. De uitvoerende medewerkers zijn allen op de hoogte van de verscherpte meldcode en we handelen in de praktijk volgens de richtlijnen van het Rijk.</p> <p>De samenwerkingsafspraken zijn geëvalueerd en we nemen deze mee in een provinciale aanpak.</p>
<p>Uitvoering geven aan landelijk programma "Geweld hoort nergens thuis".</p>	<p>We geven in gezamenlijkheid met andere gemeenten uitvoering aan diverse acties zoals omschreven in de regiovisie: "Voor een toekomst zonder Geweld".</p>	<p>Vanuit de regiovisie is na evaluatie van de samenwerkingsovereenkomsten met Veilig Thuis een voorzet gedaan voor nieuwe afspraken. Verder is de regiekaart rondom veiligheidsafspraken geïmplementeerd. Vanuit het landelijk programma 'Geweld hoort nergens thuis' is een instrument ontwikkeld, waarbij gemeenten zelf in staat zijn te kijken waar noodzakelijke verbeteringen moeten worden opgesteld: de zelfscan Werken aan Veiligheid.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Wachlijsten: we voorkomen dat kinderen te lang op passende hulp moeten wachten.</p>	<p>De procescoördinatoren en de Gecertificeerde Instellingen (GI's) maken samenwerkingsafspraken en houden toezicht en zo nodig bieden ze noodoplossingen binnen de mogelijkheden van de wet.</p>	<p>Binnen de gemeente Borsele bestaat al geruime tijd, in de vorm van een pilot, nauwe samenwerking tussen de medewerkers van Intervence, de gemeente en het maatschappelijk werk. Per oktober 2020 is deze pilot overgegaan in de Pilot 'Vaart in Veiligheid'. Samen met de andere deelnemende gemeenten, Terneuzen en Vlissingen, zal Borsele kennis en ervaringen delen en input leveren hoe de veiligheidsketen binnen Zeeland kan worden verkort. Door de ontwikkelingen rondom Intervence stagneert de doorontwikkeling van deze pilot.</p>

7.1 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Het bevorderen van de algemene gezondheidstoestand van de bevolking.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De GGD Zeeland geeft uitvoering aan de wettelijke taak op gebied van de uitvoering van preventief gezondheidsbeleid van gemeenten, zoals beschreven in de Wet publieke gezondheid (Wpg). ▪ De (beleidsmatige) programmabegroting 2019 sluit aan bij de ontwikkelingen in het sociaal domein en de transformatie die hier nog steeds gaande is. Samen met andere gemeenten en partnerinstellingen geven we hieraan verder invulling. Het traject Zeeuwse Samenwerking Sociaal Domein is daarbij richtinggevend. 	<p>De bestrijding van corona heeft gezorgd voor flinke opschaling van het team infectieziektebestrijding. Een aantal andere activiteiten heeft noodgedwongen een tijd stilgelegen, zoals reizigersvaccinaties, hygiëne-inspecties in zorginstellingen en inspecties kinderopvang. In de loop van 2020 zijn de meeste van deze activiteiten weer opgestart.</p> <p>Op verzoek van de gemeenten heeft de GGD Zeeland Veilig Thuis weer in een apart programma ondergebracht. Dit betekent dat de Programmabegroting 2021-2024 is opgebouwd rond de drie programma's: Publieke gezondheid, Veilig Thuis en de Inkoop Jeugdhulp Zeeland. De bestuursrapportage die aan u is voorgelegd liet zien dat de GGD de ingebrachte verbeterpunten voor de budgetcyclus heeft verwerkt.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verder voeren wij de regionale paragraaf gezondheidsbeleid uit en voor onze lokale preventieve activiteiten geven we uitvoering aan de lokale paragraaf sociaal domein. ▪ Wij stimuleren dat professionals zo veel als mogelijk lokaal de aansluiting zoeken en preventief werken. Samen met de GGD kijken we hoe we dit in 2020 verder kunnen uitrollen zodat er een nog betere aansluiting plaatsvindt binnen onze lokale toegang. 	<p>We hebben de stand van zaken rondom lokaal uitgevoerde acties in het kader van de preventie en handhaving genotsmiddelen in beeld gebracht, alsook de koers voor 2021. We zijn gestart met de evaluatie van het regionale gezondheidsbeleid als voorbereiding op de beleidsperiode 2022-2025. In november 2020 heeft het college van burgemeester en wethouders ingestemd om de Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)-aanpak in de gemeente Borsele in te zetten voor een periode van drie jaar (2021 t/m 2023). JOGG is een van de acties uit de nota Sociaal Domein. Ook hebben we ondersteuningsbudget gekregen voor ons Lokaal Preventieakkoord, ons actieplan sociaal domein. Daartoe moedigen we partijen (sport- en beweegaanbieders, ondernemers, onderwijs, horeca, supermarkten en verenigingen) aan om op de thema's roken, overgewicht en alcoholgebruik tot afspraken te komen voor een positieve gezondheid. Op regelmatige basis organiseren we themabijeenkomsten voor onze JGZ-professionals en maatschappelijk werkers om de samenwerking en de deskundigheid op het gebied van de jeugdzorg te vergroten. Eén van de leden van het team is direct gekoppeld aan het toegangsteam Jeugd, waarbij we de verbinding met het voorliggende veld nog beter kunnen vormgeven. Eind 2020 heeft, in samenspraak met het JGZ-team Borsele, een gesprek plaats gevonden met de GGD rondom de specifieke herijking van de taken van de jeugdverpleegkundige binnen het toegangsteam jeugd.</p>
--	---	--

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Percentage inwoners 16+ dat de eigen gezondheid als goed beoordeelt	77 %	77 %	82,40 %	80 %

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Zorg				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.266	1.348	1.435	1.446
6.2 Wijkteams	1.169	872	1.238	1.243
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.105	625	1.153	1.173
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.030	3.984	4.675	4.333
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.661	4.557	5.851	5.944
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	100	23	34	18
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.024	764	1.038	1.053
7.1 Volksgezondheid	1.024	1.078	991	992
Totaal lasten	15.379	13.252	16.415	16.202
Baten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	29	50	25	11
6.2 Wijkteams	187	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	84
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	172	235	50	97
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	192
7.1 Volksgezondheid	1	0	15	16
Totaal baten	389	285	90	400
Saldo programma	14.990	12.967	16.325	15.802

Baten en lasten Zorg				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Maatschappelijke zorg	0	0	53	0
Reserve WMO	0	0	328	318
Reserve Jeugdwerk	0	0	70	1
Verrekeningen Sociaal domein Jeugdzorg	1.000	0	1.200	1.200
Reserve Gezondheidszorg	10	0	0	0
Totaal baten reserves	1.010	0	1.641	1.519
Lasten				
Reserve Maatschappelijke zorg	0	0	53	0
Reserve Zorg voor ouderen	0	0	0	6
Reserve Gezondheidszorg	0	0	99	99
Totaal lasten reserves	0	0	152	105
Saldo reserves	-1.010	0	-1.335	-1.250
Totaal saldo programma	13.980	12.967	14.826	14.388

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 438.000 ten opzichte van de begroting.

Het voordeel van € 438.000 dient gesaldeerd te worden met het budget van € 285.000 voor het actieplan Sociaal Domein (hierna: het actieplan). In de kolom begroting is een bedrag opgenomen van € 285.0000 voor het actieplan. In plaats van € 285.000 hebben we in 2020 € 86.000 aan uitgaven gedaan in het kader van het actieplan voor: datagedreven werken, welzijn op recept en de professionalisering van onze lokale toegang. De dekking van het actieplan plan uit de reserve IBP is geraamd op het programma Algemene Dekkingsmiddelen. Per saldo bedroeg het voordeel € 239.000. Het gaat dan om het voordeel van € 438.000 minus € 199.000 (€ 285.000-/- € 86.000) waardoor het uiteindelijke voordeel uitkomt op € 239.000.

We lichten de ontwikkelingen in het sociaal domein zowel inhoudelijk als financieel uitgebreid toe in de rapportage Sociaal Domein. Deze hebben we als bijlage opgenomen bij deze gemeentelijke jaarverantwoording 2020.

Belangrijk om hierbij toe te lichten, is dat de financiële jaarresultaten van SWVO en de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (IJZ) vanaf 2020 niet langer in het jaarrekeningresultaat van de gemeente verwerkt worden. Deze resultaten worden pas verwerkt in 2021. Er is feitelijk sprake van een andere begrotingssystematiek. Op basis van de concept- cijfers over 2020 verwachten we jaarafrekeningen voor jeugdzorg voor € 30.000 te betalen en voor het SWVO € 140.000 te betalen, met name als gevolg van toename van de huishoudelijke hulp.

De verschillen per taakveld bedroegen:

Samenkracht en burgerparticipatie	€ - 100.000
Wijkteams	€ - 5.000
Maatwerkvoorzieningen	€ 54.000
Maatwerkdienstverlening 18+	€ 190.000 (€ 389.000 - €199.000)
Maatwerkdienstverlening 18-	€ 99.000
Geëscaleerde zorg 18+	€ 16.000
Geëscaleerde zorg 18-	€ - 15.000
Volksgezondheid	€ 0

We lichten de afwijkingen in zijn algemeenheid toe. Ten opzichte van de begroting, hebben we een hogere bijdrage ontvangen voor Beschermd Wonen, vanuit de Centrumgemeente Vlissingen van € 87.000. De personeelslasten en vergoeding voor de detachering ten behoeve van de Taskforce Jeugd vallen voordelig uit voor € 80.000. Daarnaast hebben we een opbrengst genoten wegens de verkoop van een woon-unit (Wmo-maatvoorziening) ad. € 14.000. De investeringen voor het actieplan waren geraamd op € 285.000. Door toedoen van Coronamaatregelen hebben we niet alles (volgens de gewenste tijdsplanning) kunnen uitvoeren. De werkelijke uitgaven begroegen € 86.000 waardoor er per saldo voordeel ontstaat van € 199.000. Deze investeringen zullen komende periode opgepakt worden. In 2020 waren opbrengsten vanuit het actie geraamd voor € 135.000. Vanwege de Coronacrisis hebben wij deze in de programmarapportage van december 2020 afgeraamd. Op taakveld Samenkracht en burgerparticipatie is toenemende digitalisering en de invloed van de Coronacrisis hebben ook hun invloed op de verminderde baten van bijvoorbeeld het kopieer- en drukwerk bij het VrijwilligersHuis. Daarnaast hebben we voor wat betreft de personele lasten een verschuiving gezien tussen de verschillende taakvelden.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma

Zorg	Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio
	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Zeeland
	Veiligheidsregio Zeeland
	Samenwerkingsverband GR de Bevelanden

Programma Milieu

7.2 Riolering

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Doelmatige inzameling en transport van afvalwater.</p>	<p>Goed onderhouden van de riolering zoals is aangegeven in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023 (GRP). Scheiding van de afvalwaterstromen, schoon en vuilwater. Rioolvreemd water op de riolering zoals drainagewater verminderen tot maximaal 10%. Streven naar 2% minder energieverbruik voor de gemalen en drukrioleringen per jaar. Bij extreme neerslag water bovengronds bergen en afvoeren.</p>	<p>De reiniging en inspectie in de wijken Barbestein en Watervliet in Heinkensand is afgerond. De inspecties geven informatie over foute aansluitingen en gebreken aan de riolering. Voor de reparatie wordt een uitvoeringsplan gemaakt. In het Langeweegje zijn meerdere aansluitingen van regenwater op de drukriolering getraceerd. Samen met eigenaren van de aansluitingen onderzoeken we de komende periode hoe we deze situatie kunnen verbeteren. Daarnaast doen we doorlopend onderzoek naar illegale lozingen van regenwater op het afvalwaterriool om verdere waterafvoerproblemen te voorkomen. Sinds dit jaar hebben alle pompen en gemalen een slimme meter. Hierdoor kunnen wij snel inspelen op storingen, wat een positief effect heeft op ons energiegebruik. Vanaf 2021 kunnen wij zien of wij met deze actieve vorm van energiebeheer, in combinatie met het afkoppelen van rioolvreemd water, de beoogde 2% energiebesparing kunnen realiseren.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Verder klimaatbestendig maken van de openbare ruimte waarbij waterschade zoveel mogelijk voorkomen wordt.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samen met het waterschap locaties onderzoeken waar mogelijk wateroverlast op kan treden en onderzoek doen naar plaatsen voor (zoet)waterbuffering. ▪ Maatregelen Fortrapastraat, Midden- en Schoolstraat in 's-Gravenpolder. ▪ Aanpassingen aan de riolering in de Deken Tomaslaan 's-Heerenhoek, Ovezandseweg in Oudelande en de Strandloperstraat in Heinkenszand. ▪ Verdere communicatie met de bewoners over het verder klimaatbestendig maken van tuinen door het aanbrengen van ontlastputjes, water- berging en de inrichting van tuinen. 	<p>De werkzaamheden in de Middenstraat en de Fortrapastraat in 's-Gravenpolder zijn aanbesteed en in uitvoering. De werkzaamheden Noord- en Zuidstraat zijn aanbesteed en beginnen in januari 2021.</p> <p>De aanpassingen in de Strandloperstraat in Heinkenszand en de Tomaslaan in 's-Heerenhoek zijn afgerond.</p> <p>Het reliningbestek vrijvervalriolering is gereed en aanbesteed. De uitvoering start begin 2021.</p> <p>De communicatie over de klimaatverandering en dergelijke vindt hoofdzakelijk plaats via sociale media. Vanuit onze eigen kanalen maar ook via regionale media zoals de website 'Zeeland verandert mee'.</p>
Schoon oppervlaktewater, grondwater en een schone waterbodem.	Maatregelen aangegeven in het GRP, zoals baggeren van waterbodems en controle op foute rioolaansluitingen.	We hebben de waterbodems in Baarsdorp, 's-Heer Abtskerke en Nisse gebaggerd. Wij hebben controles uitgevoerd op foute rioolaansluitingen.
Een kostendekkend tarief voor de rioolheffing.	Vanaf 2020 wordt de heffing zoals in de kadernota 2020-2023 aangegeven in stappen verhoogd tot 100% kostendekking. Hier bovenop komt een inflatiecorrectie van 1,5%.	In het kerntakenonderzoek is de optie aangegeven om versneld naar een kostendekkendheidspercentage van 100% te groeien. In 2021 werken we dit verder uit.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Percentage afgekoppeld regenwater van de gemengde riolering (scheiding afvalwaterstromen, vuil en schoonwater)	28,9%	30%	31%	30%

7.3 Afval

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
<p>Voldoen aan de doelstelling van het uitvoeringsprogramma Van afval naar Grondstof-huishoudelijk Afval (VANG-HHA) van 100 kg restafval per inwoner per jaar.</p>	<p>Per 1 januari 2020 worden plastic en drankenkartons gelijktijdig met de restcontainer opgehaald. Via het nascheidingsproces worden het plastic en de drankenkartons verder uitgesorteerd. Dit heeft een positieve invloed op het op te halen aantal kilo's per inwoner per jaar. De GFT-campagne, al gestart in 2019, zetten we voort in 2020. Het doel van de campagne is het terugdringen van het percentage GFT-afval in de restcontainer.</p>	<p>De GFT-campagne (gestart in 2019) is dit jaar voornamelijk digitaal en door middel van de Bevelandse Bode voortgezet. Op 1 januari 2020 zijn we gestart met de pilot 'Nascheiding'. De sorteeraanlyse van november laat zien dat het percentage GFT in de restcontainer is gedaald. De precieze effecten kunnen pas gemeten worden over een langere periode.</p> <p>De coronamaatregelen hebben enorme invloeden gehad op de afvalstromen, zowel bij de inzamelaars als bij de verwerkers. De vier Zeeuwse nascheidingsgemeenten zijn een onderzoek gestart naar vervolgstappen die genomen kunnen worden om de VANG-doelstelling te halen.</p>

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Percentage afvalscheiding (% gescheiden afval op totaal)	-	70%	69%	72%
Aantal kilo's restafval per inwoner per jaar (VANG-doelstelling)	-	226	244	194

7.4 Milieubeheer

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Uitvoering duurzaamheidsvisie.	Met behulp van een uitvoeringsplan (vaststelling 2020) geven we uitvoering aan de duurzaamheidsvisie. Binnen de vier transitielijnen (Groen&Fruitig, Puur & Samen, Schoon en Circulair en Fris&Energiek) voeren we projecten uit en ontwikkelen we plannen zoals een actieplan klimaatadaptatie (2020), een actieplan richting een energieneutrale eigen organisatie (2020), een routekaart energieneutrale gemeente (2020/2021) et cetera. Tegelijkertijd blijven we bestaande initiatieven in het kader van bijvoorbeeld de boomfeestdag, de activiteiten in het kader van de Schone Schelde, B-2030, en dergelijke ontwikkelen.	We geven gedeeltelijk uitvoering aan de duurzaamheidsvisie. Heel wat projecten op het vlak van biodiversiteit, energietransitie en klimaat worden opgepakt, maar nog niet volledig volgens de doelstelling van de duurzaamheidsvisie. Voornaamste reden hiervan is dat het uitvoeringsplan van de duurzaamheidsvisie nog niet is vastgesteld. We zijn aan de slag gegaan met de ontwikkeling van de klimaatadaptatiestrategie, het project 'Meer natuur voor pittig fruit', de Zeeuwse samenwerking binnen de RES en de Transitievisie Warmte. Het proces om de Transitievisie Warmte te ontwikkelen is opgestart en aanvullend hierop doen we ook actief onderzoek naar de mogelijkheden van restwarmtebenutting vanuit de industrie ten behoeve van de gebouwde omgeving. Tot slot nemen wij deel aan de subsidieregeling 'Regeling Reductie Energiegebruik'. Inmiddels hebben ruim 700 Borselse woningeigenaren gebruik gemaakt van deze regeling.
Sanering asbestdaken.	Ingezet wordt op het verder asbestvrij maken van de kernen. Hierbij wordt uitvoering gegeven aan de Subsidieregeling 'Asbest van het Dak 2016'. Deze regeling zullen wij onder de aandacht blijven brengen en inwoners stimuleren gebruik te maken van de regeling. In 2020 zullen wij onze regeling evalueren, dit mede in relatie met de ontwikkelingen in de landelijke wet- en regelgeving.	In 2020 zijn 20 subsidies verstrekt. Inmiddels is met behulp van de regeling de sanering van 49.000 m2 asbestdaken ondersteund. Medio 2021 zullen wij de regeling evalueren. Wij zien dat steeds meer particulieren de regeling kennen waardoor relatief veel locaties met kleine oppervlaktes asbestdaken ook worden gesaneerd.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Bodembeleid.	We evalueren de Nota Bodembeheer, de bodemkwaliteitskaart en de Nota duurzaam bodembeleid. In 2020 zullen we deze, in samenhang met de omgevingswet, actualiseren.	De Nota bodembeheer en de bodemkwaliteitskaart zijn geëvalueerd. Onder de Omgevingswet worden deze geactualiseerd. De Nota duurzaam bodembeleid moet nog geëvalueerd worden en geactualiseerd onder de Omgevingswet. De Bodemkwaliteitskaart PFAS Bevelanden en Tholen hebben wij vastgesteld.
Een proactieve uitvoering van de Wet natuurbescherming.	In Nieuwdorp voeren we een pilotproject proactieve soortenbescherming uit. We stellen voor Nieuwdorp een natuurwaardenkaart en/of soortenmanagementplan op. Hiermee voorkomen we dat voor ieder individueel initiatief/project een aparte ontheffing (in het kader van natuurwetgeving) moet worden aangevraagd, wat tot extra kosten leidt. Bij een positieve evaluatie van de pilot in Nieuwdorp overwegen we dit ook in andere dorpen door te voeren.	We hebben het veldonderzoek naar de beschermde soorten laten uitvoeren. Het veldonderzoek is klaar op het wildcamera-onderzoek na. Dit cameraonderzoek loopt en wordt in het begin van 2021 afgerond. De ontwikkeling van een soortenmanagementplan is opgestart en wordt eveneens in het begin van 2021 opgeleverd.
Biodiversiteit & klimaatadaptatie.	We geven verder uitvoering aan het verbeteren van de biodiversiteit. In samenhang met het te ontwikkelen beleid en projecten omtrent klimaatadaptatie (waaronder actieplan klimaatadaptatie). Wij borgen structureel maatregelen in de groenstructuurplannen en de daaruit voort vloeiende dorpsplannen. Aanvullend geven wij uitvoering aan de gerelateerde projecten in de duurzaamheidsvisie (hoofdstuk groen & fruitig).	Borsele heeft actief deelgenomen aan het opstellen van de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ). Voor de lokale doorvertaling is een inventarisatie gemaakt. De doorvertaling loopt in de lijn met het zeeuwsbrede uitvoeringsplan, gereed september 2021. Structureel geven we uitvoering aan het verbeteren van de biodiversiteit en klimaatveranderingen binnen diverse projecten. Dit is deels geborgd in het Groen Structuur Plan en de projecten uit het hoofdstuk Groen & fruitig van de duurzaamheidsvisie.

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Milieu				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
7.2 Riolering	1.586	1.476	1.500	1.188
7.3 Afval	2.603	2.485	2.481	2.516
7.4 Milieubeheer	1.101	1.251	1.453	1.077
Totaal lasten	5.290	5.212	5.435	4.780
Baten				
7.2 Riolering	1.580	1.761	1.850	1.856
7.3 Afval	3.144	2.913	2.946	2.972
7.4 Milieubeheer	239	51	193	186
Totaal baten	4.964	4.724	4.989	5.014
Saldo programma	327	488	446	-234
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Afvalwerking	94	0	38	38
Reserve Rioleringen	251	116	116	98
Reserve Milieu	2.244	0	399	247
Totaal baten reserves	2.590	116	553	382
Lasten				
Reserve Rioleringen	0	0	73	432
Reserve Milieu	2.255	0	237	237
Totaal lasten reserves	2.255	0	310	669
Saldo reserves	-335	-116	-243	286
Totaal saldo programma	-8	372	203	53

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 150.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Riolering € -59.000

De opbrengsten uit rioolrecht waren € 14.000 lager dan geraamd. Het onderhoud en de servicekosten aan de rioolgemalen waren € 40.000 hoger dan geraamd.

Taakveld Afval € -9.000

Op dit taakveld hebben wij geen bijzonderheden te melden.

Taakveld Milieubeheer € 218.000

De bijdrage aan de Regionale Uitvoerings Dienst Zeeland was € 77.500 lager dan geraamd. Detachering van een medewerker als Zeeuws coördinator voor duurzaamheid, mede ter uitvoering van een deel van het Inter Bestuurlijk Programma leverde een extra bate op van € 93.000. Er was een verschuiving van de toerekening van salariskosten van dit taakveld naar het programme ruimte voor € 58.000.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Restant 1-1-2020	Verleend in 2020	Besteed in 2020	Saldo 31-12-2020
Werken voorkoming wateroverlast Borssele	06-09-2018	37.595	0	37.595	0
Werken voorkoming wateroverlast 's-Gravenpolder	06-09-2018	120.718	0	0	120.718
Asbestsanering	02-06-2016	142.906	0	40.700	102.206
RHEDCOOP energieneutraliteit 50 %	04-10-2018	121.434	0	28.531	92.903
Transitievisie warmte (plan van aanpak)	04-06-2020	0	20660	12538	8122
Transitievisie warmte (visie)	04-06-2020	0	40.000	0	40.000

Werken ter voorkoming van wateroverlast in Borssele

De werkzaamheden in Borssele zijn afgerond.

Werken ter voorkoming van wateroverlast in 's-Gravenpolder

De werkzaamheden in de Schoolstraat te 's-Gravenpolder zijn voorbereid en worden in 2021 uitgevoerd.

Asbestsanering

In 2020 zijn 20 subsidies verstrekt. Het restantbedrag hevelen we over naar 2021.

RHEDCOOP

Er zijn diverse gesprekken met werkgroepen Duurzaamheid gevoerd in 's-Heer Abtskerke, Baarland, Borssele, Driewegen, Oudelande en Hoedekenskerke over het maken van een routekaart voor een energieneutraal dorp. De routekaarten krijgen geleidelijk aan vorm en deze worden in de loop van 2021 in samenhang met de transitievisie warmte afgerond. Het project zal nog doorlopen tot eind 2021.

Transitievisie warmte (plan van aanpak)

We hebben € 20.660 Rijkssubsidie ontvangen voor de ontwikkeling van het plan van aanpak. Stap 1 en 2 (bepalen uitgangspunten en inzicht in warmteoplossingen) zijn inmiddels regionaal uitgevoerd en inmiddels zijn we gestart met het lokale deel. De lokale projectgroep is inmiddels opgestart en de eerste stuurgroep vergadering wordt gepland. Er zijn enquêtes uitgezet, er is een webinar georganiseerd en is een film ontwikkeld om betrokkenen te informeren.

Transitievisie warmte (visie)

Na afronding van het plan van aanpak wordt de visie opgesteld. Naar verwachting is de visie eind 2021 afgerond.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Milieu	Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Programma Ruimtelijke ontwikkeling

8.1 Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Opstellen Omgevingsvisie.	De huidige structuurvisie Borsele 2015-2020 heeft een looptijd tot en met 2020. Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Op basis van deze wet zijn wij verplicht een Omgevingsvisie op te stellen. Dit zal in 2020 zijn beslag krijgen. Vaststelling door de gemeenteraad zal na inwerkingtreding van de omgevingswet plaatsvinden.	We hebben een extern bureau in de arm genomen om een omgevingsvisie op te stellen. Planning is dat de ontwerp omgevingsvisie in het derde kwartaal van 2022 gereed is en we deze in het vierde kwartaal van 2022 ter vaststelling aan de raad aanbieden. De ingangsdatum van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 juli 2022. Met dit uitstel is ook de verplichting om een omgevingsvisie te hebben uitgesteld tot 1 juli 2025.
Programma 2030 Demografie en leefbaarheid.	In 2020 vinden in 's-Gravenpolder en Kwadendamme de eerste B 2030-bijeenkomsten plaats. In Lewedorp, Driewegen, 's-Heer Abtskerke, Borssele en 's-Heerenhoek vinden de tweede, derde of borgingsbijeenkomsten plaats. Intern houden we workshops en trainingen in het kader van B-2030.	In 2020 hebben we een aantal subsidies verstrekt in het kader van B 2030. De geplande bijeenkomsten in de verschillende dorpen hebben geen doorgang kunnen vinden.
Behouden en versterken van cultureel erfgoed.	Door samenwerken met bewoners en andere partijen kan de gemeente zich verder richten op het behoud en herstel van het erfgoed. Het ingezette beleid zetten we voort. Bij het uitstromen van rijksmonumenten uit de rijkssubsidieregeling faciliteren wij het instromen van die rijksmonumenten voor een nieuwe planperiode. Verder treden wij faciliterend op bij diverse subsidietrajecten, restauraties enz. van erfgoed.	De startbijeenkomst Kerkenvisie Borsele heeft nog niet plaatsgevonden met de kerkeigenaren en -besturen. De gesprekken met Erfgoed Zeeland zijn in 2020 volledig stil komen te liggen. We zetten deze gesprekken in 2021 voort. De Open Monumentendag 2020 is niet doorgegaan. In 2021 zal deze in aangepaste vorm doorgaan.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Het vaststellen van de agenda Wonen in de Bevelanden 2025.	In 2020 herzien we de agenda Wonen in de Bevelanden. In dat kader worden ook nieuwe regionale woningmarktafspraken gemaakt.	In 2020 zijn de Regionale Woningmarktafspraken De Bevelanden 2020-2030 tot stand gekomen.
Toezicht op de aanleg van Zuid-West 380 kV west.	In 2020 gaat TenneT starten met de uitvoering van het project Zuid-West 380 kV west. Wij houden toezicht op deze aanleg. De uitvoering zal meerdere jaren in beslag nemen.	Eind juli 2020 is door TenneT gestart met het werk. Vanaf 1 augustus vindt er tweewekelijks een bouwoverleg plaats gedurende de looptijd van de realisatie van het project. Vanaf 1 oktober zijn de werkzaamheden in het veld aangevangen. Er worden frequent controleberekeningen en controlebezoeken uitgevoerd.
Toezicht op de aanleg van een 150 kV verbinding Ellewoutsdijk-Goes.	De aanleg van de verbinding wacht op de behandeling van de tegen het bestemmingsplan ingestelde beroepen. Deze wordt in 2020 verwacht.	Op 28 juli 2020 heeft de behandeling bij de Raad van State plaatsgevonden. De termijn voor het doen van een uitspraak in deze zaak is verlengd, omdat de zaak nadere studie vraagt. Om die reden is de Raad van State niet tot een uitspraak gekomen in 2020. De aanleg van de verbinding is daardoor ook nog niet gestart.
Het opstellen van een woonvisie.	In 2020 ronden we de Borselse Woonvisie af. Als basis hiervoor zal de in 2019 vastgestelde 'Regionale Woonvisie De Bevelanden' dienen.	We starten voorlopig nog niet met de Borselse Woonvisie. We richten ons eerst op het uitwerken van de diverse deelprojecten uit de Regionale Woonvisie, waar de Borselse beleidsuitgangspunten in vertegenwoordigd zijn.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Goede woonomgeving rondom het Sloegebied.	Sloerandbeleid algemeen: bijdragen leveren aan de leefbaarheid van (de dorpen in) de Sloerandzone, onder andere door inzet van de Sloerandreserve voor in dat gebied wenselijke voorzieningen. Een deel van deze reserve wordt ingezet in het kader van het masterplan Nieuwdorp. Groenproject 't Sloe: ontwikkeling van ca. 200 ha multifunctioneel bos in een zoekgebied van ca. 280 ha.. De planning is in 2020 ca. 6,5 ha definitief te verwerven. Indien zich meer gelegenheid tot verwerving aandient, zetten wij deze mogelijkheid in.	We hebben frequent overleg gevoerd met dorpsraad Borssele, TenneT en Natuurmonumenten over extra compensatie voor aantasting van de bossen. Daarnaast is er een afzonderlijk bestuurlijk overleg met TenneT en het Ministerie van EZK met betrekking tot de overlast die de diverse "TenneT-projecten" met zich meebrengen voor de bevolking in de Sloerand.
Toezicht op uitvoering aan het omgevingsplan Buitengebied.	Het omgevingsplan ligt nog voor beroep bij de Raad van State. Behandeling van de beroepen wordt voor 2020 voorzien. Het plan is al wel in werking getreden. Op basis hiervan kan het buitengebied verder ontwikkeld worden.	Op 28 juli 2020 heeft de behandeling bij de Raad van State plaatsgevonden. De termijn voor het doen van een uitspraak in deze zaak is verlengd, omdat de zaak nadere studie vraagt. Om die reden is de Raad van State niet tot een uitspraak gekomen in 2020. De aanleg van de verbinding is daardoor ook nog niet gestart.
Beschikbaarheid van een duurzame parkeergelegenheid voor vrachtwagens.	Medewerking verlenen aan een Central Gate met innovatieve faciliteiten voor vrachtwagens en chauffeurs.	Wij zijn nog in afwachting van het verzoek van North Seaport tot planologische medewerking.
Toezicht op (verdere) invulling van het (bestemmingsplan) Sloegebied.	Het bestemmingsplan ligt nog voor beroep bij de Raad van State. Behandeling van beroep wordt voor 2020 voorzien. Het plan is al wel in werking getreden. Op basis hiervan kan het zeehavengebied verder ontwikkeld worden.	De Raad van State heeft eind 2019 uitspraak gedaan. Het raadsbesluit/bestemmingsplan is in stand gebleven. Op basis van het bestemmingsplan kan verdere bedrijfsvestiging en -uitbreiding gefaciliteerd worden.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Implementatie Omgevingswet / Het ontwikkelen van het omgevingsplan Borsele.	De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2021 in werking. In vervolg op 2019 wordt 2020 gebruikt om de organisatie voor te bereiden op deze wet. Deze voorbereiding houdt heel veel in, waaronder het aanschaffen en implementeren van benodigde software voor de aansluiting op DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet), het aanpassen van werkprocessen, het opleiden van personeel en het informeren van het college en de gemeenteraad.	Het SPOZ heeft met betrekking tot de Omgevingswet een cursusprogramma opgesteld, wat de komende tijd wordt afgewerkt. Er is een drietal softwarepakketten aangeschaft: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Software voor aansluiting op het DSO. ▪ Software voor vergunningverlening. ▪ Software voor het maken, herzien en beschikbaar stellen van een omgevingsplan. <p>In 2021 gaan we verder met de installatie en inrichting van deze softwarepakketten. Nadat de gemeentelijke omgevingsvisie is vastgesteld gaan we verder met het opstellen van het omgevingsplan.</p>

8.3 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Uitvoering geven aan het bestaande raamwerk prestatieafspraken.	Op basis van de raamovereenkomst worden met de woningcorporatie in 2019 jaarlijkse prestatieafspraken gemaakt voor 2020. Hieraan wordt in 2020 uitvoering gegeven.	We hebben uitvoering gegeven aan de prestatieafspraken samen met onze partners Beveland Wonen en de gemeente Reimerswaal. Nieuwe regionale prestatieafspraken tussen Beveland Wonen en de gemeenten van De Bevelanden zijn in het laatste kwartaal van 2020 gemaakt.
Uitvoering geven aan het uitvoeringsplan handhaving (HUP 2019).	In 2020 is de opstelling van een HUP voorzien. Hierin zullen accenten worden gelegd op de volgende onderwerpen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Erfafscheidingen. ▪ Strijdig gebruik recreatieparken. ▪ Brandveiligheid. 	We hebben geen nieuwe HUP opgesteld maar de HUP 2019 van toepassing verklaard voor 2020. De vaststelling van een nieuwe HUP is voorzien in de loop van 2021.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Uitvoeren van de starterslening gemeente Borsele/ leningen particuliere woningverbetering.	Het budget voor het verstrekken van starters- en stimuleringsleningen gaat in 2019 op. Op basis van de nieuw op te stellen lokale woonvisie bezien we in 2020 of nieuw budget aan de raad wordt gevraagd voor het continueren van deze leningen.	Starters- en Stimuleringsleningen zijn verstrekt in 2020. In tegenstelling tot eerdere verwachting is er door werking van de revolverende fondsen en tussentijdse aflossingen nog budget om dit te continueren.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Aantal woningen naar eigendom (% koop)	70,9%	70,8%	74%	70,5%
Aantal woningen naar eigendom (% huur)	4,8%	4,9%	5%	5,0%
Aantal woningen naar eigendom (% sociale huur)	19,9%	20,1%	21%	20,5%
Aantal nieuwbouwwoningen (start bouw)	27	51	87	75
Aantal afgegeven startersleningen	13	16	8	10
Aantal afgegeven leningen particuliere woningverbetering	1	2	4	6
Percentage leegstaande woningen	4,1%	4,2%	4%	4,0%

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Ruimtelijke ontwikkeling				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
7.4 Milieubeheer	5	0	0	0
8.1 Ruimtelijke ordening	383	508	571	453
8.3 Wonen en bouwen	1.437	906	1.760	1.978
Totaal lasten	1.824	1.415	2.331	2.431
Baten				
8.1 Ruimtelijke ordening	511	160	173	178
8.3 Wonen en bouwen	1.441	667	684	991
Totaal baten	1.952	827	857	1.169
Saldo programma	-128	588	1.474	1.262
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Monumenten	20	0	50	0
Reserve Ruimtelijke Ordening	39	200	316	28
Reserve Volkshuisvesting	0	0	20	0
Reserve Dorpsvernieuwing	179	0	621	120
Reserve Bouw/ en woningtoezicht	192	0	215	102
Totaal baten reserves	430	200	1.222	250

Baten en lasten Ruimtelijke ontwikkeling				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
Reserve Monumenten	0	0	0	15
Reserve Ruimtelijke Ordening	280	0	10	10
Reserve Dorpsvernieuwing	50	0	0	0
Totaal lasten reserves	330	0	10	25
Saldo reserves	-100	-200	-1.212	-225
Totaal saldo programma	-228	388	262	1.037

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een nadelig saldo van € -775.000 ten opzichte van de begroting.

Het nadelig saldo van € 775.000 wordt voor € 285.000 veroorzaakt door een verschuiving van personeelslasten tussen programma's. Daarnaast hebben we bij de opzet van de nieuwe organisatie opnieuw onderzocht op welke taakvelden we de (personeels)kosten het meest zuiver konden verantwoorden. De kosten van de medewerkers die zich met gegevensbeheer Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) en met juridisch taken op dit vakgebied worden niet langer op overhead geboekt maar op dit programma. Daarnaast is een verschuiving uren/personele lasten van taakveld milieu naar ruimte. Per saldo resteert een nadelig verschil van € 490.000.

Taakveld Ruimtelijke Ordening € -20.000

De leges voor wijzigings- en projectprocedures waren € 20.000 lager dan geraamd. In 2020 waren er minder projecten dan gebruikelijk.

Taakveld Bouw- en woningtoezicht € -435.000

De leges voor omgevingsvergunningen waren per saldo € 402.000 lager dan geraamd. Dit is het gevolg van het vormen van een grote verliesvoorziening. In de jaarrekening 2018 hebben we overeenkomstig het BBV de leges voor een groot project in het Sloegebied verantwoord voor een bedrag van € 670.000. Dit project is zeer recent door de coronacrisis, ontwikkelingen in grondposities, financieringsvraagstukken in een ander daglicht komen te staan. Hierdoor is de inbaarheid van deze vordering onzeker is geworden. Overeenkomstig het voorzichtigheidsbeginsel nemen we nu dit als een verlies en blijven ons inzetten op succesvolle voorzetting van het project, danwel (gedeeltelijke) nakoming van de verplichtingen. De reguliere legesopbrengsten over 2020 waren € 275.000.

Taakveld Dorpsvernieuwing € -35.000

In de herstellbegroting van 2020 is het reguliere budget van € 50.000 afgeraamd. Er waren echter in 2020 wel lasten behorend tot dit budget, met als gevolg een nadeling resultaat van € 35.000. bestaande uit eenmalige lasten van project Molendijk, beheersvergoeding en renteopbrengsten van startersleningen/particuliere woningverbetering van Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) zijn hier verantwoord.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Restant 1-1-2020	Verleend in 2020	Besteed in 2020	Saldo 31-12-2020
Dorpsvernieuwing	07-09-2017	621.317	0	119.772	501.545
Opleidingstraject Omgevingswet	02-11-2017	72.580	0	0	72.580
Omgevingsvisie	03-11-2016	43.404	0	223	43.181
Omgevingsplan	07-11-2019	0	200.000	27.576	172.424
Regionale Woonvisie	01-03-2018	20.000	0	0	20.000
Sloebos	16-09-2010	977.125	0	0	977.125
Extern toezicht bouwprojecten	09-07-2020	0	215.000	102.160	112.840
Kerkenvisie	09-07-2020	0	50.000	0	50.000

Dorpsvernieuwing

Het resterende budget blijft beschikbaar om te voldoen aan onze verplichtingen voor erfgoed, de aanpak van aandachtslocaties en voor particuliere woningverbetering. Het restant hevelen over naar 2021.

Opleidingstraject Omgevingswet en Omgevingsvisie

Voor cursussen zijn de aanmeldingen verzonden en sommige zijn van start gegaan, in 2021 wordt hier vervolg aan gegeven. Een restant hevelen we over naar 2021.

Omgevingsvisie

Het aanvragen van drie offertes aan bureaus voor de begeleiding van het proces van totstandkoming van de gemeentelijke omgevingsvisie is doorgeschoven naar het eerste kwartaal van 2021. Dan vindt ook de opdrachtverlening plaats. Het resterende budget voor de omgevingsvisie hevelen we over naar 2021.

Omgevingsplan

De Omgevingswet is uitgesteld. Het budget schuiven we door naar 2021.

Regionale Woonvisie

In 2021 wordt hieraan verdere invulling gegeven.

Sloebos

De definitieve verwerving van een kavel grond en de inrichting ervan zal in 2021 plaatsvinden. Het krediet hevelen we over naar 2021.

Extern toezicht bouwprojecten

Het budget is beschikbaar voor extern toezicht op grote bouwprojecten. Het resterende krediet hevelen we over naar 2021.

Kerkenvisie

In samenwerking met Erfgoed Zeeland is er eind 2020 een start gemaakt met de Kerkenvisie. De voorbereidingen zijn in volle gang. Het resterende krediet hevelen we over naar 2021.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Ruimtelijke ontwikkeling	Geen

Programma Algemene dekkingsmiddelen

0.5 Treasury

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Benodigde financieringsmiddelen aantrekken tegen een zo laag mogelijk percentage.	Eind 2019, begin 2020 wordt een langlopende lening aangegaan. In het treasury statuut is bepaald dat hiervoor meerdere offertes worden opgevraagd.	De noodzaak tot het aangaan van een langlopende lening heeft zich nog niet aangediend. Het aangaan van een lening heeft relatie met de ontwikkelingen van het kerntakenonderzoek en grote investeringen zoals het Masterplan Nieuwdorp.

0.61 OZB woningen

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Het zo reëel mogelijk ramen van de opbrengsten.	Voor 2020 wordt rekening gehouden met een waardestijging van de woningen van 4%. Bij de bepaling van de tarieven voor de OZB wordt hiermee rekening gehouden.	De aanslagen zijn door Sabewa Zeeland opgelegd conform de vastgestelde tarieven in de raadsvergadering van 12 december 2019.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Woonlasten eigenaar-bewoner éénpersoonshuishouden	€ 605	€ 615	€ 660	€ 660
Woonlasten eigenaar-bewoner meerpersoonshuishouden	€ 721	€ 736	€ 784	€ 784

0.62 OZB niet-woningen

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Het zo reëel mogelijk ramen van de opbrengsten.	Voor 2020 wordt voor de niet-woningen geen stijging of daling voorzien. Bij de bepaling van de tarieven voor de OZB wordt hiermee rekening gehouden.	De aanslagen zijn door Sabewa Zeeland opgelegd conform de vastgestelde tarieven in de raadsvergadering van 12 december 2019.

0.64 Belastingen overig

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Compensatie bieden aan de inwoners voor de effecten van de precarioheffing.	Via de aanslag gemeentelijke belastingen compensatie verlenen voor het aandeel in de betaalde precariobelasting van Evides en Enduris.	Op de aanslagen van de gemeentelijke belastingen is een korting verleend als compensatie voor de precariobelasting van Evides en Enduris.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Het zo reëel mogelijk ramen van de algemene uitkering en de decentralisatie uitkeringen uit het Gemeentefonds.	De raming van de algemene uitkering en de decentralisatie uitkeringen afstemmen op de circulaires van het Ministerie van BZK.	We hebben de ramingen van het gemeentefonds conform de circulaires verwerkt.

0.8 Overige baten en lasten

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Een eerlijke verdeling van de beschikbare middelen voor het Inter Bestuurlijk Programma (IBP).	Het op basis van het integraal uitvoeringsplan IBP verdelen van de beschikbare middelen.	In de raadsvergadering van 3 december 2020 heeft u een amendement ingediend en is een krediet van € 100.000 beschikbaar gesteld voor strikt noodzakelijke bestuurlijke verplichtingen.

0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Een evenwichtige en reëel structureel sluitende meerjarenbegroting.	Door tussentijdse begrotingswijzigingen en rapportages de ramingen actueel houden.	Het voordeel van de programmarapportage is toegevoegd aan het algemeen weerstandsvermogen. De totaalijst van de begrotingswijzigingen zijn vastgesteld in de raad van 3 december 2020.

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Algemene dekkingsmiddelen				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
0.5 Treasury	55	492	465	459
0.62 OZB niet-woningen	191	134	195	158
0.64 Belastingen overig	523	530	530	516
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	17	0
0.8 Overige baten en lasten	167	114	464	238
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	89	20	20	52
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	620
Totaal lasten	1.024	1.290	1.691	2.042
Baten				
0.5 Treasury	180	619	572	538
0.61 OZB woningen	2.645	2.835	2.863	2.865
0.62 OZB niet-woningen	5.004	5.381	5.216	5.320
0.64 Belastingen overig	650	655	655	646
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	28.935	29.279	30.592	30.705
0.8 Overige baten en lasten	127	204	167	161
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	273	378	-34	0
3.4 Economische promotie	29	29	29	28
Totaal baten	37.842	39.380	40.060	40.262
Saldo programma	-36.818	-38.090	-38.369	-38.219

Baten en lasten Algemene dekkingsmiddelen				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Belastingen	86	0	71	0
reserve Algemene dekkingsmiddelen	67	70	708	156
Reserve Onvoorzien	606	0	387	152
Reserve verschil kostenplaatsen	15	0	0	0
Totaal baten reserves	773	70	1.166	308
Lasten				
reserve Algemene dekkingsmiddelen	140	0	729	456
Totaal lasten reserves	140	0	729	456
Saldo reserves	-632	-70	-437	148
Totaal saldo programma	-37.450	-38.160	-38.806	-38.071

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een nadelig saldo van € -735.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Treasury € -29.000

Op deze post komt ondermeer tot uitdrukking de doorberekende rente aan investeringen. Aangezien de investeringen iets achterlopen op de raming kan minder rente worden doorberekend aan deze investeringen. Wat hier een nadeel is, geeft op de programma's met investeringen een voordeel tot hetzelfde bedrag. Over de hele jaaarekening is dit verschil budgettair neutraal.

Taakveld OZB woningen

Op dit taakveld zijn geen bijzonderheden te melden.

Taakveld OZB niet-woningen € 70.000

Over 2020 zijn nog aanslagen opgelegd, waaronder ook voor de grote industriële objecten. In een eerder stadium hadden wij ingeschat, dat deze pas in 2021 opgelegd zouden worden en is de raming afgeraamd. Nu blijkt dat de aanslag toch nog over 2020 kon worden opgelegd hebben we nu een eenmalig voordeel.

Taakveld Belastingen en overige promotie

Op dit taakveld zijn geen bijzonderheden te melden.

Taakveld Algemene uitkering € 129.000

De decembercirculaire 2020 over de ontwikkeling van het gemeentefonds heeft over 2020 nog geresulteerd in een nabetaling van 68.000. Verder is over de jaren 2018 en 2019 nog een bedrag ontvangen van 22.000.

Taakveld Overige baten en lasten € -64.000

In de primitieve begroting 2020 is het voordeel op het werk voor derden geraamd op € 91.000. In dit bedrag is onvoldoende rekening gehouden met de omvang van de lasten voor het onderhoud. Het uiteindelijke resultaat op dit taakveld bedraagt € 27.000 positief, maar dus € 64.000 lager dan geraamd.

Taakveld Vennootschapsbelasting € 20.000

De vennootschapsbelasting van de grondexploitaties bedroeg € 48.000 Deze wordt verrekend met de reserve grondexploitaties. Voor overige onderdelen bedroeg de vennootschapsbelasting € 1.000.

Resultaat en mutaties reserves € -602.000

Dit betreft vooral het positie saldo van de jaarrekening ad + € 620.000 van de jaarrekening als last hier is opgenomen.

Daarnaast is de dekking uit de reserve Inter Bestuurlijk Programma (IBP) van het actieplan sociaal domein op dit programma geraamd. Per saldo was er € 199.000 voordeel ten opzichte van de raming.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Restant 1-1-2020	Verleend in 2020	Besteed in 2020	Saldo 31-12-2020
Investeringsfonds	05-06-2014	387.279	0	67.755	319.524
Taxeren op gebruiksoppervlakte (BAG en WOZ)	25-06-2020	0	70.700	0	70.700

Investeringsfonds

Verschillende projecten voor energiebesparende maatregelen zijn in onderzoek, zoals sporthal De Zwake, zwembad Stelleplas, de verschillende werkplaatsen en diverse gemeentelijke gebouwen.

Taxeren op gebruiksoppervlakte

Dit project gaat in 2021 bij Sabewa van start.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma

Algemene dekkingsmiddelen	NV Bank Nederlandse Gemeenten
	Samenwerkingsverband belastingen en waardebeoordeling Zeeland

Programma Bedrijfsvoering

0.4 Overhead

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Verdere verbetering van zowel onze interne als externe dienstverlening.	We gaan een nieuwe dienstverleningsvisie, communicatievisie en bijbehorend uitvoeringsprogramma opstellen. In het uitvoeringsprogramma benoemen we concrete plannen voor verbetering van zowel de interne als de externe dienstverlening.	In verband met het lopende kerntakenonderzoek is het opstellen van de nieuwe dienstverlenings- en communicatievisie, inclusief bijbehorend uitvoeringsprogramma, uitgesteld tot 2021.
Een zoekvraag gestuurde website.	Wij optimaliseren onze toptaken website door actief het zoekgedrag op de site te monitoren. Wij passen het aanbod op de website periodiek aan op het zoekgedrag van de bezoekers.	Aan de hand van actuele onderwerpen passen we onze toptaken aan. Onze toptak was onder andere het coronavirus. Eind 2020 zijn we gestart met de voorbereidingen (voor de aanbesteding) van de nieuwe website. Dit project pakken we samen met de andere Bevelandse gemeentes en de GR op.
Integere, betrouwbare, klantgerichte en flexibele bestuurders en medewerkers.	De werkgroep kernwaarden zal in 2020 het herziene integriteitsbeleid verder implementeren.	In de tweede helft van 2020 is gestart met het herzien van het integriteitsbeleid en de regeling voor de ambtelijke organisatie. Vaststelling vindt plaats in het 1 ^e kwartaal 2021.
Een goede interne en externe communicatie.	In 2020 gaan we de herziene huisstijl verder doorvoeren. Hiermee streven wij naar een uniforme wijze van externe communicatie. Wij ontwikkelen in 2020 beleid op de toepassing van social media. Wij willen de externe communicatie via social media hiermee optimaliseren.	Bij nieuw te ontwikkelen communicatie-uitingen hebben wij de herziene huisstijl toegepast. Al bestaande middelen worden gaandeweg aangepast. Het beleid op de toepassing van social media heeft vertraging opgelopen.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Meepratende en meedenkende inwoners.	Via het inwonerspanel zetten wij in 2020 tenminste drie enquêtes uit. De resultaten uit het inwonerspanel zijn van invloed op de beleidskeuzes en worden door ons met de inwoners gedeeld.	We hebben drie keer een enquête uitgezet bij het inwonerspanel. Eén in februari over sport en bewegen, één in april over het imago van Heinkenszand en in september een enquête in het kader van het kerntakenonderzoek. De resultaten hebben wij meegenomen in onze beleidskeuzes.
We werken aan de opbouw van een volwaardig digitaal archief, inclusief voorziening voor duurzame toegankelijkheid op lange termijn (e-depot).	We werken aan het op orde krijgen van onze digitale informatiehuishouding, zodat we klaar zijn voor aansluiting op het e-depot van het Zeeuws Archief (of een andere voorziening). We werken samen met andere Zeeuwse overheden, nemen deel aan de proeftuin 'Informatie op orde' van de VNG en hebben een concreet Plan van Aanpak opgesteld voor 2020 en latere jaren.	Het op orde krijgen van de informatiehuishouding is een doorlopend proces. Onze informatie is opgeslagen in diverse systemen, binnen en buiten onze organisatie. We zijn gestart met het opstellen van een overzicht waar en hoe informatie wordt beheerd. De VNG-proeftuin is afgerond. Wij hebben meegewerkt aan het samenstellen van een toolkit om (nieuwe) medewerkers wegwijs te maken in het informatiebeheer.
Werkplaats 's-Heerenhoek.	In 2020 nemen wij een beslissing over de toekomst van de werkplaats 's-Heerenhoek.	In februari is besloten geen nieuwe werkplaats te bouwen in 's-Heerenhoek. In de raadsvergadering van 5 maart 2020 is een alternatief plan vastgesteld.
Informatiebeveiliging en privacy.	In de nieuwe organisatieopzet zijn de functies van CISO/FG beschreven. Het is de bedoeling dat deze functies in 2020 definitief zijn ingevuld.	Per 1 juni 2020 is een adviseur gegevensbescherming (CISO) in dienst. De rol van functionaris gegevens- bescherming is belegd bij de concerncontroller.

Wat willen we bereiken?	Wat aan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan per 31 december 2020
Toekomstbestendige organisatie.	<p>In 2019 in is een aanvang gemaakt met de reorganisatie. Doel is om in 2020 een organisatie te realiseren die adequaat en flexibel inspeelt op nieuwe trends en ontwikkelingen en behoeften van onze inwoners. Als uitvloeisel van de reorganisatie geven wij in 2020 een vervolg aan de inrichting van de structuur en uitwerking van cultuur. Hiervoor is een bedrag van € 300.000 beschikbaar per 2020. Dit bedrag wordt aangewend voor het oplossen van personele knelpunten bij de uitvoering van noodzakelijke taken.</p> <p>Qua cultuur zullen wij en de werkgroep cultuur werken aan het behouden van het goede en aan de implementatie van de nieuwe kernwaarden: verantwoordelijk, denken en doen, vertrouwen en energie.</p>	<p>De betreffende € 300.000 is volledig ingezet voor onder andere een domeinmanager, concerncontroller, CISO en de rol van coördinatoren. Hiernaast heeft op basis van de Strategische Personeels Planning binnen het bestaand personeelsbudget omvorming van functies plaatsgevonden.</p> <p>Elke domeinmanager heeft een kernwaarde geadopteerd. Samen met de werkgroep kernwaarden zijn deze kernwaarden in 2020 uitgerold in de organisatie. Er wordt onder andere ingezet op het zelfstandig functioneren van medewerk(st)ers en zijn de verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie gelegd. Verder wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe integriteitscode voor zowel de organisatie als het college.</p>

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2020
Personeelskosten per fte	€ 60.000	€ 63.500	€ 62.150	€ 64.500
Het aantal afgeronde 213a-onderzoeken per jaar	0	0	1	2

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Bedrijfsvoering				
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begr. na wijziging 2020	Rekening 2020
Lasten				
0.4 Overhead	6.819	6.994	7.344	6.967
kp_ov				
g Kostenplaatsen	0	0	0	1
Totaal lasten	6.819	6.994	7.344	6.968
Baten				
0.4 Overhead	321	181	210	139
kp_ov				
g Kostenplaatsen	0	0	0	1
Totaal baten	321	181	210	140
Saldo programma	6.498	6.813	7.134	6.828
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Voorlichting	0	0	80	68
Reserve Overhead	236	240	429	292
Totaal baten reserves	236	240	509	361
Lasten				
Reserve Voorlichting	0	0	13	13
Reserve Overhead	0	0	56	69
Totaal lasten reserves	0	0	69	82
Saldo reserves	-236	-240	-439	-278
Totaal saldo programma	6.263	6.573	6.695	6.549

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 145.000 ten opzichte van de begroting.

Het voordeel op de personeelskosten bedroeg € 168.000. Dit was het gevolg van de verschuiving van de verantwoording van de werkzaamheden voor het registreren, verwerken BAG en de juridische werkzaamheden naar het programma ruimte.

Personeelsbeleid arbeidsvoorwaarden arbeidsomstandigheden

De hogere studiekosten en kosten assessments werden gecompenseerd door lagere uitgaven voor personeelsbijeenkomsten.

Facilitaire zaken en huisvesting

In de programmarapportage hebben wij voor circa € 120.000 afgeraamd. De kosten voor catering, kopieerwerk, telefoon, vervanging meubilair en dergelijke waren veel lager of zijn uitgesteld. Deze bedragen zijn gereserveerd voor het werkplekconcept waarmee 2021 van start is gegaan.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Restant 1-1-2020	Verleend in 2020	Besteed in 2020	Saldo 31-12-2020
Geografische diensten	11-06-2015	25.000	0	0	25.000
E-depot archief	1-11-2018	43.000	0	0	43.000
Organisatieontwikkeling	4-07-2019	52.304	-10.000	42.304	0
Bevelande academie	5-11-2020	0	10.000	10.000	0
Aanpassing werkplaatsen HKZ en 's-GVP	5-03-2020	0	155.000	84.924	70.076
Aanpassing werkplaatsen HKZ en 's-GVP	5-03-2020	0	54.000	31.066	22.934
Lichte vrachtwagen	7-11-2019	0	38.000	0	38.000
Zoutoplosser + betonbak	7-11-2019	0	27.000	0	27.000
Vrachtwagen met kraan	7-11-2019	0	191.250	193.288	-2.038
Opzet natzoutstrooier	7-11-2019	0	35.000	42.376	-7.376
Aanhanger natzoutstrooier	7-11-2019	0	28.000	33.398	-5.398
Doorzaamachine Vredo	6-02-2020	0	40.000	46.742	-6.742
Snoeihoutversnipperaar	6-02-2020	0	26.000	26.000	0
Laadbak vrachtwagen	3-12-2020	0	32.500	31.477	1.023

Geografische diensten

In 2020 zijn er geen uitgaven geweest. In 2021 wordt het gps-systeem vervangen.

E-depot archief

De aansluiting laat nog op zich wachten. De ontwikkelingen binnen het Zeeuws Archief stagneren door externe ontwikkelingen. We verwachten de uitgaven te doen in 2021.

Organisatie-ontwikkeling

Het traject is afgerond.

Beveland Academie

De Bevelandse Academie is opgericht. Personeelsleden kunnen via de e-learning digitaal een breed scala aan cursussen volgen.

Aanpassingen (verduurzaming) werkplaatsen Heinkenszand en 's-Gravenpolder
De werkzaamheden zijn gestart in 2020 en worden in 2021 afgerond.

Aanpassingen werkplaatsen Heinkenszand en 's-Gravenpolder
Er is een start gemaakt met de aanpassingen. Deze worden in 2021 afgerond.

Lichte vrachtwagen
De lichte vrachtwagen wordt in 2021 aangeschaft.

Zoutoplosser + betonbank
Het is niet noodzakelijk geweest om de investering uit te voeren. In 2021 wordt beoordeeld wanneer de investering vervangen moet worden.

Vrachtwagen met kraan
De vrachtwagen met kraan is aangeschaft.

Opzet natzoutstrooier
De opzet natzoutstrooier is aangeschaft.

Aanhanger natzoutstrooier
De aanhanger is aangeschaft.

Doorzaaimachine
De doorzaaimachine is aangeschaft.

Snoeihoutversnipperaar
De snoeihoutversnipperaar is aangeschaft.

Laadbak vrachtwagen
De laadbak is aangeschaft.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma

Bedrijfsvoering	Samenwerkingsverband GR de Bevelanden
-----------------	---------------------------------------

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

Iedere inwoner van de gemeente Borsele is verplicht lokale heffingen te betalen die op hem/ haar betrekking hebben. Het doel van deze heffingen is het genereren van inkomsten, die worden gebruikt ter dekking van de uitgaven door de gemeente Borsele. In onze gemeente kennen we een achttal verschillende belastingen en heffingen, die via verordeningen door de gemeenteraad zijn vastgesteld.

De gemeenschappelijke regeling Sabewa Zeeland voert vanaf 1 januari 2013 voor de gemeente Borsele de werkzaamheden uit met betrekking tot de uitvoering Wet WOZ en de heffing en invordering van de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolheffing, forensenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting.

Vanaf 2017 moet de kostendekkendheid van de belastingen en leges worden aangetoond. Dit doen we in deze paragraaf. De lasten van de overhead worden middels een omslagpercentage over de directe loonkosten berekend. De berekening van het percentage overhead is als volgt:

Berekening % overhead t.o.v. loonsom	
Totale loonkosten incl. overhead	11.576.100
Gemeenteraad	-282.673
College van burg. en wethouders	-527.551
Overhead	-2.474.299
Totaal directe loonkosten	8.291.577
Totale overhead programma Bedrijfsvoering	6.554.000
Percentage overhead 2020	79,04%

Opbrengstramingen belastingen en heffingen

Besloten is de belastingen voor het jaar 2020 te verhogen met 1,6%. De lasten stijgen ook gemiddeld met dit percentage. Verder is rekening gehouden met een stijging van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing vanaf 2020 om te komen tot een kostendekking van 100%.

In onderstaand overzicht geven we de geraamde en werkelijke opbrengsten van de gemeentelijke belastingen voor 2020 weer.

art. GW	Naam	Begroting 2020	Begroting na wijz.	Realisatie 2020
220	Onroerendezaak belastingen	€ 8.216.000	€ 8.078.000	€ 8.188.195
223	Forensenbelasting	€ 28.000	€ 28.000	€ 27.505
226	Hondenbelasting	€ 133.000	€ 133.000	€ 128.310
228	Precariobelasting	€ 522.200	€ 522.200	€ 516.250
229	Afvalstoffenheffing	€ 2.736.000	€ 2.752.700	€ 2.806.345
229	Reinigingsrechten	€ 69.430	€ 69.430	€ 53.480
229	Lijkbezorgingsrechten	€ 323.500	€ 373.500	€ 348.886
229	Rioolheffing	€ 1.649.000	€ 1.488.500	€ 1.634.330
	Totaal lokale heffingen	€ 13.677.130	€ 13.445.330	€ 13.703.301

Toelichting per belastingsoort en heffing

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelastingen bestaan uit drie soorten belastingen: de eigenarenbelasting woningen, de eigenarenbelasting niet-woningen en de gebruikersbelasting niet-woningen. Het tarief bedraagt een vast heffingspercentage van de WOZ-waarde. Sinds enkele jaren wordt deze waarde jaarlijks per 1 januari van het voorafgaande jaar opnieuw bepaald conform de wet WOZ. Voor 2020 waren de tarieven:

Tarieven O.Z.B.	2020
Eigenaren woningen	0,1275%
Eigenaren niet-woningen	0,2536%
Gebruikers niet-woningen	0,2234%

Forensenbelasting

De forensenbelasting heffen we van personen die niet binnen de gemeente Borsele wonen, maar wel een woning of recreatiewoning voor zichzelf ter beschikking houden (de zgn. 2^e woningbezitter). De heffing betreft, afhankelijk van de WOZ-waarde, een vast bedrag per woning.

Voor 2020 waren de tarieven:

WOZ-waarde	2020
Tot € 48.000	€ 118,00
€ 48.000 - € 97.000	€ 160,00
€ 97.000 - € 145.000	€ 202,00
€ 145.000 of meer	€ 243,00

Hondenbelasting

Hondenbelasting heffen we voor het houden van een hond binnen de gemeente. Qua tarief maken we onderscheid in een tarief voor één hond, twee of meerdere honden en een zogenaamd kenneltarief (honden die gehouden worden in geregistreerde kennels).

Voor 2020 waren de tarieven:

Tarief	2020
Eén hond	€ 55,08
Tweede en volgende hond	€ 82,32
Kenneltarief	€ 165,12

Precariobelasting

De precariobelasting is qua inhoud en financiële omvang een beperkte belasting voor de gemeente. De belasting heffen we voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven de openbare dienst bestemde gemeentegrond of – water (zoals het hebben van een benzinepompinstallatie en het plaatsen van marktkramen op grond van de gemeente).

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een vergoeding voor de kosten van het ophalen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De totale belastingopbrengst mag hierbij de totale lasten niet overschrijden en maximaal 100% kostendekkend zijn. Voor 2020 waren de tarieven:

Afvalstoffenheffing	2020
eenpersoonshuishoudens	€ 220,42
meerpersoonshoudens	€ 329,03
extra container 140 liter	€ 111,07
extra container 240 liter	€ 163,84
extra container voor papier	€ 43,56

Op basis van de bovenstaande tarieven bedroeg het dekkingspercentage in 2020 94,6%.

Afvalstoffenheffing		
Directe lasten taakveld		2.420.769
overhead	256.119	
btw	406.591	
Indirecte lasten		662.710
Totale lasten afvalstoffenheffing		3.083.479
Afvalstoffenheffing en vergoeding afval		2.918.185
Dekkingspercentage		94,6%

Reinigingsrechten

Reinigingsrechten heffen we voor het ophalen van afvalstoffen (uitgezonderd autowrakken) van bedrijven en instellingen die door hun aard, omvang of hoeveelheid niet periodiek worden ingezameld. Voor 2020 bedroeg de kostendekkendheid 94,6%.

Reinigingsrechten		
Directe lasten taakveld		62.071
overhead	6.567	
btw	10.425	
Indirecte lasten		16.993
Totale lasten reinigingsrechten		79.064
Reinigingsrechten		53.481
Dekkingspercentage		67,6%

Lijkbezorgingsrechten

Deze rechten heffen we voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen.

Lijkbezorging		
Directe lasten taakveld		351.051
overhead		108.548
Totale lasten taakveld lijkbezorging		459.599
Begraafrechten		352.977
Dekkingspercentage		76,8%

Rioolheffing

De rioolheffing is een vergoeding voor de kosten van de gemeentelijke riolering en het bestrijden van wateroverlast. Om de kosten aan de gemeentelijke riolering te kunnen betalen en om wateroverlast te bestrijden heffen we rioolheffing. De totale belastingopbrengst mag hierbij de totale lasten niet overschrijden en mag maximaal 100% kostendekkend zijn. De belasting is afhankelijk van het waterverbruik (gebruikers) en vooral de WOZ-waarde (eigenaren.) Tussen woningen en niet woningen is een geringe tariefdifferentiatie. De tarieven bedroegen in 2020:

Tarief	2020
Eigenarenbelasting per eigendom woning	0,0389%
Eigenarenbelasting per eigendom niet-woning	0,0423%
Gebruikersbelasting waterverbruik < 75m ³	€ 59,40
Gebruikersbelasting waterverbruik 75m ³ - 150m ³	€ 75,60
Gebruikersbelasting waterverbruik 151m ³ - 225m ³	€ 92,40
Gebruikersbelasting waterverbruik 226m ³ - 300m ³	€ 128,40
Toeslag waterverbruik > 300m ³ , per 100m ³	€ 30,00

Rioolheffing		
Directe lasten taakveld		1.619.458
overhead	199.285	
btw	310.438	
Indirecte lasten		509.723
Totale lasten taakveld rioleringen		2.129.182
Baten:		
Bijdrage algemene reserve		97.500
Vergoeding kolkenzuiger, huisaansluitingen etc.		149.090
Netto lasten taakveld rioleringen		1.882.592
Rioolheffing		1.634.330
Dekkingspercentage		86,8%

Leges

Voor het verstrekken van een vergunning of document heffen we leges. Er zijn verschillende soorten leges, die wij op verschillende posten en programma's in de begroting verantwoorden. Zo boeken wij de leges voor het afgeven van een paspoort of rijbewijs onder het programma Bestuur, terwijl de leges voor het afgeven van een Omgevingsvergunning onder het programma Ruimtelijke Ontwikkeling vallen. In onderstaand overzicht zijn de resultaten van het onderzoeksbureau met betrekking tot de kostendekkendheid van de gemeentelijke leges weergegeven:

Lokale lastendruk

De lokale belastingdruk bestaat uit de OZB, afvalstoffenheffing en de rioolheffing en wordt berekend op basis van een standaard gezin met een twee onder één kap woning van € 200.000. Van de dertien Zeeuwse gemeenten staat Borsele wat de belastingdruk betreft bij de laagste zeven gemeenten (peil 2019).

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente hanteert het uitgangspunt dat alle inwoners met een inkomen op 100% van de bijstandsnorm in aanmerking moeten kunnen komen voor kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, tenzij sprake is van een vermogen dat groter is dan het wettelijke normbedrag. De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid vindt in gezamenlijkheid plaats door Sabewa Zeeland. Voor 2020 is een bedrag van € 66.651 aan kwijtschelding verleend.

Overige leges 2019	Uren	Overhead	Overige kosten	Totale kosten	Opbrengsten	Kostendekkendheid
Burgerlijke stand	25.414	20.087	-	45.501	29.182	64%
Reisdocumenten	28.778	22.746	28.460	79.983	59.801	135%
Rijbewijzen	28.778	22.746	34.432	85.956	116.108	109%
Basisregistratie personen	2.700	2.134	4.973	9.807	10.735	89%
Overige	1.755	1.387	3.451	6.593	5.838	63%
Omgevingsvergunningen	461.751	364.968	672.015	1.498.734	941.204	81%
Bestemmingswijzigingen	85.116	67.276	2.925	155.317	125.796	81%
Horeca, evenementen en overige	21.060	16.646	-	37.706	7.960	21%
	655.351	517.989	746.256	1.919.596	1.296.624	

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Over de paragraaf weerstandsvermogen zegt het BBV dat deze ten minste moet bevatten:

- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een scenario en beleidsmatige opties waardoor de risico's kunnen worden beheerst.

Op deze begrippen wordt hieronder kort ingegaan. Daarna wordt uitgewerkt wat dit betekent voor onze gemeente.

Het weerstandsvermogen bestaat volgens het BBV uit:

- De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden. Het saldo van de weerstandscapaciteit minus risico's dient positief te zijn. We maken onderscheid tussen statisch en dynamisch weerstandsvermogen. Voor de berekening hiervan wordt respectievelijk de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit gehanteerd.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Deze middelen bestaan bijvoorbeeld uit de algemene reserve, stille reserves, onvoorzien en de onbenutte belastingcapaciteit.

Onder incidentele weerstandscapaciteit verstaan we de capaciteit die de gemeente heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen.

Onder structurele weerstandscapaciteit verstaan we de middelen die permanent inzetbaar zijn om tegenvallers op te vangen.

Risico's zullen in de regel opgevangen worden binnen de incidentele weerstandscapaciteit. De gevolgen van verreweg de meeste risico's zijn éénmalig.

Bestanddeel	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Algemeen weerstandsvermogen	X	
Post onvoorziene uitgaven	X	
Begrotingsruimte / structureel onvoorzien		X
Stille reserves	X	
Onbenutte belastingcapaciteit		X
Kostenreductie / efficiency maatregelen		X

Met de vaststelling in 2007 van het beleid voor de weerstandscapaciteit is bepaald dat de ratio weerstandsvermogen (dit is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit) minimaal 1,0 dient te zijn. Verderop in de tekst komen we terug op de huidige situatie.

Risico's

Een risico is een kans op het optreden van een ongewenste en ongeplande gebeurtenis in de toekomst, waarvan de gevolgen het bereiken van resultaten en/of doelstellingen geheel of gedeeltelijk bedreigen. De risico's die van belang zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn afgedekt en die een financieel gevolg kunnen hebben. Doen deze risico's zich voor, dan worden ze opgevangen vanuit het weerstandsvermogen.

Reguliere risico's, dat wil zeggen risico's die zich regelmatig voordoen en die goed meetbaar zijn, zijn niet van belang voor het weerstandsvermogen. Daarvoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd.

Van de risico's die overblijven, zijn de gevolgen uitgedrukt in een geldbedrag. De kans dat de risico's zich voordoen is uitgedrukt in een percentage. Met de formule $K \times G$ (kans in % x gevolg in €) is per risico het uiteindelijke risicobedrag bepaald. Deze vormen samen de benodigde weerstandscapaciteit. Deze risico-inventarisatie wordt jaarlijks geactualiseerd. Het opvangen van incidentele risico's is te realiseren door het aanhouden van een reserve. Echter: het opvangen van structurele risico's is lastiger. Namelijk: voor hoeveel jaren tellen we deze risico's mee? Wij gaan hierbij uit van twee jaar. Binnen deze termijn is er voldoende tijd om aanvullende maatregelen te nemen om de structurele risico's die werkelijkheid worden, het hoofd te bieden.

Daardoor is het totaalbedrag bekend dat op dit moment vanuit het weerstandsvermogen dient te worden afgedekt. In de hierna volgende berekeningen is rekening gehouden met dit aldus berekende bedrag. De belangrijkste risico's (> € 15.000) worden hierna toegelicht.

Omschrijving risico	Categorie Kans	Categorie Bedrag	Incidenteel	Structureel
De gemeente Borsele heeft een belang van 8,33% in North Sea Port SE. Als er in de toekomst verliezen worden geleden kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen ontoereikend wordt. In dat geval kunnen garanties ingeroepen worden. De gemeente Borsele staat, als één van de vier Nederlandse garanten voor 16,67% garant voor aangevane leningen. Het garantiplafond stond in 2020 op 505 miljoen. Dit bedrag omvat het garantiplafond van € 440 miljoen voor North Sea Port N.V. en € 65 miljoen voor Warm Co2. Voor de gemeente Borsele betekent dit dat er een bedrag van € 84,17 miljoen opgevraagd kan worden. Als garanties worden ingeroepen heeft North Sea Port SE in het kader van de fusie een vrijwaring verleend aan de garanten voor de situatie dat de garanten door de geldgevers worden aangesproken onder de garanties. Op dit moment zijn deze risico's niet aan de orde en wordt niet verwacht dat deze risico's zich zullen voordoen. In een in 2020 uitgevoerde marktconsultatie wordt bevestigd dat de risico's voor de garanten zeer beperkt zijn.	10%	> 500.000	1.000.000	
Tekorten op openeinderegeling Jeugdwet door toename aantal aanvragen voor specialistische zorg.	50%	100.000 - 1.500.000	375.000	
Boetes en of schadeclaims als gevolg van onvoldoende maatregelen ter bescherming van (persoons)gegevens.	30%	> 500.000	300.000	
Door niet te voldoen aan de subsidie-eisen wordt de geraamde subsidie (deels) misgelopen.	70%	100.000 – 250.000	105.000	
Aanpassingen gedurende de uitvoering van het project tasten de financiële beheersbaarheid aan.	70%	100.000 – 250.000	70.000	
Groot onderhoud schoolgebouwen is taak van schoolbesturen, gemeente blijft eigenaar van de gebouwen.	10%	250.000 – 500.000	50.000	
Aanvullende uitkering WIZ ad 10% Er wordt niet uitgekeerd.	50%	25.000 – 100.000	50.000	
Fouten bij het verlenen van een omgevingsvergunning: schadeclaims.	10%	250.000 – 500.000	37.500	

Omschrijving risico	Categorie Kans	Categorie Bedrag	Incidenteel	Structureel
De tarieven wordt vastgesteld op voorlopige WOZ-waarden. Door interne en externe oorzaken bij SaBeWa wijzigt de definitieve WOZ-waarde van het areaal wat een afwijking geeft ten opzicht van de geraamde belastingopbrengsten.	70%	25.000 – 100.000	35.000	
Niet voldoen aan wettelijke verplichtingen door Omni-scholen.	30%	25.000 – 100.000	30.000	
Financiële fraude.	10%	100.000 – 250.000	25.000	
Het uittreden van een participant/ontwikkelaar in masterplannen is van invloed op de financiële exploitatie en looptijd van het plan.	10%	100.000 – 250.000	25.000	
De aannemer gaat tijdens de uitvoering van het project failliet of levert een wanprestatie.	10%	100.000 – 250.000	25.000	
Doordat de regelgeving ongeldig wordt (verklaard) kan dit ertoe leiden dat een omgevingsvergunning niet kan worden afgegeven.	10%	100.000 – 250.000	25.000	
Hardware storing met verlies van hardware en data. Langdurige storing, reconstructie noodzakelijk.	10%	100.000 – 250.000	15.000	
Tekorten (10% eigen risico) op opneemregeling WWB door economische recessie.	50%	100.000 – 250.000		125.000
Subtotaal (16) stuks			2.167.500	125.000
Overige risico's (38) stuks			147.800	32.000
Totaal (54) stuks, structureel voor 2 jaar				2.629.300

Verdeling risico's naar bedrag en kans.

	10%	30%	50%	70%	Totaal
25.000 – 100.000	7	1	1	2	11
100.000 – 250.000			1	1	2
250.000 – 500.000	1	1			2
> 500.000	1				1
Totaal	9	2	2	3	16

Benodigde weerstandscapaciteit

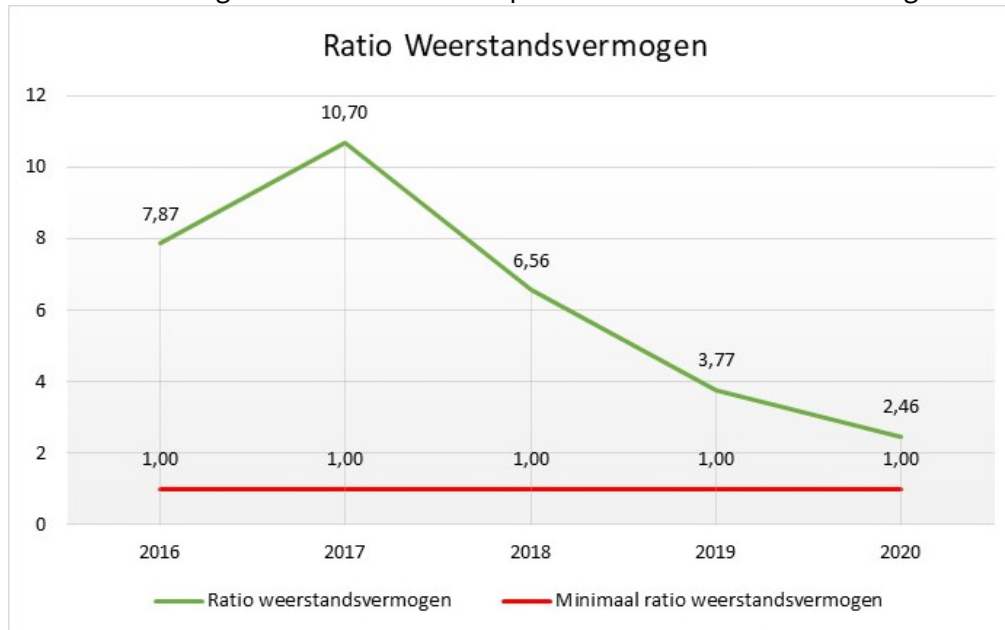
De totaal benodigde weerstandscapaciteit komt uit op € 2.629.300.

Voor de bepaling van de aanwezige weerstandscapaciteit komen in aanmerking:

Algemeen weerstandsvermogen (beschikbaar € 6.365.502 -/- claims € 2.284.865)	€ 4.080.000
Stille reserves (53 ha. verpachte landbouwgrond)	<u>€ 2.400.000</u>
Totaal komt de aanwezige weerstandscapaciteit uit op	€ 6.480.000

Uitgaande van de risico-inventarisatie komt de ratio weerstandsvermogen uit op 2,46. We voldoen hiermee aan de eis dat het weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde) minimaal 1,0 moet zijn. Er moet wel rekening mee worden gehouden dat bij verkoop de pachtobbrengst van ca. € 35.000 per jaar vervalft.

In onderstaande grafiek wordt het verloop van de ratio weerstandsvermogen weergegeven door de jaren heen.

Beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

Het beleid is sinds 2007 als volgt geformuleerd:

- De ratio weerstandsvermogen is vastgesteld op 1,0 met de kwalificatie voldoende.
- De nota 'weerstandsvermogen en risicomanagement gemeente Borsele' wordt elke vier jaar geactualiseerd.

- Het risicomanagement binnen de gemeentelijke organisatie wordt geïmplementeerd op de wijze zoals in de nota 'weerstandsvormogen en risicomanagement gemeente Borsele' is aangegeven.
- In nota's aan het college en voorstellen aan de raad wordt voortaan gewerkt met een rubriek risico's, waarin aandacht geschonken wordt aan de identificatie, analyse, beoordeling en beheersing van risico's.
- Voortaan wordt in de begroting en jaarrekening een paragraaf weerstandsvormogen opgenomen, waarin ingegaan wordt op de ontwikkeling van risico's.

Beleidsmatige opties voor risicobeheersing

Het is niet voldoende de risico's in beeld te brengen en te waarderen. Voor elk risico moet ook besloten worden hoe er mee wordt omgegaan. Daarvoor is er een keuze uit verschillende maatregelen:

- Vermijden: aanpassen van werkprocessen of van beleid, waardoor risico's zoveel mogelijk worden vermeden;
- Verminderen: aanpakken of wegnemen van de oorzaak van het risico;
- Afdekken: instellen van een voorziening of een budget in de begroting of afsluiten van een verzekering;
- Overdragen: het beleid dat een risico met zich meebrengt uit laten voeren door een andere partij, die ook de risico's overneemt;
- Accepteren: als een risico niet kan worden vermeden, verminderd, afgedekt of overgedragen, wordt het geaccepteerd. Bij het berekenen van de weerstandscapaciteit zal dan met dit risico rekening moeten worden gehouden. Dit betekent niet dat verder geen maatregelen genomen moeten worden. Uiteraard blijft het van belang om het risico zo klein mogelijk te houden.

Ook dient een systeem aanwezig te zijn waarin gewaarborgd is dat alle risico's in beeld zijn gebracht en nieuwe risico's worden toegevoegd. Het systeem moet up-to-date gehouden worden door regelmatig ook de bestaande risico's opnieuw te beoordelen. Het systeem dient zowel te voorzien in aanwijzing van verantwoordelijken voor het uitvoeren van risicobeheer als voor het toezicht daarop.

Om een beeld te schetsen van de ontwikkeling van de risico's, zowel in aantallen als in bedragen, is het navolgende overzicht opgenomen.

	Jaarrekening 2018		Begroting 2019		Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2020		Jaarrekening 2020	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Grote risico's	17	1.892.500	20	1.837.500	15	2.042.500	15	2.042.500	15	2.042.500	16	2.417.500
Overige risico's	39	172.300	33	232.600	39	204.300	39	204.300	39	204.300	38	211.800
Totaal	53	2.221.800	54	2.070.100	54	2.246.800	54	2.246.800	54	2.246.800	54	2.629.300

Conform de financiële verordening vindt u hieronder een overzicht van het saldo van baten en lasten over 2020:

Saldo van baten en lasten	2020
Baten	61.619.000
Lasten	59.148.000
Saldo van baten en lasten voor bestemming	2.471.000
Toevoeging aan reserves	6.600.000
Beschikking over reserves	4.749.000
Saldo van baten en lasten na bestemming	620.000

Kengetallen financiële positie

Om de financiële positie in beeld te brengen stellen we jaarlijks een overzicht van de exploitatie in baten en lasten (de begroting en jaarrekening) en een balans op. Voor een goed oordeel over de financiële positie gebruiken we aanvullende kengetallen, zodat bijvoorbeeld een beeld kan worden geschetst in welke mate we de schuldpositie kunnen dragen. Dat de schuldpositie risico's met zich meebrengt zal duidelijk zijn.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van een gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Onze netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Kengetal	Landelijk gemiddelde	Jaarverslag	Begroting	jaarverslag	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Netto schuldquote	70%	18%	37%	13%	45%	53%	51%	48%

In de begroting worden projecten en investeringen rechtstreeks voor het lopende jaar opgenomen. In de praktijk worden investeringen en projecten later in de tijd gerealiseerd, waardoor het werkelijke kengetal gunstiger is dan begroot.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van zogenaamd doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op deze manier brengen we duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor onze schuldenlast. Bij de financiële vaste activa horen ook de verstrekte geldleningen.

Kengetal	Landelijk gemiddelde	Jaarverslag	Begroting	jaarverslag	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	62%	9%	28%	5%	37%	46%	45%	42%

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij deze ratio wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten (resultaat jaarrekening).

Kengetal	Landelijk gemiddelde	Jaarverslag	Begroting	jaarverslag	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Solvabiliteitsratio	62%	47%	46%	54%	26%	23%	24%	24%

Het kengetal steeg. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de omzetting van onderhoudsvoorzieningen (vreemd vermogen) in egalisatiereserves (eigen vermogen) waardoor de ratio verandert.

Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van gemeenten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het kengetal van de grondexploitatie geeft aan wat de verhouding is van de gronden in vergelijking met de baten van de begroting. In onderstaande tabel geven we onze positie weer.

Kengetal	Landelijk gemiddelde	Jaarverslag	Begroting	jaarverslag	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Grondexploitatie	9%	0%	3%	-2%	3%	3%	3%	3%

De grondexploitaties hebben een negatieve boekwaarde. De verwachte opbrengsten zijn hoger dan de gerealiseerde en verwachte lasten. Veel grondexploitaties bevinden zich in een eindstadium.

Structurele exploitatieruimte

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De overzichten van de geraamde incidentele baten en lasten en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves maken onderdeel uit van het overzicht van baten en lasten in de begroting.

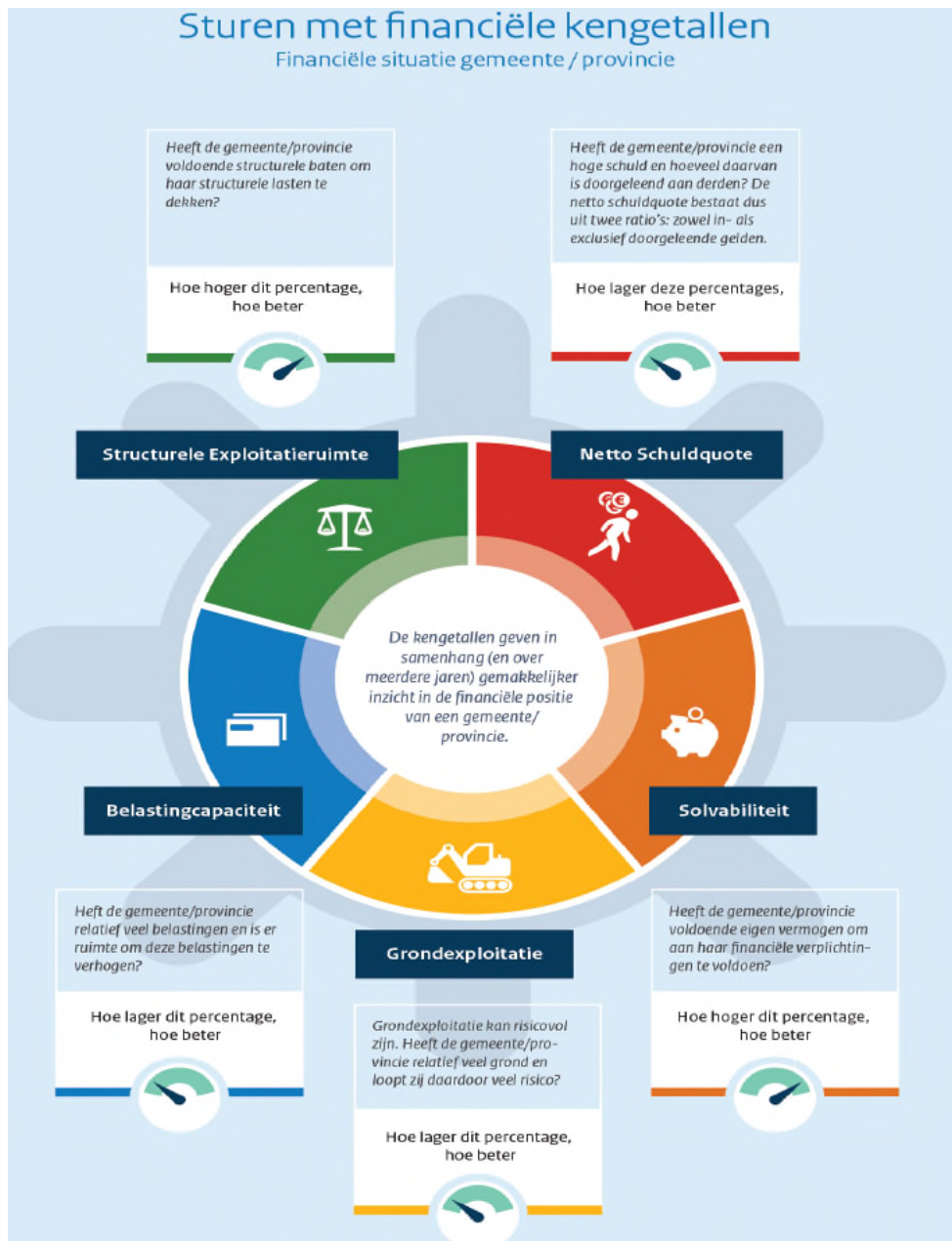
Deze gegevens nemen we ook op in de jaarstukken. Op basis hiervan berekenen we het saldo van de structurele baten en lasten.

Kengetal	Landelijk gemiddelde	Jaarverslag	Begroting	jaarverslag	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Structurele exploitatieruimte	1%	-3%	1%	0%	0%	-1%	-2%	-2%

In principe is de begroting altijd in evenwicht en bedraagt het kengetal ongeveer 0 %.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De totale woonlasten bestaan uit de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing. De belastingcapaciteit van de gemeente berekenen we door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden te vergelijken met een landelijk gemiddelde.

Corona

In maart 2020 werd Nederland getroffen door de coronapandemie. Uiteraard ging in het begin van crisis de aandacht uit naar het beheersen van de acute gezondheids crisis en het inrichten en handhaven van de intelligente lockdown. In de ambtelijke organisatie is eind februari een multidisciplinair crisisteam aan de slag gegaan om de vertaling naar de lokale situatie te coördineren. Het team adviseerde onder andere over de communicatiestrategie, interne maatregelen en maatregelen richting inwoners, (nood)opvang, ondernemers en over de openbare ruimte. Zoals u kunt begrijpen lag daar onze eerste prioriteit. Het inzicht in de financiële gevolgen had door het treffen van de diverse maatregelen direct onze aandacht.

Begin december in de programmarapportage is de raad geïnformeerd over de compensatiemaatregelen door het rijk en zijn de financiële effecten van de Corona crisis in deze rapportage verwerkt. In de raad van maart is de raad geïnformeerd over de aanvullende middelen uit de decembercirculaire. In deze paragraaf zal aangegeven worden wat aan Rijks compensatie is ontvangen en wat de extra kosten/minder opbrengsten zijn geweest in 2020.

Daarnaast geven we in deze paragraaf in zijn algemeen aan:

- hoe we zijn omgegaan met de prestatielevering die aan een subsidieverstrekking is gekoppeld.
- welke maatregelen voor ondernemers zijn getroffen.
- welke invloed de coronacrisis op ons openstaande debiteurensaldo heeft.

Financieel overzicht

1e compensatiepakket - meicirculaire	2020	2021	Oormerken	Besteed 2020	saldo
Lokale culturele voorzieningen	€ 61.097		€ 61.097	€ -	€ 61.097
Inhaal Jeugd	€ 40.987		€ 40.987	€ 32.790	€ 8.197
Inhaal Wmo	€ 15.515		€ 15.515	€ 12.412	€ 3.103
Mutatie participatie	€ 75.164		€ 75.164	€ 75.164	€ -
Eigen bijdrage Wmo	€ 24.244		€ 24.244	€ 24.244	€ -
Noodopvang kinderen van ouders met een cruciaal beroep	€ 37.461		€ 37.461	€ 9.881	€ 27.580
Voorschoolse voorziening peuters	€ 13.419		€ 13.419	€ 9.241	€ 4.178
Totaal	€ 267.887		€ 267.887	€ 163.732	€ 104.155
2e compensatiepakket - septembercirculaire	2020	2021	Oormerken	Besteed 2020	saldo
Opschalingskorting	€ 78.785	€ 180.080	€ 258.865	€ 78.785	€ 180.080
Lokale culturele voorzieningen	€ 60.044	-	€ 60.044	€ -	€ 60.044
Buurt- en dorpshuizen	€ 14.902	-	€ 14.902	€ 14.902	€ -
Vrijwilligers organisaties	€ 10.340	-	€ 10.340	€ -	€ 10.340
Toezicht en handhaving	€ 54.851	-	€ 54.851	€ 15.829	€ 39.022
Mutatie participatie	€ 41.758	-	€ 41.758	€ 41.758	€ -
Extra kosten verkiezingen	€ 58.572	-	€ 58.572	€ -	€ 58.572
Precariobelasting en markt- en evenementenleges	€ 13.787	-	€ 13.787	€ 13.787	€ -
Totaal	€ 333.039	€ 180.080	€ 513.119	€ 165.061	€ 348.058
3e compensatiepakket - decembercirculaire	2020	2021	Oormerken	Besteed 2020	saldo
Continuïteit van zorg	€ 26.741	-	€ 26.741	€ 21.393	€ 5.348
Compensatie quarantainekosten	€ 3.360	-	€ 3.360		€ 3.360
Aanvullend pakket re-integratiekosten	€ 8.566	€ 19.700	€ 28.266		€ 28.266
Impuls re-integratie	-	€ 10.520	€ 10.520		€ 10.520
Gemeentelijk schuldenbeleid	€ 11.004	€ 22.496	€ 33.500		€ 33.500
Bijzondere bijstand	€ 3.738	€ 7.642	€ 11.380		€ 11.380
Cultuurmiddelen	-	€ 91.544	€ 91.544		€ 91.544
Extra kosten verkiezingen	-	€ 29.773	€ 29.773		€ 29.773
Totaal	€ 53.409	€ 181.675	€ 235.084	€ 21.393	€ 213.691
Totale compensatie	€ 654.335	€ 361.755	€ 1.016.090	€ 350.185	€ 665.905

In 2020 hebben we in de Algemene uitkering € 654.335 ontvangen aan Corona compensatie. Hiervan is € 350.185 besteed.

Van een aantal onderdelen zijn de gevolgen van de Corona crisis nog niet afgerond of zijn er werkzaamheden die in 2020 niet zijn uitgevoerd vanwege corona maar waarbij in 2021 een inhaalslag of heeft de raad aangegeven deze blijvend te willen oormerken. We stellen dan ook voor om de resterende middelen ad. € 304.150 beschikbaar te stellen voor verdere uitvoering in 2021.

Naast de lasten waar we compensatie voor ontvingen hadden we ook (extra) kosten waar (nog) geen vergoeding voor is verstrekt. Denk hierbij aan kosten van voorlichting/dienstverlening € 27.000 kosten van aanpassingen gemeentehuis, treffen voor voorzieningen voor thuiswerken etc. € 30.000, kosten voor milieustraten € 29.000 en extra kosten voor dorpshuizen € 25.000.

Ook op de interne organisatie is de Coronacrisis van invloed geweest. Een aantal collega's zijn tijdelijk ingezet bij de VRZ of zijn ingezet in diverse werkgroepen of hebben extra werkzaamheden in deze periode uitgevoerd. Hierdoor hebben veel reguliere taken een andere prioritering gekregen, zijn taken verschoven, of waren simpelweg niet uit te voeren.

Prestatielevering bij subsidie verstrekking

Door de corona crisis hebben mogelijk niet alle instellingen die subsidie hebben ontvangen van de gemeente in 2020 hun subsidiabele tegenprestatie kunnen leveren.

Conform de algemene subsidieverordening is bij toekenning de subsidie reeds vastgesteld. Conform de algemene wet bestuursrecht is er echter wel een mogelijkheid tot terugvordering, welke in uitzonderlijke situaties zal worden toegepast op sportsubsidies en cultuursubsidies (m.n. bij eenmalige activiteiten en evenementen). Bij subsidiepartners binnen het sociaal domein is er sprake van een continue stroom van dienstverlening en/of activiteiten waardoor deze mogelijkheid niet zal worden toegepast.

Indien bij de verantwoording van subsidies blijkt dat niet alle activiteiten/dienstverlening hebben kunnen doorgaan en/of er niet aan alle resultaatafspraken zijn voldaan zal er gekeken worden naar de inspanningsverplichting. Heeft de organisatie mogelijkheden gehad om toch in gewijzigde vorm activiteiten door te laten gaan of zijn er creatieve mogelijkheden gevonden om hun resultaatafspraken (gedeeltelijk) na te komen? Deze inspanningsverplichting zal individueel worden beoordeeld. Er zal sprake zijn van een flinke mate van coulance bij de beoordeling van de verantwoording omdat het niet voor alle partners mogelijk is om hun activiteiten/dienstverlening aan te passen. Anderzijds is coulance noodzakelijk voor continuïteit bij de subsidiepartners. Zo zijn er sprake van bepaalde vaste jaarlijkse lasten die ondanks de verminderde dienstverlening wel betaald dienen te worden. Uitgangspunt zal dan ook zijn dat na de coronapandemie de subsidiepartners zonder verdere belemmering hun activiteiten/dienstverlening ongewijzigd weer moeten kunnen oppakken. Op basis van de huidige inzichten en informatie, de gesprekken die er zijn geweest met de betreffende instellingen is er geen aanleiding om te veronderstellen dat er subsidies lager zullen worden vastgesteld.

Bestuurlijke taakgroep economie

De bestuurlijke taakgroep economie (BTG) is opgericht vanwege de impact van de coronacrisis op het Zeeuwse bedrijfsleven. In de bestuurlijke taakgroep werken de provincie Zeeland, alle Zeeuwse gemeenten en het bedrijfsleven samen om Zeeuwse ondernemers zo goed mogelijk te informeren en waar mogelijk te faciliteren. Vanaf 17 maart 2020 komt de bestuurlijke taakgroep wekelijks bij elkaar om het Zeeuwse MKB te ondersteunen,

knelpunten te inventariseren en een collectief signaal over de Zeeuwse problematiek af te geven richting Den Haag. De BTG probeert in haar handelen zo veel mogelijk één Zeeuwse aanpak te hanteren zodat transparantie, gelijkheid en duidelijkheid gewaarborgd blijft. Ook denkt de taakgroep na over een gezamenlijke aanpak voor de periode na corona. Bestuurlijk vormt de gemeente Borsele de link naar de Veiligheidsregio en het RBT-C.

Acties taakgroep

Naast de financiële steunmaatregelen van de rijksoverheid om de economische pijn te verzachten heeft de taakgroep de volgende acties uitgevoerd voor de Zeeuwse ondernemers:

- Periodiek wordt vanaf 17 maart 2020 de ‘Coronamonitor Zeeland’ uitgebracht. Dit is een digitale nieuwsbrief waarin actualiteiten worden gedeeld rondom de coronamaatregelen.
- Diverse onderzoeken zijn uitgevoerd naar de impact van corona op de Zeeuwse economie en vervolgacties voor tijdens en na corona.
- Er zijn extra steunmaatregelen gefaciliteerd waaronder het SOS-programma van Dockwize, Zeeland Financial Matching, fondsen voor cultuur en toerisme en de COL-faciliteit.

Acties Borsele

De gemeente Borsele biedt in afstemming met de BTG maatwerk in terugbetaling van gemeentelijke lasten. Daarnaast hebben we mogelijkheden geboden om getroffen ondernemers op bestuurlijk niveau te woord te staan. Tot slot denken we actief na over manieren waarop we een faciliterende rol kunnen bieden in de tijd na corona.

Beoordeling openstaande debiteuren

Voor de jaarrekening is beoordeeld of er een groter risico is op de oninbaarheid van vorderingen als gevolg van de effecten van Corona.

We zien bij deze groep (nog) geen verslechtering als gevolg van de effecten van Corona. Bij de invordering van nota's waarvan de maximale betalingstermijn is overschreden wordt beoordeeld wat daarvan de achtergrond is en maatwerk geleverd.

In het voorbije jaar heeft Sportfondsen (Zwembad Stelleplas, De Stenge en De Zwake) beperkingen gekend in de exploitatiemogelijkheden door sluiting op grond van maatregelen van de Rijksoverheid. Hierdoor was er geen sprake van prestatieleveringen in relatie tot de door ons vergoede beheersvergoedingen. Ook maken zij gebruik uitstel van betaling verleend van de huur in afwachting van de aangekondigde steunmaatregelen.

Belastingdebiteuren

Sabewa Zeeland ziet op dit moment nog geen verslechtering in de inning van de opgelegd belastingaanslagen als gevolg van Corona. Het is hiervoor waarschijnlijk nog te vroeg. Wanneer Corona een effect heeft op de inning dan is dit pas later zichtbaar (bijvoorbeeld wanneer steunmaatregelen worden versoerd of ingetrokken). Sabewa Zeeland houdt de ontwikkelingen in de gaten en stemt deze af met de deelnemende gemeenten en het waterschap.

Sociaal Domein*Inkomensondersteuning*

Ten aanzien van de vorderingen als gevolg van de verstrekking inkomensondersteuning is het standaard beleid gevolgd om de risico's van oninbaarheid op te kunnen vangen. Op dit moment zijn geen aanwijzingen hiervan af te wijken.

Inkooporganisatie jeugdhulp zeeland

De aanbieders van jeugdhulp konden begin 2020 aanvankelijk geen of weinig hulp bieden. Dit had tot gevolg dat de aanbieders niet hun contractuele verplichtingen (volledig) na konden komen. De aanbieders konden een beroep doen op de omzetgarantieregeling. In 2020 is voor een bedrag van € 1.587.428 een beroep op deze regeling gedaan. Het aandeel van Borsele hierin bedroeg € 135.000.

Daarnaast konden aanbieders meerkosten (inhaalzorg Jeugdwet en inhaalzorg WMO) vanwege Corona vergoed krijgen. Hiervoor is door de gemeenten gezamenlijk € 557.786 ter beschikking gesteld. De kosten voor Borsele bedroegen € 66.000.

SWVO

Regiotaxi: Om te voorkomen dat de vervoerders hierdoor zouden omvallen is landelijk door VNG besloten om vervoerders te compenseren voor de niet uitgevoerde ritten/ingezette voertuiguren (de 80% regeling). Deze regeling, die later is aangemerkt als staatssteun, is tot 1 juli toegepast. Daarom zijn daarna afspraken gemaakt. De financiële gevolgen waren als gevolg van de 80 % regeling gering. Van prestatielevering is echter een groot gedeelte van het jaar geen sprake geweest.

Leerlingenvervoer: Ook hier was sprake van dezelfde uitzonderlijke situatie. Een groot gedeelte van het jaar werden leerlingen niet vervoerd als gevolg van sluiting van de scholen.

TOZO

Als gevolg van de Coronacrisis werden gemeenten belast met de uitvoering aan de tijdelijke ondersteuning zelfstandige ondernemers (Tozo). GR de Bevelanden/WIZ heeft de uitvoering op zich genomen. De ondersteuning in de vorm van een uitkering voor levensonderhoud of bedrijfskapitaal gold in eerste instantie voor drie maanden (Tozo-1). De regeling is verlengd tot 1 oktober 2020 (Tozo-2) en inmiddels is er een tweede verlenging tot 1 april 2021 (Tozo-3). In 2020 ontvingen we aan bevoorschotting ontvingen we van het Rijk € 5.145.025. Verstrekkingen aan ondernemers en de vergoeding voor uitvoering bedroegen € 1.465.332. Per 31 december 2020 bedroeg de terugbetalingsplicht aan het rijk € 3.679.693. Budgettair is de TOZO grotendeels budgettair neutraal met uitzondering van de uitvoeringskosten. Voor de uitvoering ontvingen we € 161.000 De werkelijk kosten bedroegen € 62.000. Het voordeel van € 99.000 wordt aan het algemene budget Corona toegevoegd.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

In deze paragraaf gaan wij in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de 'grotere' kapitaalgoederen van de gemeente. Hierbij kan gedacht worden aan de kosten van aanleg en instandhouding van wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De instandhoudingskosten behoren hun weerslag te vinden in beheersplannen. Voor rioleringen, gebouwen, water en openbare ruimte zijn die door de gemeenteraad vastgesteld.

Onderhoudskosten maken een substantieel deel van de uitgaven uit. Tegelijkertijd kunnen zij ook voorzien worden van het etiket 'beheer' of 'uitvoering'. Zij lenen er zich daarom niet direct voor om te worden opgenomen in een van de programma's. Daar wordt immers toch meer aandacht besteed aan tot een visie terug te leiden doelstellingen en de concrete richtingen waarin de uitwerkingen moeten worden gevonden.

Echter, een groot deel van het 'vermogen' van onze gemeente ligt in de grond of op het openbaar gebied. Een zorgvuldig beheer hiervan is dan ook van wezenlijk belang. Een tweede, wellicht nog belangrijker, aspect is dat de kwaliteit van het openbaar gebied door de inwoners vaak het meest intensief beleefd wordt. Zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels, toegankelijkheid gemeentelijke gebouwen: deze onderwerpen in de directe omgeving raken de inwoners direct en hier hebben zij vaak een eigen en duidelijke mening over. Met de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen kunnen wij de kaders stellen voor het onderhoud van wegen, riolering en gebouwen. Een individueel geval of een individuele klacht kan dan beoordeeld worden op basis van deze totale kaders.

Een derde reden voor specifieke aandacht voor het geïnvesteerde vermogen in het openbaar gebied is dat deze kapitaalgoederen vaak van belang zijn voor het realiseren van de gemeentelijke programma's.

De volgende cijfers illustreren dit:

De totale oppervlakte van onze gemeente is 14.430 ha; hiervan neemt het openbaar gebied 187 ha in beslag en historische dorpskernen 43 ha. Openbaar groen omvat 167 ha en binnenwater 25 ha. De hoeveelheid asfaltverharding bedraagt 279.152 m² en aan klinker- en tegelverharding hebben we 838.764 m² (binnen en buiten de bebouwde kom) in eigendom en beheer en aan halfverhardingen 18.228 m² (bron weginspectie 2020). De totale vervangingswaarde van de openbare ruimte, inclusief de onder- en bovengrondse infrastructuur, bedraagt circa € 142 miljoen. De balanswaarde van de gemeentelijke gebouwen (exclusief ondergrond) bedraagt € 22,6 miljoen. De werkelijke waarde is hoger, omdat een aantal gebouwen inmiddels volledig is afgeschreven en dus een 'stille reserve' vormt. Het totaal aan kapitaallasten van de kapitaalgoederen bedraagt in 2020 circa € 1,2 miljoen.

Beheersplannen en egalisereserves

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen zijn beheersplannen opgesteld. In de begroting worden jaarlijks de gemiddelde lasten van deze beheersplannen geraamd. De werkelijk gerealiseerde lasten worden in de jaarrekening verantwoord. Tussen begroting en realisatie ontstaan altijd verschillen door bijvoorbeeld kostenstijgingen of door het verschuiven van projecten in de tijd. Deze verschillen worden vereffend met de egalisereserve. Hierdoor in de jaarrekening een budgettair neutraal effect.

Egalisereserves Kapitaalgoederen	saldo 01-01-2020	omzetting naar reserve	geraamde lasten	werkelijke lasten	te egaliseren met reserve	saldo 31-12-2020
Gebouwenbeheer	0	1.928.148	809.103	393.282	415.820	2.343.968
Wegenbeheer	0	249.081	1.170.000	835.328	334.672	583.753
Buitensportaccommodaties	0	181.425	56.500	4.952	51.548	232.973
Openbare verlichting	0	286.412	147.500	244.498	-96.998	189.414
Groen	0	249.174	154.000	68.322	85.678	334.852
Riolering	0	73.057	661.000	302.259	358.741	431.798
Totaal	0	2.967.297	2.998.103	1.848.641	1.149.461	4.116.758

Wegen

Jaarlijks inspecteren we onze wegen. Op basis van deze inspectie komen we tot een kwalitatief oordeel van onze wegen. Als gevolg van deze scores prioriteren we het onderhoud en worden de wegvakken die laag scoren het eerst aangepakt. In 2020 zijn werkzaamheden uitgevoerd aan de Banjaardstraat in Lewedorp, de Molenstraat in Hoedekenskerke, de Strandloperstraat in Heinkenszand en de Van Hoekenstraat in 's-Gravenpolder. Voor wat betreft de Marktstraat in 's-Heerenhoek zijn de voorbereidingen in volle gang en starten we medio 2021 met het onderhoud.

Openbare verlichting

De gemeente Borsele telt ongeveer 4.100 lichtmasten, van diverse aard, kwaliteit en leeftijd. Voor het reguliere onderhoud, reparatie en vervanging van onderdelen is een egalisereserve openbare verlichting opgesteld. Kwaliteitsarme masten en energieverblindende armaturen worden eerst vervangen. De vervanging wordt ook afgestemd op andere uit te voeren openbare werken. Het jaarlijkse onderhoudsbudget voor openbare verlichting bedraagt € 157.840. In 2020 hebben wij onder andere werkzaamheden uitgevoerd in de Burgemeester Lewestraat in Lewedorp, de Provincialeweg in 's-Gravenpolder en het Kamilleplein in Heinkenszand.

Riolering

Borsele telt ongeveer 164 km vrijvervalriolering, 50 gemalen, 72 km drukriolering en 380 drukrioleringsgemalen met een geschatte waarde van € 80 miljoen. De norm voor de gemiddelde levensduurverwachting is landelijk geraamd op 60 jaar. Gezien de verschillende jaren van aanleg wordt het zwaartepunt van vervangingen verwacht in de periode 2020 tot 2030. In het op 2019 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023 gaat veel aandacht uit naar het onderhoud van de riolering en het voorkomen van (grond)wateroverlast. Het jaarlijkse budget voor het beheersplan riolering

(inclusief water) bedraagt € 815.000. Hiervan is in de programmarapportage € 135.000 ingezet voor klein onderhoud. In 2020 is het tweede deel van de reiniging en inspectie van de riolering in Heinkenszand (Barbestein en Watervliet) afgerond. In 2020 is een start gemaakt met de aanleg van een regenwaterriool in de Fortrapastraat en de Middenstraat. De aanleg van een regenwaterriool en het klimaat bestendig maken van de Noordstraat, Noordsingel en de Zuidstraat in Borsele is in 2020 aanbesteed en wordt begin 2021 afgerond. Het klimaatbestendig maken van de Prinses Margriet en de Prinses Maximastraat in kader van het masterplan Nieuwdorp is doorgeschoven naar 2021.

Het werk relining van de riolering met de kousmethode is eind 2020 aanbesteed en gegund. De werken in de diverse dorpen worden begin 2021 uitgevoerd. Het klimaatbestendig maken van de 's-Gravenstraat te 's-Gravenpolder is uitgesteld tot eind 2021 begin 2022. Door bouwwerkzaamheden van Beveland Wonen en de vervanging van kabels en leidingen in de Schoolstraat en de Kerkhoekstraat is eerdere uitvoer (zonder dubbel werk) niet mogelijk.

Het beheer en onderhoud van de drukriolering wordt sinds eind 2019, gezamenlijk met de andere gemeenten opgepakt. Het onderhoud is door de Bevelandse gemeenten gezamenlijk aanbesteed. De kwetsbaarheid verminderd en de kwaliteit verbeterd door de gezamenlijke aanpak.

Water

In het op 31 mei 2016 vastgestelde gemeentelijk waterplan staan normen voor de inrichting van waterpartijen en waterkwaliteit en wordt de wijze van het beheer van oppervlaktewater toegelicht. Oppervlaktewater moet zoveel mogelijk ter plaatse vastgehouden worden. Als dit niet mogelijk is wordt water elders geborgen en als laatste pas afgevoerd. Het is de bedoeling om binnen de afvalwaterketen zoveel mogelijk samen te werken. Eens in de acht jaar worden sloten en vijvers gebaggerd. Het maaien van de sloten gebeurt ieder jaar in samenwerking met het waterschap. Het waterschap heeft een baggerdepot waar ook de gemeente Goes en Kapelle gebruik van kunnen maken. Verdroging wordt door de klimaatsverandering een steeds groter probleem. De verwachting is dat niet wateroverlast maar verdroging de grootste problemen op gaan leveren. Voor met name de landbouw is het belangrijk om samen met het waterschap en de landbouw naar oplossingen te zoeken waarbij meer ruimte gemaakt wordt voor opslag van water. Aan randen van dorpen kan de wateropslag gecombineerd worden met 'groen.'

Groen

De grootste beheergroepen in oppervlakte zijn: de bossen/bosplantsoen 36,9 ha, het extensief beheerd gras 34,4 ha en intensief beheerd gras 52,4 ha. De overige beheergroepen zijn goed voor 9,6 ha. Hiernaast wordt er ruim 38 km haag en 11.145 stuks laan- straat en parkbomen beheerd ook het straatmeubilair, afrasteringen en het onderhoud oppervlaktewater vallen onder het groen.

Op 6 april 2017 is het basisdocument groenstructuur vastgesteld. Dit plan vormt het beleidskader voor de verschijningsvorm en het verzorgingsniveau van het openbaar groen. Het geeft de hoofdlijnen voor de toekomstige ontwikkelingen weer.

De hoofddoelstellingen zijn:

1. behoud en vergroting van de ruimtelijke kwaliteit;
2. inspelen op veranderingen in de leefomgeving;
3. creëren van draagvlak en participatie.

In de hoofdgroenstructuur komt het verband tussen het openbaar groen en de stedenbouwkundige opbouw van een dorpskern tot uiting. De verschijningsvorm en het kwaliteitsniveau van het groen is gekoppeld aan een groenzonering en vastgelegd in het beheersysteem. De aparte dorpsplannen per kern zijn afgelopen jaar opgesteld. De nadruk ligt naast ruimtelijke kwaliteit, op het vergroten van de biodiversiteit en het klimaat-adaptief maken van de dorpskernen. Bomen en beplanting spelen een belangrijke rol bij het behalen van de doelstellingen op het gebied van biodiversiteit en klimaat.

In 2020 is een derde van het areaal bomen gecontroleerd op veiligheid. Deze controle wordt vastgelegd in het beheersysteem. De maatregelen voortkomend uit de veiligheidsinspectie zijn uitgevoerd.

In het Landschapsbeleidsplan Borsele is de gemeentelijke visie op de ontwikkeling van het landschap beschreven. Behoud en versterking van natuur- en landschapswaarden wordt nagestreefd. Overleg vindt plaats met de provincie, het waterschap en andere terreinbeheerders om samen projecten voor te bereiden en uit te voeren. In het afgelopen jaar is de Zeeuwse bosvisie ontwikkeld. Bestaand en toekomstig bos is ingebracht in deze visie. Verder gelden er richtlijnen voor erfbeplantingen die toegepast worden bij landschappelijke inpassingen in het buitengebied.

In Borsele zien wij - net als in heel Nederland - de laatste jaren een toename van ongewenste exotische planten, plaagdieren en ziektes in het openbaar groen. Hierbij moet gedacht worden aan de reuzenbereklaauw, Japanse duizendknoop, eikenprocessierups, essentaksterfte enzovoorts. Deze ontwikkelingen vragen de komende jaren extra aandacht.

Het jaarlijkse budget voor het uitvoeren van het beheersplan groenstructuur bedraagt € 154.000.

In 2020 is er groen aangebracht in de Steenloperstraat te Heinkenszand en in de van Hoekenstraat te 's Gravenpolder.

Begraafplaatsen

In de gemeente Borsele zijn 13 gemeentelijke begraafplaatsen waar begraven wordt. Er is 1 gesloten begraafplaats in 's Heerenhoek. De (her)begravingen, asbezorgingen en ruimingen vinden plaats volgens de Wet op de Lijkbezorging en de Beheersverordening begraafplaatsen.

Uitgangspunt bij ruimingen is dat monumenten van voor 1970 en monumenten waarvoor 40 jaar grafrecht is betaald, niet worden verwijderd na het verstrijken van de grafrechten. In 2020 zijn de grafmonumenten waarvan de rechten in 2018 en 2019 waren verlopen verwijderd.

Een aantal monumenten is overgedragen aan nabestaanden. Met de toestemming van de nabestaanden is ook een aantal aan het kerkje van Ellesdiek en de Protestantse Gemeente in Oudelande overgedragen. Voor het onderhoud van de begraafplaatsen is het groenstructuurplan en de beheersverordening (voor onderhoud graven) van toepassing.

*Gebouwen**Kaders / doelen*

Goed beheer en onderhoud van de onroerende goederen (gemeentelijke gebouwen) vraagt om een overzichtelijke onderhoudscyclus, met een omschrijving van de werkzaamheden en bijbehorende kosten. Het maken van strategische keuzes en beleid zijn hierin maatgevend. Deze paragraaf geeft inzicht in de mate van onderhoud en de financiële vertaling hiervan.

Kerncijfers

De gemeente Borsele heeft op peildatum 31 december 2020 in totaal 151 gebouwen, inclusief objecten zoals de klokken en uurwerken van bepaalde torens en kunstwerken, in eigendom verdeeld over 6 categorieën gebouwen. Het juridisch en economisch eigenaarschap is verdeeld. Deze 151 gebouwen en objecten hebben een bruto vloeroppervlakte van 52.376 m2.

<i>Oppervlakte gebouwen</i>			
Binnen het totale (bvo) hebben we de volgende onderverdeling;			
Gemeentelijke gebouwen	24.190	m2 bvo	(exclusief torens)
Onderwijsgebouwen	19.314	m2 bvo	
Sportfondsen accommodaties	8.506	m2 bvo	

<i>Categorieën gebouwen</i>
Monumenten (o.a. torens)
Onderwijsgebouwen
Maatschappelijke gebouwen (o.a. dorpshuizen, gymzalen en peuterspeelzalen)
Brandweerkazernes
Eigen gebouwen (o.a. gemeentehuis, raad-trouwzaal, werkplaatsen, kunstwerken)
Geprivatiseerde gebouwen (bijvoorbeeld sport- en tennisaccommodaties)

Beleid

Vanaf 2004 zijn we gestart met het formuleren en vaststellen van beleid voor onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. Op 3 december 2015 is de nieuwe onderhoudsnota gemeentelijke gebouwen voor de periode 2016-2025 door de gemeenteraad vastgesteld. De financiële vertaling uit de nota heeft betrekking op al onze gemeentelijke gebouwen en objecten, met uitzondering van de schoolgebouwen.

In het najaar 2020 is er een nieuwe onderhoudsnota (2021-2030) aangeboden. Daarnaast is in 2020 een notitie 'Routekaart gemeentelijk maatschappelijk vastgoed Borsele' opgesteld. Deze nieuwe beleidsnota zal mede antwoord geven op de vraag hoe we verder gaan met de verduurzaming en de instandhouding van het vastgoed van Borsele. In de uitwerking van het kerntakenonderzoek worden beide nota's worden meegenomen (onderhoud-energietransitie en verduurzaming komen hier samen).

Onderhoud

We kunnen drie soorten onderhoud onderscheiden:

- Dagelijks onderhoud dat tot doel heeft om het gebouw en de installaties in een toestand te houden die voor dagelijkse functievervulling noodzakelijk zijn.
- Periodiek onderhoud waarbij in de regel geen vernieuwing plaatsvindt, zoals binnen schilderwerk. Dit betreft terugkerend onderhoud met een zekere cyclus.
- Groot onderhoud, waarbij veelal onderdelen van het gebouw of de installaties moeten worden vervangen (zoals vernieuwing van het dak of vervanging van de cv-installatie).

Bij de beoordelingssystematiek van onderhoud hanteren we de volgende conditieniveaus:

- Conditie 1: uitstekende onderhoudstoestand
- Conditie 2: goede onderhoudstoestand
- Conditie 3: redelijke onderhoudstoestand

Financieel

De voeding wordt als volgt verdeeld:

1. Jaarlijks budget voor het beheersplan onderhoud gebouwen € 769.000 per jaar.
2. Voorziening Sportfondsen (in beheer bij derden) € 228.000 per jaar.

Realisatie nieuwe brandweerpost Heinkenszand

De brandweerposten Heinkenszand en 's-Heer Arendskerke zijn samengevoegd. Het doel van dit project is te komen tot de realisatie van een nieuwe brandweerpost in Heinkenszand, op een kavel gesitueerd op de hoek Guldenroedestraat/Hoefbladstraat. Deze centrale locatie is zowel voor de vrijwilligers uit Heinkenszand als de vrijwilligers uit 's-Heer Arendskerke goed en snel bereikbaar. In juli 2019 zijn we gestart met de ontwerpfase en de voorbereiding van de planologische procedure. We verwachten dat het totale project, waaronder aanpassingen van de openbare ruimte in het plangebied, in het eerste kwartaal van 2022, is gerealiseerd. In 2020 zijn er verdere afspraken gemaakt met de omwonenden en een informatieavond heeft plaats gevonden. In overleg met de architect is het concept ontwerp aangepast.

Realisatie MFA Nieuwdorp

Conform de planning is er een programma van eisen en ruimte gemaakt samen met de stakeholders/gebruikers. Daarnaast zijn al de 1^e gesprekken gevoerd over het beheer en de exploitatie, zodat we vooraf duidelijk in beeld hebben wat de wensen en kansen in de beheersfase zijn. Het project heeft in 2020 zo'n 5 maanden vertraging opgelopen t.a.v. de gevolgen van corona, het preventief toezicht van de provincie en de aankoop van de pastorie. Eind 2020 is conform ons inkoop- en aanbestedingsbeleid via tenderned gestart met de architecten selecties.

Uitgevoerde werkzaamheden in 2020:

- Samenstellen van PVE (Programma van Eisen), relatieschema en aanbestedingsstukken (selectie- en gunningscriteria) architecten.
- Opstart bouwveloppe bestemmingsplanprocedure.
- Vergaderingen projectgroep (extern)
- Vergaderingen beheer- en exploitatie. (verkenningen)
- Fiscaal advies t.b.v. verhuur plus constructie.

Renovatie Jeugdhoeve 's-Heerenhoek

Halverwege 2020 is er gestart met de voorbereidingen tot het groot onderhoud en een lichte renovatie van het verenigingsgebouw de Jeugdhoeve. Deze werkzaamheden stonden gepland in het beheersplan gebouwen. Halverwege 2021 verwachten we het gerenoveerde dorps huis op te leveren.

Uitgevoerde werkzaamheden in 2020:

- Vervangen vloerbedekkingen foyer en biljartzaal.
- Schilderwerk grote zaal en bijruimten.
- Dorp benaderd t.b.v. foto's op wanden, bars en deuren.

Herstel gevels Molendijk 's-Heerenhoek

De constructieve aanpassing van de naastgelegen panden is gereed. Er is in overleg met de omwonenden en de dorpsraad een ontwerp gemaakt voor de inrichting van de vrijgekomen openbare ruimte. In 2021 ronden we dit project af.

Uitgevoerde werkzaamheden in 2020:

- Gevelmetselwerk en dakaansluitingen.
- Stucwerk.

Vervangen vloer verenigingsgebouw Lewedorp

In 2020 is de gehele vloer inclusief isolatie vervangen in de grote zaal van het verenigingsgebouw Lewedorp. De totale kosten waren € 83.000.

In 2020 hebben we aan onderhoudsuitgaven het volgende groot onderhoud uitgevoerd:

Egalisatiereserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

In 2020 zijn werkzaamheden uitgevoerd voor een totaalbedrag van € 393.282.

De belangrijkste werkzaamheden waren:

- Binnenschilderwerk diverse gebouwen.
- Buitenschilderwerk diverse gebouwen en objecten.
- Groot onderhoud E-installaties diverse gebouwen.
- Groot onderhoud W-installaties diverse gebouwen.
- Groot onderhoud Bouwkundige elementen diverse gebouwen en objecten.
- Vervangen gyminventaris diverse gymzalen.
- Vervangen inventaris dorpshuizen.

Corona

In verband met corona (Covid 19) is er veel minder werk uitgevoerd dan gepland. Dit vanwege het feit dat er vele gebouwen dicht waren en bezoek en inspectie ter plaatse nagenoeg niet mogelijk was. Er waren ook minder storingen door weinig gebruik. Halverwege 2020 is dit weer voorzichtig opgestart en zijn er nog diverse onderhoudswerken uitgevoerd. Andere onderhoudswerken die niet zijn uitgevoerd zijn doorgeschoven.

Paragraaf Financiering

De belangrijkste uitgangspunten van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden, evenals het beheersen van renterisico's. Om dit te bereiken stelt de Wet fido diverse regels. De gemeenteraad heeft het treasury statuut vastgesteld op 11 december 2014. Naast het statuut is een paragraaf financiering verplicht in de begroting en de jaarrekening.

Gemeentefinanciering

Financieringen voor een periode van één jaar en langer worden enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. We hebben momenteel vier vaste geldleningen uitstaan bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Deze komen niet voor vervroegde aflossing in aanmerking. In 2020 waren er de volgende mutaties in onze leningenportefeuille:

Opgenomen geldleningen	
Stand leningen per 1 januari 2020	€ 10.249.072
Reguliere aflossingen	€ 1.061.512
Vervroegde aflossingen	€ -
Nieuw aan te trekken leningen	€ -
Stand leningen per 31 december 2020	€ 9.187.560

Liquiditeitsbeheer

De liquiditeitspositie zal voldoende zijn om te garanderen dat de verplichtingen tijdig worden nagekomen. Om de saldi optimaal te beheren, maken wij gebruik van het pakket voor geïntegreerde dienstverlening op het terrein van betalingsverkeer en kredietverlening van de NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Uitgeleende middelen

We hebben een uitstaande geldlening aan de gemeente Kapelle die eindigt in 2028.

Verstrekte geldleningen	gemeente Kapelle
Stand leningen per 1 januari 2020	€ 2.430.000
Reguliere aflossingen	€ 270.000
Vervroegde aflossingen	€ -
Stand leningen per 31 december 2020	€ 2.160.000

Risicobeheer

In 2011 ontwikkelden we een beleidskader voor het garant staan voor leningen van derden. In de beleidsregeling zijn criteria opgenomen onder welke voorwaarden we een gemeentegarantie afgeven. De gemeente kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie. Voorwaarden zijn dat deze uitzettingen een voorzichtig karakter hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd middels de richtlijnen en limieten van het treasurystatuut.

Het gebruik van derivaten is niet toegestaan; verder mogen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet worden overschreden conform de Wet fido.

Kasgeldlimiet

Een kortlopende geldlening moet voldoen aan de geldende regelgeving. Deze regelgeving staat beschreven in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo).

De kasgeldlimiet bepaalt welk bedrag aan kortlopende leningen mag worden afgesloten. Het maximale bedrag bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet is het aantrekken van een vaste geldlening verplicht. Er heeft geen overschrijding van het kasgeldlimiet plaats gevonden.

Omschrijving	Begr. 2020	Begroot 2020			
	(gemiddeld)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Lasten begroting per 1 januari	54.621	54.621	54.621	54.621	54.621
Percentage kasgeldlimiet	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	-4.479	-4.643	-4.643	-4.643	-4.643
Vlottende uitzettingen:					
- verstrekt kasgeld	0	0	0	0	0
- tegoed in rekening courant	0	695	1.215	2.718	2.766
- overigen	0	0	0	0	0
Vlottenden schulden:					
- opgenomen kasgelden	0	833	833	0	0
- schulden in rekening courant	0	26	70	70	0
- overigen	0	0	0	0	0
Toets kasgeldlimiet:					
- totale vlottende middelen	0	-164	312	2.648	2.766
- toegestane kasgeldlimiet	-4.479	-4.643	-4.643	-4.643	-4.643
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	4.479	4.479	4.955	7.291	7.409

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de langere termijn weer. Hieronder vallen alle leningen met een rentetypische looptijd vanaf 1 jaar. Het doel is op deze wijze spreiding te krijgen in de rentetypische looptijden in de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten in de administratie. In een jaar mogen de herfinancieringen als gevolg van aflossingen en de renteherzieningsmomenten gezamenlijk niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari bedragen. In 2020 was de bovengrens voor de gemeente Borsele € 2.019.814 (20% van de vaste schuld per 1 januari € 10.249.072). In 2020 bleven de aflossingen € 1.061.512 onder dit niveau, zodat we ruimschoots voldoen aan deze norm uit de Wet fido.

Renteomslag

Op basis van de begroting 2020 was het renteomslag percentage 1,11%. Het resultaat van het taakveld treasury is berekend in onderstaand schema.

Renteschema	2020
De externe rentelasten over de kort en lange financiering	431.230
De externe rentebaten	68.056
Totaal door te rekenen externe rente	363.174
De rente die aan de grondexploitatie wordt toegerekend	-14.041
De aan de taakvelden toe te rekenen rente	377.215
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	405.765
Renteresultaat op taakveld treasury	-28.551

Rente-ontwikkeling

Het blijft een onzekere tijd op monetair gebied. Voor de korte termijn verwachten we nog weinig verandering en gaan we ervan uit dat de rentetarieven nog historisch laag blijven. Op de langere termijn zullen de rentetarieven wel weer gaan stijgen, alleen is onduidelijk wanneer dit gebeurt.

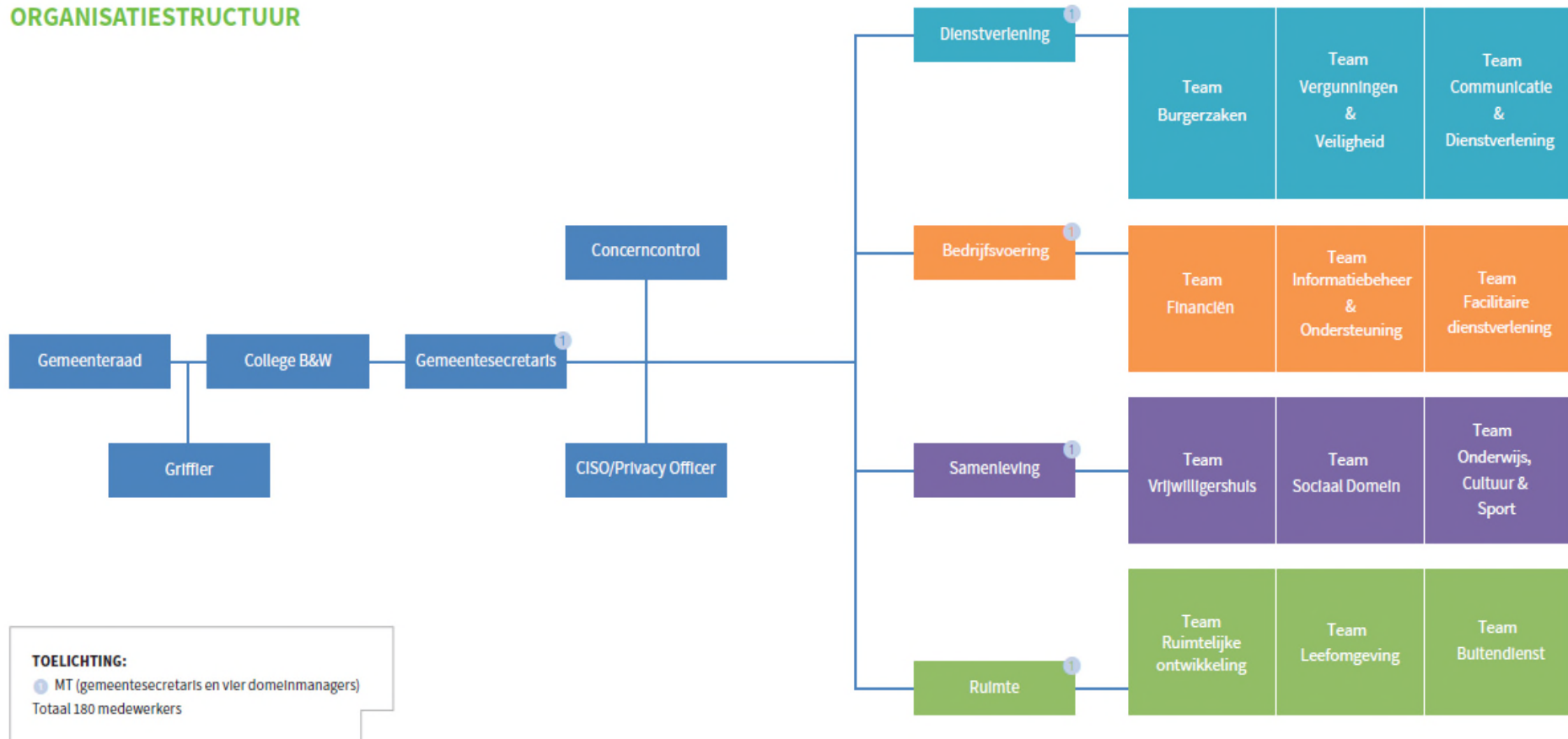
Schatkistbankieren

Sinds december 2013 is de gemeente verplicht tot schatkistbankieren. Hierbij geldt een minimum drempel van 0,75% van het begrotingstotaal, dit betekent voor Borsele een drempel van ongeveer € 408.562. De overtollige liquide middelen worden in Rijkschatkist aangehouden, waarbij de rentevergoeding momenteel 0% bedraagt.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Vanaf september 2019 is ons organogram als volgt opgebouwd:

ORGANISATIESTRUCTUUR

Organisatiestructuur

De medewerkers dragen in deze structuur veel meer hun eigen verantwoordelijkheid dan in het verleden. Het is de taak van de domeinmanagers ze deze verantwoordelijk te geven, maar vooral ze hierin te ondersteunen en te begeleiden (in zijn/haar kracht zetten).

De reorganisatie is in 2019 gestart en is nog steeds in ontwikkeling. Omdat het een grote impact heeft op het personeel willen we dit proces zorgvuldig en onder een goede begeleiding doorlopen. De werkgroep kernwaarden ging aan de slag om onze nieuwe kernwaarden 'verantwoordelijk, denken en doen, vertrouwen en energiek' uit te werken. Dit liep door de Coronacrisis in 2020 vertraging op, waardoor de implementatie in 2021 een vervolg zal krijgen. Hiernaast zal in 2021 het beleid voor Human Resource Management (HRM) worden aangepast.

Personeel & Organisatie

De formatie in 2020 bedroeg 157,95 fte. De totale salariskosten voor 2020 bedragen circa € 10,5 miljoen.

Als gemeente willen we een aantrekkelijke werkgever zijn voor ons personeel. Belangrijk hierin zijn goede arbeidsvoorwaarden en een goede werksfeer. In 2020 hebben wij een strategische visie op HRM ontwikkeld dat richting geeft voor de op te pakken HRM-taken in de komende periode. In navolging op die visie geven wij in 2021 onder andere invulling aan een nieuwe HR-cyclus en de ontwikkeling van vitaliteitsbeleid.

Informatiebeveiliging en privacy

Sinds juni 2020 hebben we een Adviseur Gegevensbescherming en sinds januari 2020 een Functionaris Gegevensbescherming (rol binnen de functie Concerncontroller) aangesteld. De Adviseur Gegevensbescherming en Concerncontroller hebben een onafhankelijke plaats in de organisatie en vallen direct onder de gemeentesecretaris. Jaarlijks voert de Adviseur Gegevensbescherming vanuit deze onafhankelijkheid de zelfevaluatie van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) uit. Dit is een jaarlijks verplichte audit op informatiebeveiliging. Een onafhankelijk IT-auditor verzorgt daarnaast jaarlijks de landelijk verplichte audit voor de informatiebeveiliging van DigiD en Suwinet.

In 2020 hebben we te maken gehad met drie datalekken. We hebben deze datalekken gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens en aan betrokkenen. Het waren alle drie datalekken die door foutief menselijk handelen hebben plaatsgevonden. Hierop hebben we maatregelen genomen om het risico op een datalek in de toekomst zo ver mogelijk te beperken. Bewustwording op het gebied van informatiebeveiliging speelt hierin een grote rol.

Concerncontrol

In de nieuwe organisatiestructuur is de rol van de controller nadrukkelijk vastgelegd. De concerncontroller heeft als speerpunt het aanbrengen van samenhang en structuur rondom sturing en beheersing, waarbij het toetsen van de doelmatigheid en de rechtmatigheid van zaken cruciaal is. In 2020 is een visiedocument voor control opgesteld. Dit visiedocument is gedeeld met het MT, college en de auditcommissie. Dit document vormt de basis voor de verdere verbetering van de controlfunctie binnen de gemeentelijke organisatie.

In 2020 zijn door de controller, naast de reguliere werkzaamheden, al een aantal zaken opgepakt en uitgewerkt. Zo is het normen- en toetsingskader is geactualiseerd en vastgesteld. Het normenkader betreft wet- en regelgeving waaraan getoetst wordt of gemeente rechtmatig handelt. Het toetsingskader is de verdere uitwerking van recht hoogte en duur bepalingen waarop interne controles plaatsvinden. Dit normen en toetsingskader vormt de basis voor de interne en verbijzonderde interne controles (VIC).

Er is een aanvang gemaakt met het verbeteren van de interne controles, en de wijze waarop hierover wordt gerapporteerd. Er is een controleplan opgesteld. Dit plan is afgestemd met onze accountant en in het voorjaar van 2021 besproken met de auditcommissie. In dit controleplan wordt aangegeven waar de focus op komt te liggen qua interne beheersing.

In 2020 is een doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd met als titel “zicht op de financiële positie van de gemeente Borsele”. In 2021 zijn de uitkomsten besproken met de auditcommissie. Een aantal aanbevelingen uit het onderzoek worden meegenomen in de jaarverantwoording 2020 en gaan een vervolg krijgen in toekomstige rapportages.

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid is herzien en de medewerkers die in Borsele verantwoordelijk zijn voor de inkopen zijn van deze nieuwe regels op de hoogte gesteld. Er is in 2020 een procesmodelleringstool, voor het beschrijven van processen, aangeschaft en er zijn opleidingen gevolgd om met deze tool te kunnen werken. Met deze tool gaan we in 2021 in eerste instantie de processen met de grootste financiële impact beschrijven.

Communicatie, dienstverlening en participatie

Dit jaar heeft veelal in het teken gestaan van crisiscommunicatie rondom de coronacrisis. We hebben extra ingezet op interne communicatie met de medewerkers om hen geïnformeerd en betrokken te houden bij de organisatie. Daarnaast hebben we gedurende het jaar veelvuldig contact gehad met ondernemers, (sport)vereniging, dorpshuizen en andere organisatie om hen te informeren over de maatregelen. We zijn in 2020 ook gestart met de voorbereidingen van de nieuwe gemeentelijke website. Er is gekozen om dit samen met de andere Bevelandse gemeentes en GR De Bevelanden op te pakken. De leverancier wordt begin 2021 bekend en de verwachting is dat medio 2021 de nieuwe website live is. We zijn begonnen met de voorbereidingen voor het opstellen van een participatienota.

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

Voor 2020 hebben we het beleid gehanteerd zoals vastgesteld in de nota Grondbeleid 2015-2019. In deze nota is een overzicht gegeven van de instrumenten die de gemeente ter beschikking staan om grondbeleid te voeren. In 2019 besloot de gemeenteraad het beleid voort te zetten tot de nieuwe nota is vastgesteld in samenhang met de Omgevingsvisie. We streven ernaar om de nieuwe nota begin 2022 ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad om vast te stellen. Dit in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2022 en de geplande vaststelling van onze nieuwe Omgevingsvisie begin 2022. Op deze wijze bereiken we de benodigde samenhang tussen beide beleidsdocumenten.

De twee belangrijkste kerndoelstellingen van het grondbeleid:

- het bevorderen van het gewenste ruimtegebruik en de ruimtelijke kwaliteit;
- het streven naar een financieel gezond grondbedrijf. Winstgevende plannen moeten verlieslatende kunnen compenseren.

Visie

De Nota Grondbeleid geeft inzicht in het gemeentelijk handelen bij locatieontwikkelingen. Met het grondbeleid als instrument kunnen de ruimtelijk-economische opgaven zoals die in andere beleidsdocumenten zijn vastgelegd uitgevoerd worden. Dit geldt met name voor de woningbouwplanning en het bedrijventerreinprogramma. De kerndoelstellingen zijn vertaald naar specifieke beleidsuitgangspunten waaraan de uitvoering van het grondbeleid kan worden getoetst.

Wijze waarop grondbeleid wordt uitgevoerd

De gemeente streeft traditiegetrouw zoveel mogelijk naar een actief grondbeleid. Hiermee heeft de gemeente meer invloed en kunnen de kerndoelstellingen beter gerealiseerd worden. Als gevolg van de achter ons liggende economische crisis en de verwachte demografische ontwikkelingen schuiven we meer op naar faciliterend grondbeleid. Wanneer kansen zich aandienen, risico's overzienbaar zijn en sterke sturing gewenst is, blijft de mogelijkheid van actief optreden aanwezig. Om deze laatste reden is er voor gekozen het gebied Platepolder in Heinkenszand zelf te exploiteren. Hierbij is rekening gehouden met de in de nota Grondbeleid genoemde hoeveelheid aan projectontwikkelaars uit te geven kavels. Met dit plan kan aan de toekomstige op Heinkenszand gerichte vraag aan woningbouw voldaan worden.

Actuele prognose resultaten

Op basis van de jaarrekening 2020 prognosticeren wij op termijn een nog te realiseren winst van € 3.342.255 van alle in exploitatie zijnde plannen. Op deze plannen is al een winst genomen van € 12.060.045. Het resultaat betreft de gehele looptijd van de plannen.

Bouwgronden in exploitatie	aantal m2	Boekwaarde 31-12-2020	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Geraamd eindresultaat	Gerealiseerde winstnemingen
Woningbouw:						
Borssele, Stadshoek	5.530	303.291	424.277	914.550	186.982	154.453
's-Gravenpolder, Oostgarde	3.712	-1.748.587	1.586.777	820.625	982.434	1.663.249
's-Heer Abtskerke. Colenshoek 2	369	-120.517	225.900	89.9870	487	-121.711
's-Heerenhoek, De Blikken 2	14.073	778.397	1.305.756	2.084.195	42	-152.600
Heinkenszand, Over de Dijk 2 en 3	3.380	-849.812	710982	423.000	561.830	8.161.130
Heinkenszand. Stenevate	1.082	49.387	141.954	244.575	53.234	173.625
Kwadendamme, 2001	922	-278.678	338.979	154.080	93.779	411.954
Lewedorp, Nieuwe Kraaijertpolder	2.752	-845.309	424.613	481.600	902.890	2.824.593
Ovezande, 2001	16.043	626.196	1.297.725	2.196.865	944	-1.046.378
Bedrijventerreinen:	0				0	
Heinkenszand, Noordzak fase 3	16.789	498.762	745.286	1.803.630	559.782	263.730
Totaal	64.652	-1.603.462	7.202.249	9.213.190	3.342.403	12.332.045

De gerealiseerde winstnemingen zijn in het verleden terecht gekomen in de reserve bouwgrondexploitatie. Deze reserve wordt gebruikt voor verlieslijdende plannen en ook zijn ze gedeeltelijk gebruikt voor dorpsvernieuwing en masterplan.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de notities van de commissie BBV zijn regels bepaald hoe de grondexploitaties berekend moeten worden en hoe tussentijds winst en verlies moet worden genomen. Ieder jaar wordt iedere grondexploitatie opnieuw doorberekend naar de laatst bekende inzichten en grondslagen. Dit kan leiden tot jaarlijkse winst- en verliesnemingen. Deze mutaties verwerken wij ieder jaar in de jaarrekening. In de grondslagen van de jaarrekening nemen wij uitgangspunten voor onze berekeningen op zoals rentepercentage en kostenindexatie. Winst en verliezen worden gecompenseerd door onttrekkingen of dotaties aan de reserve bouwgrondexploitaties. Jaarlijks wordt in de jaarrekening beoordeeld of de hoogte van de reserve toereikend is om de geschatte risico's op te vangen.

Als gevolg van wetwijzigingen behoren vanaf 1 januari 2016 de zogeheten 'Niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG) niet meer tot het grondbedrijf. Zij worden vanaf 2016 opgenomen onder de materiële vaste activa als 'strategische gronden'. Als een bestemmingsplan door de raad wordt vastgesteld, wordt die strategische grond overgeheveld naar dat bestemmingsplan. In principe dienen strategische gronden op marktwaarde gewaardeerd te

worden. De marktwaarde kan afwijken van de aankoopprijs en kan leiden tot afwaardering van de grond. Al onze strategische gronden zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Woningbouw en bedrijventerreinen

Regionale samenwerking en afstemming

Periodiek maken de vijf Bevelandse gemeenten regionale woningafspraken. De huidige woningafspraken bevatten per gemeente een woningbouwplanning voor de periode tot 2025. Die woningbouwplanningen zijn zodanig op elkaar afgestemd dat er een evenwichtige woningmarkt ontstaat binnen de regio. Die woningmarkt is afgestemd op de veranderende samenstelling van de bevolking en de daarmee veranderende vraag. Voor Borsele is een relatief beperkt contingent woningen beschikbaar, zodat het moeilijk is om aan alle wensen op elk moment te kunnen voldoen.

De behoefte aan levensloopbestendige woningen blijft aanhouden. Bij de inrichting van nieuwe plannen houden we hier rekening mee, zoals bij de ontwikkeling van de Platepolder in Heinkenszand. Waar mogelijk faciliteren wij ook bij plannen die in al exploitatie zijn de realisatie van levensloopbestendige woningen, zoals bijvoorbeeld in Plataanweg Ovezande. Aan de hand van de concrete behoefte aan woningbouw plannen we het in ontwikkeling nemen van de strategische gronden.

Bedrijventerreinenprogramma

Gedeputeerde Staten heeft een geactualiseerde prognose vastgesteld voor de behoefte aan bedrijfsterreinen. Aan de hand daarvan werken de regio's de programmering van de terreinen verder uit. De vijf Bevelandse gemeenten, vertegenwoordigd in het Bestuurlijk Platform De Bevelanden, zijn in 2020 gestart met een actualisering van het bedrijventerreinprogramma. Begin 2021 wordt dit ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten voorgelegd. Nieuwe prognoses wijzen uit dat er voor de periode tot 2030 een uitbreidingsbehoefte voor grootschalige bedrijvigheid bestaat variërend van 9 (laag scenario) tot 29 hectare (hoog scenario).

Volgens provinciaal beleid mogen alleen grootschalige bedrijvenlocaties worden uitgebreid of gerealiseerd.

Voor Borsele betekent dit dat alleen bedrijventerrein Noordzak nog beschikbaar is. Merendeel van die kavels is onder optie. Daarnaast spannen wij ons er voor in dat er in de regionale programmering ruimte komt voor noodzakelijke uitbreiding van bestaande solitaire bedrijven.

Grondprijzen

Wij rekenen marktconforme uitgifteprijsen. Hierbij kijken we zowel naar kostprijs, de prijzen in de regio en het voorzieningenniveau van de betreffende woonkernen. De gemeenteraad stelt de prijzen eenmalig vast bij de vaststelling van het bewuste bestemmingsplan. Bij de jaarlijkse actualisatie van de exploitatieplannen is gebleken dat we nog op koers liggen en dat er geen aanleiding is de uitgifteprijsen aan te passen.

Erfpacht

Wij blijven gronden voor woningbouw en bedrijven aanbieden op twee manieren. Zowel koop als erfpacht zijn mogelijk. Erfpacht is mogelijk onder voor beide partijen aantrekkelijke voorwaarden. Ook in 2020 heeft één bouwer gebruik gemaakt van deze optie. Daarnaast zijn er in 2020 twee eerder in erfpacht gegeven bouwkavels afgekocht.

Reserves

Omdat grondexploitatie omgeven is door risico's, is er een reserve weerstandsvermogen bouwgrond-exploitaties.

Deze reserve is bedoeld als:

- buffer voor verlieslatende grondexploitaties;
- dekking voor onverwachte (meer)uitgaven in de grondexploitatie;
- egalisatie van jaarlijkse winsten en verliezen;
- dekking van de lasten van vennootschapsbelasting;
- egalisatie voor herwaardering strategische gronden.

Verwant met de bouwgrond-exploitaties is er de reserve Kwaliteit Openbare Ruimte. Deze reserve wordt met name gevoed uit verkoop van bouwgronden in bestemmingsplannen. Ook nieuwe initiatieven van particuliere ontwikkelaars dragen bij aan deze reserve. Wij gebruiken deze reserve voor openbare voorzieningen, zoals wegen, groen en waterberging.

Overige ontwikkelingen

Hoewel de woningmarkt ook in 2020 duidelijk herstel heeft getoond vanwege de lage rentestand, zijn er ook ontwikkelingen geweest die mogelijk een remmende invloed hebben gehad op het tempo van de bouw. De coronacrisis speelde mogelijk een rol. Ook waren extra investeringen nodig voor technische voorzieningen ten behoeve van het milieu. Zo vereisten gasloos bouwen, klimaatadaptatie, poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) en ook de stikstofproblematiek extra maatregelen.

Financiële positie Grondbedrijf

De financiële positie van het grondbedrijf kan het best beoordeeld worden op basis van de solvabiliteit. Hierbij wordt gekeken of bij het beëindigen van de activiteiten winst of verlies resteert.

De reserve Bouwgrondexploitatie bedroeg per 31 december 2020 € 3.401.373. We achten € 3.000.000 voldoende voor het opvangen van risico's en stellen voor € 401.373 toe te voegen aan het algemeen weerstandsvermogen

De financiële positie van het grondbedrijf is dan als volgt:

Grondbedrijf	
Bouwgrond in exploitatie per 31 december	€ - 1.331.462
Reserve weerstandsvermogen bouwgrondexpl.	€ 3.000.000

Op basis van de jaarrekening 2020 prognosticeren wij op termijn een totaalwinst van € 3.342.255 van alle in exploitatie zijnde plannen. Deze prognose van de eindwaarde is onder voorbehoud dat er géén tussentijdse winstnemingen of verliesnemingen plaatsvinden. De winst- of verliesnemingen zijn grotendeels afhankelijk van het verloop van de verkoopopbrengsten en van de te maken kosten.

In de Reserve Kwaliteit Openbare Ruimte is per 1 januari 2020 een bedrag van € 1.058.333 aanwezig. In 2020 hebben we, ten gevolge van verkopen bouwgrond en enkele incidentele exploitatieovereenkomsten € 155.950 ontvangen. De onttrekkingen bedroegen € 206.505. Per eind 2020 is het saldo € 1.007.778.

Realisatie plannen in 2020

Over het algemeen hebben we meer grond verkocht dan begroot. We hadden € 1.138.480 begroot om te verkopen. We hebben uiteindelijk voor € 1.809.007 aan grond verkocht. Een verschil van € 670.527.

De verschillen zijn geconstateerd in de plannen:

- Over de Dijk. Daar hebben we drie kavels grond verkocht voor € 260.388. Prognose was € 390.900.
- Noordzak. Daar hebben we drie kavels grond verkocht voor € 364.650. Prognose van was € 191.100.
- Stenevate. Daar hebben we één kavel verkocht voor € 245.075. Prognose was 0.
- Plataanweg. Daar hebben we vijf kavels verkocht voor € 221.435 Prognose was € 157.575.
- Colenshoek. Daar hebben we één kavel grond verkocht voor € 95.465,-- Prognose was 0.
- Oude Vreeland. Daar hebben we drie kavels grond verkocht voor € 175.020 Prognose was € 153.120.
- De Blikken. Daar hebben we één kavel grond verkocht voor € 83.750. Prognose was € 98.235.
- Stadshoek. In dat plan hebben we in 2020 33.050 aan rente ontvangen. Prognose was € 0,00
- Oostgaarde. Daar hebben we drie kavels verkocht voor € 314.201. prognose was € 147.550.

Plannen die een looptijd van 10 jaar overschrijden

In het BBV wordt aangegeven dat de looptijd van een grondexploitatie maximaal 10 jaar mag bedragen. Deze termijn wordt gehanteerd als richttermijn, die voortschrijdend moet worden gezien en waar gemotiveerd van kan worden afgeweken. De afwijking moet gepaard gaan met risico-bepalende maatregelen. Van onderstaande plannen verwachten wij de 10 jaar te overschrijden.

's-Heerenhoek, Blikken II

In 2020 is er een nieuwe contractpartij op de markt gekomen die de positie van de huidige projectontwikkelaar overneemt. De contractovername bevond zich eind 2020 in de afrondende fase. De plannen van deze partij zijn hoopgevend.

In dit plan hebben we aan de hand van de optieverlening en de verkopen uit het verleden een realistisch overzicht gemaakt van de nog te verkopen c.q. in erfpacht uit te geven percelen. We gaan er van uit dat dit niet binnen 10 jaar gaat plaatsvinden. Wij denken hierbij aan een planning van 14 jaar.

1. We hebben herleidbare afspraken voor een periode die de 10 jaar kunnen overschrijden. We denken dat we die tijd nodig hebben om het plan vol te bouwen;

2. De opbrengsten en rente-ontvangsten zullen de kosten van de komende periode grotendeels kunnen dekken. Zoals het er nu naar uitziet blijft een klein positief saldo over.

Ovezande, Plataanweg

In dit plan verkochten we dit jaar vijf kavels. Dat zijn drie kavels meer dan we hebben geschat. We hebben aan de hand van de optieverlening en de verkopen uit het verleden een realistisch overzicht gemaakt van de nog te verkopen c.q. in erfpacht uit te geven percelen. Wij gaan er van uit dat dit niet binnen 10 jaar gaat plaatsvinden. Wij denken hierbij aan een planning van 14 jaar:

1. We hebben herleidbare afspraken voor een periode die de tien jaar kunnen overschrijden. We denken dat we die tijd nodig hebben om het plan vol te bouwen;
2. De opbrengsten en rente-ontvangsten zullen de kosten van de komende periode niet kunnen dekken. Zoals het er nu naar uit ziet zal een beroep moeten worden gedaan op de reserve bouwgrondexploitatie voor het tekort tegen het einde van de looptijd. Jaarlijks zal de voortgang in de gaten worden gehouden. In de reserve is een buffer aanwezig die dit risico kan dragen.

Paragraaf Verbonden partijen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de definitie van en het beleid voor verbonden partijen. Van de belangrijkste verbonden partijen wordt vermeld: de vestigingsplaats, het publieke belang, het bestuurlijke belang, wie namens onze gemeente vertegenwoordigd is in het bestuur, wat de stemverhouding in het bestuur is, wat ons financiële belang is en de belangrijkste beleidsvoornemens van de verbonden partij.

Definitie verbonden partijen

Verbonden partijen zijn die partijen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, ofwel door vertegenwoordiging in het bestuur ofwel door het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld op een bedrag dat aan de verbonden partij ter beschikking wordt gesteld en dat niet verhaalbaar is als verbonden partij failliet gaat en/of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Deze definities houden in dat gemeenschappelijke regelingen en participaties in N.V.'s, B.V.'s, V.O.F.'s en commanditaire vennootschappen verbonden partijen zijn.

Ook stichtingen en verenigingen kunnen onder de verbonden partijen vallen, indien de gemeente een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt. Een stichting of vereniging die jaarlijks subsidie krijgt, maar waaraan geen andere financiële verplichtingen verbonden zijn met een juridische afdwingbaarheid door derden is geen verbonden partij.

Beleid

De belangrijkste uitgangspunten voor deelname aan verbonden partijen zijn:

- de gemeente participeert uitsluitend in verbonden partijen als daarmee een publieke taak wordt gediend.
- de gemeente participeert uitsluitend in privaatrechtelijke rechtsvormen als de desbetreffende taak niet vanuit een publieke rechtsvorm kan worden uitgevoerd.

Kernvragen die de gemeente zichzelf hierbij regelmatig dient te stellen zijn:

- corresponderen de doelstellingen van de verbonden partij nog steeds met die van de gemeente?
- worden de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partij gerealiseerd?

Besliskader

Besliskader voor het oprichten van of deelnemen in verbonden partijen:

1. vaststellen of er sprake is van een publiek belang dat door de gemeente moet worden behartigd.
Als dit het geval is:
2. vaststellen of de gemeente, in de hoedanigheid van publiekrechtelijk rechtspersoon, zelf het publieke belang kan behartigen.
Als dit niet mogelijk of wenselijk is:
3. vaststellen of de gemeente de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid beter kan overdragen aan een andere publiekrechtelijke organisatie.
Als dit niet mogelijk of wenselijk is:
4. het oprichten van of deelnemen in een besloten vennootschap, naamloze vennootschap, stichting, vereniging of Publiek Private Samenwerking.

Criteria

Het ontwerpbesluit voor het oprichten van of deelnemen aan een verbonden partij dat aan de gemeenteraad wordt voorgelegd, behandelt ten minste de volgende punten:

- het besliskader verbonden partijen;
- de vertegenwoordiging in het bestuur;
- de andere betrokkenen in de verbonden partij;
- de financiële gevolgen voor de gemeente;
- de juridische aspecten.

Beleidskaders

Beleidskaders voor het aanwijzen van gemeentelijke vertegenwoordigers:

- A. Gemeentelijke vertegenwoordiging in publiekrechtelijke organisaties.
Er worden geen raadsleden benoemd als vertegenwoordiger van de gemeente in een publiekrechtelijke organisatie, tenzij de publiekrechtelijke organisatie dit zelf voorschrijft.
- B. Gemeentelijke vertegenwoordiging in privaatrechtelijke organisaties.
 1. Het college benoemt geen collegeleden in:
 - a. een raad van commissarissen,
 - b. een raad van toezicht of
 - c. het bestuur, tenzij het benoemen van collegeleden in genoemde functies in het bijzonder bij kan dragen aan het publieke belang en het private belang van de verbonden partij ook overeenstemt met het publieke belang. Het college dient de afweging tussen het publieke belang en belangenverstrengeling voor een dergelijke benoeming nadrukkelijk te motiveren.
 2. Het college benoemt geen gemeenteambtenaren in:
 - a. een raad van commissarissen;

- b. een raad van toezicht.
3. Gezien de controlerende functie van de raad kunnen raadsleden niet de functie van gemeentelijke vertegenwoordiger in privaatrechtelijke organisaties bekleden.
4. Voor benoeming als gemeentelijke vertegenwoordigers in toezichhoudende en adviserende organen als genoemd onder 1. en 2. komen in beginsel gekwalificeerde buitenstaanders ('externen') in aanmerking.
5. In geval van vennootschappen maakt de gemeente in ieder geval actief gebruik van haar rechten als aandeelhouder in de algemene vergadering van aandeelhouders voor het inbrengen van het gemeentelijk belang.

Naast bovenstaande uitgangspunten wordt in het college de richtlijn gehanteerd dat, indien er om dwingende redenen toch voor een overheidscommissaris wordt gekozen, de portefeuillehouder als vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders zal optreden en de wethouder van Financiën in de raad van commissarissen.

De belangrijkste verbonden partijen voor onze gemeente zijn hieronder nader toegelicht.

PZEM NV

Vestigingsplaats	Middelburg
Publiek belang	Het maatschappelijk kapitaal is verdeeld in 15.280 aandelen. Hiervan is 50% in eigendom van de provincie en 50% in eigendom van de gemeenten in Zeeland en enige gemeenten in Noord-Brabant en Zuid-Holland en de provincie Noord-Brabant.
Bestuurlijk belang	De gemeente Borsele neemt voor 2,644% deel in het maatschappelijk kapitaal (404 van de 15.280 aandelen) en oefent zeggenschap uit in de aandeelhoudersvergadering.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Burgemeester G.M. Dijksterhuis is vertegenwoordiger in de aandeelhoudersvergadering en in de aandeelhouderscommissie.
Stemverhouding in het bestuur	Stem in de aandeelhoudersvergadering naar rato van het aandelenkapitaal.
Financieel belang	Er wordt geen dividend uitgekeerd. In de gemeentebegroting is het dividend als structureel dekkingsmiddel vervallen.
Belangrijkste risico's	De economische situatie met lage prijzen op de energiemarkt is voor PZEM een belangrijk risico dat ook de winstgevendheid en daarmee het dividend onder druk zet.
Jaarcijfers	Het resultaat over 2020 bedroeg € 21,8 mln. negatief. Per eind 2020 is het balanstotaal € 2.227,9 mln. en het eigen vermogen bedroeg € 1.377,0 mln.
Bijdrage 2020	n.v.t.
Beleidsvoornemens	Actieve deelname in de discussie over de toekomst van het bedrijf en verdere herstructurering, waaronder (middellijk) aandeelhouderschap in het onderdeel Evides.

North Sea Port

Vestigingsplaats	Sas van Gent
Deelnemers	Borsele, Terneuzen, Vlissingen en de provincie Zeeland als Zeeuwse aandeelhouders. Gent, Evergem, Zelzate en de provincie Oost-Vlaanderen als Vlaamse aandeelhouders
Publiek belang	North Sea Port SE beheert en ontwikkelt de Zeeuwse en Vlaamse havens van Gent e.o. Zij heeft het doel om d.m.v. het ontwikkelen en exploiteren van de havens welvaart te genereren in de grensoverschrijdende regio. Dit wordt nagestreefd door het accommoderen van nieuwe en het faciliteren van reeds gevestigde haven- en industriebedrijven. North Sea Port ontwikkelt en beheert hiervoor vele vormen van infrastructuur: havenbekkens, kades, wegen, spoorwegen, buisleidingen etc. Daarnaast levert North Sea Port een actieve bijdrage aan de ontwikkeling van investeringsplannen van bedrijven. North Sea Port exploiteert voor eigen risico, maar verricht ook publieke taken zoals (water)wegenonderhoud.
Bestuurlijk belang	De gemeente is sinds juni 2019 rechtstreeks voor 8,33% aandeelhouder in North Sea Port.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Burgemeester G.M. Dijksterhuis vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Stemverhouding in het bestuur	Voor besluiten is een meerderheid van stemmen nodig. Voor belangrijke besluiten is 76% meerderheid nodig.
Financieel belang	North Sea Port SE exploiteert voor eigen rekening en risico. Exploitatieverliezen komen ten laste van de SE en hebben uiteindelijk hun effect op de waarde van het aandeel. Exploitatiewinsten kunnen leiden tot dividenduitkeringen. Gelet op de toekomstige investeringsplannen en de garantiestelling voor de leningen is een dividenduitkering nog niet aan de orde, in principe zolang de garanties gelden. Borsele staat voor 16 2/3% garant voor de eerder door North Sea Port Netherlands (voorheen ZSP NV) afgesloten leningen. De garantieverplichting per 31-12-2020 € 253 mln. De reeds eerder aangegane garantie voor WarmCo2 bedroeg per 31-12-2020 € 25 mln. Samen dus € 278 mln. Door de fusie met Gent in een 50/50 verhouding daalt het risico effectief van 16 2/3% naar 8.33%. North Sea Port SE heeft een 100% vrijwaring gegeven voor de eventuele garantieverplichtingen van de Zeeuwse participanten.
Belangrijkste risico's	De gemeente kan worden aangesproken voor uitstaande leningen van North Sea Port Netherlands (voorheen ZSP NV) waarvoor de gemeente zich garant heeft gesteld. Bij structureel slechte bedrijfsresultaten van North Sea Port kan het gemeentelijk aandeel in waarde achteruit gaan.
Jaarcijfers	Het resultaat van North Sea Port SE over 2019 bedroeg € 114,4 mln.
Bijdrage 2020	N.v.t.
Beleidsvoornemens	Voortzetting van de economische ontwikkeling van de havens.

NV Economische Impuls Zeeland

Vestigingsplaats	Middelburg
Deelnemers	De 13 Zeeuwse gemeenten, ABN AMRO, Dow Benelux, Kamer van Koophandel, Rabobank, Provincie Zeeland
Publiek belang	Ontwikkelingsmaatschappij NV Economische Impuls Zeeland (Impuls) heeft als doel het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse economie. De kerndoelen van Impuls zijn: <ul style="list-style-type: none"> • structuurversterking en ontwikkeling van de regionale economie door grote projecten te faciliteren; • de ontwikkeling en uitvoering van projecten voor de Zeeuwse kenniseconomie (in het kader van het Akkoord Zeeuwse Kenniseconomie, waarbij de nadruk wordt gelegd op het verhogen van het opleidingsniveau, betere uitwisseling tussen onderwijs en arbeidsmarkt en innovatie); • economische promotie en acquisitie.
Bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder van Impuls Zeeland.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Burgemeester G.M. Dijksterhuis is vertegenwoordiger in de aandeelhoudersvergadering.
Stemverhouding in het bestuur	Elke aandeel geeft recht tot het uitbrengen van één stem. Borsele heeft 1.503 van de totaal 750.000 aandelen. Alle besluiten van de algemene vergadering worden genomen met volstreekte meerderheid van stemmen, voor zover bij de wet of de statuten geen grotere meerderheid is voorgeschreven.
Financieel belang	Op basis van een meerjarenbegroting stemmen de aandeelhouders jaarlijks in met de deelnemersbijdrage (nu ca. € 1,03 per inwoner).
Belangrijkste risico's	Het risico beperkt zich tot mogelijk een hogere jaarlijkse bijdrage per inwoner.
Jaarcijfers	Het resultaat over 2020 bedroeg € 83.200 positief
Bijdrage 2020	De bijdrage bedroeg € 22.716.
Beleidsvoornemens	Impuls zet in op het verder versterken van Zeeland als kwalitatief sterkste economie van Nederland.

Openbaar lichaam afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

Vestigingsplaats	Kapelle
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten
Publiek belang	Behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van de afvalstoffenverwijdering.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in zowel het algemeen als het dagelijks bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder C. Weststrate.

Stemverhouding in het bestuur	De gemeente Borsele brengt in het algemeen bestuur 5 stemmen uit.
Financieel belang	Het nadelig saldo wordt omgeslagen zowel naar rato van de hoeveelheid aangeboden afval als naar rato van het aantal inwoners.
Belangrijkste risico's	De opbrengsten zijn afhankelijk van de ontwikkelingen in de markt van de recyclebare afvalcomponenten, zoals oud papier, schroot, etc. Aan een jaarlijkse geraamde stijging zit het risico verbonden dat bij negatieve marktontwikkelingen de werkelijke opbrengsten kunnen tegenvallen ten opzichte van de geraamde.
Jaarcijfers	Het resultaat 2020 bedroeg € 16.456 positief.
Bijdrage 2020	Bijdrage milieustraat € 545.509; GFT 233.115 ; Brandbaar afval € 540.260.
Beleidsvoornemens	Uitwerking van het kabinetsprogramma 'Van Afval Naar Grondstof'. Van de gemeenten wordt in dat kader een inzet verwacht op het gebied van de gescheiden inzameling. Veranderingen in de wijze van inzamelen zijn daarvan een uitvloeisel. Onderzocht wordt verder of een nieuw concept voor regionale milieustraten haalbaar c.q. wenselijk is. Te denken aan toegangscontrole.

Sportfondsen Borsele B.V.

Vestigingsplaats	Heinkenszand.
Deelnemers	Borsele.
Publiek belang	De gemeente Borsele heeft drie grote sportaccommodaties in beheer ondergebracht in de Sportfondsen Borsele B.V. Sportfondsen dragen zorg voor de exploitaties en het beheer van Sporthal De Zwake in 's-Gravenpolder, het vergader- en congrescentrum De Stenge in Heinkenszand en het zwembad Stelleplas in Heinkenszand. Sportfondsen voeren ook het beheer over het dorps huis De Jeugdhoeve en de jeugdsozen in Heinkenszand en 's-Gravenpolder.
Bestuurlijk belang	Het bestuur wordt gevormd door een directie die wordt benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Tweemaal per jaar vindt een klant/leveranciersoverleg plaats.
Vertegenwoordiging in het bestuur	N.v.t.
Stemverhouding in het bestuur	N.v.t.
Financieel belang	De gemeente verstrekt een exploitatie- en onderhoudssubsidie, evenals een bijdrage voor het gebruik van de sporthal ten behoeve van het gymnastiekonderwijs.
Belangrijkste risico's	De voeding van het onderhoudsfonds vormt een belangrijk risico.
Jaarcijfers	Resultaat 2019 was € 149.393. Het resultaat over 2020 is nog niet bekend.
Bijdrage 2020	De gemeentelijke bijdrage voor 2020 bedroeg € 840.149.

Beleidsvoornemens	Sportfondsen heeft de intentie om te investeren in verduurzaming van De Zwake, De Stenge en het zwembad Stelleplas. Als Sportfondsen het contract niet meer zou verlengen, moet de gemeente de boekwaarde van de investeringen vergoeden.
-------------------	---

Veiligheidsregio Zeeland

Vestigingsplaats	Middelburg
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten
Publiek belang	Het instellen en instant houden van een overkoepelend orgaan voor fysieke veiligheid in Zeeland. De taken zijn brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de gezamenlijke meldcentrale, de voorbereiding en uitvoering van rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft 1 zetel in het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Burgemeester G.M. Dijksterhuis.
Stemverhouding in het bestuur	De leden van het algemeen bestuur vertegenwoordigen 1 stem per 5.000 inwoners.
Financieel belang	Eind september 2014 is na bemiddeling door de Provincie de nieuwe verdeelsleutel vastgesteld.
Belangrijkste risico's	De operationele en maatschappelijke effecten van de bezuinigingen en het nieuwe beleidsplan Maatwerk in brandweezorg.
Jaarcijfers	Het resultaat 2020 bedroeg € 1.592.009 positief.
Bijdrage 2020	De bijdrage voor 2020 bedroeg € 1.801.321.
Beleidsvoornemens	De in het beleidsplan 2020-2023 beschreven ambities zullen grote invloed hebben op de financiële huishouding van de VRZ. Op basis van dit beleid wordt eventueel de (meerjaren)begroting 2020 bijgesteld. We zullen een actieve rol vragen en nemen om samen met de VRZ tot een gewenst en verantwoordelijk ambitieniveau te komen.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)

Vestigingsplaats	Goes
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten
Publiek belang	Het primaire doel betreft het bevorderen van de algemene gezondheidstoestand van de bevolking. De GGD Zeeland geeft uitvoering aan de wettelijke taak op gebied van de uitvoering van preventief gezondheidsbeleid van gemeenten, zoals beschreven in de Wet publieke gezondheid (Wpg).
Bestuurlijk belang	De GGD Zeeland is een gemeenschappelijke regeling. Alle Zeeuwse gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen bestuur. De gemeente dient zich te conformeren aan meerderheidsbesluiten. De gemeente heeft zitting in zowel het dagelijks als het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder mw. M.C.J. van de Plasse-Nagelkerke.

Stemverhouding in het bestuur	De stemverhouding is per stem met een weging naar verhouding van het aantal inwoners.
Financieel belang	De bijdrage voor de jeugdgezondheidszorg wordt voor 100% gedekt uit rijksbijdragen. De bijdrage voor de algemene gezondheidszorg wordt vanuit het gemeentefonds gedekt.
Belangrijkste risico's	<p>Er is een risico voor wachtgeld uit markttaken.</p> <p>Een risico voor de inkoop van de jeugdzorg (de Inkooporganisatie jeugdhulp Zeeland is als bestuurscommissie gekoppeld aan de GR GGD Zeeland) is het negatieve herverdeeffect vanuit het gemeentefonds voor Borsele in combinatie met het gedeeltelijk loslaten van financiële solidariteit tussen de Zeeuwse gemeenten.</p> <p>En business case, met betrekking tot de mogelijke gezamenlijke huisvesting van de GGD/RUD/VRZ, zal de risico's inzichtelijk maken.</p> <p>Door de aanscherping van de meldcode en de radarfunctie zijn wij geconfronteerd met een forse stijging van het aantal meldingen VeiligThuis, waarbij de compensatie van het Rijk achterblijft voor de kosten die wij moeten maken.</p>
Jaarcijfers	Resultaat 2020 van de GGD Zeeland bedroeg € 5.465.283 negatief inclusief de Inkooporganisatie. Het aandeel van de inkoop jeugdhulp Zeeland was € 5.549.265 negatief en wordt aangevuld door de verschillende gemeenten in het volgend op het boekjaar.
Bijdrage 2020	De bijdrage 2020 voor de GGD bedroeg € 1.002.467 en voor inkoop jeugdhulp € 6.597.748. De uitvoeringskosten voor inkoop jeugd zijn € 83.147
Beleidsvoornemens	<p>De GGD Zeeland is de gezondheidsdienst voor alle dertien gemeenten in Zeeland. De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de Zeeuwse bevolking. Gemeenten hebben de taak de gezondheid van hun inwoners te beschermen, te bewaken en te bevorderen (Wet Publieke Gezondheid).</p> <p>De GGD adviseert en ondersteunt gemeenten hierbij op professionele en adequate wijze, in overleg met hen en in samenwerking met alle relevante partners in en buiten de provincie.</p> <p>Er zijn taken die voor alle Zeeuwse gemeenten worden uitgevoerd op Basis van afspraken in de gemeenschappelijke regeling, zoals infectieziektebestrijding, jeugdgezondheidszorg, e.a. Ook zijn er taken die voor individuele gemeenten worden uitgevoerd, zoals preventieprojecten, gezondheidsenquêtes, enzovoort.</p> <p>Daarnaast worden opdrachten uitgevoerd voor politie en justitie (forensische geneeskunde) en incidenteel voor andere externe Partijen (markttaken). Ook is de GGD Zeeland verantwoordelijk voor het toezicht op de kinderopvang.</p>

Stichting Omnisscholen

Vestigingsplaats	Goes
Deelnemers	Borsele
Publiek belang	Het openbaar onderwijs van de gemeente Borsele is per 2013 verzelfstandigd: de stichting Omnisscholen.
Bestuurlijk belang	Het bestuur wordt gevormd door één bestuurder. De bestuurder wordt benoemd door de raad van toezicht.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Niet van toepassing. Echter, jaarlijks legt de stichting de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag ter informatie voor aan de gemeenteraad. De extern toezichthoudende rol van de gemeente ziet in het bijzonder toe op de instandhouding van de scholen en vestigingen en de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs.
Stemverhouding in het bestuur	Er is één bestuurslid.
Financieel belang	De gemeente verstrekt diverse subsidies aan de stichting Omnisscholen.
Belangrijkste risico's	In hoeverre kan de krimp van het aantal leerlingen een halt worden toegeroepen, onder meer door het starten van Integrale Kindcentra (IKC).
Jaarcijfers	Het resultaat 2019 bedroeg € 34.120 positief. Het resultaat over 2020 is nog niet bekend.
Bijdrage 2019	In 2020 kennen we € 37.200 aan subsidie toe in het kader van de Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Borsele.
Beleidsvoornemens	De Omnis Kindcentra (OKC) staan midden in de Borselse samenleving en dragen door hun activiteiten bij aan de leefbaarheid van de dorpen, nu en in de toekomst. Op ieder OKC is een doorgaande lijn voor kinderen van 2 tot 12 jaar. Door het geven van onderwijs op maat komt ieder kind tot zijn of haar recht.

Samenwerkingsverband Welzijnzorg Oosterschelderegio

Vestigingsplaats	Goes
Deelnemers	Gemeenten in de Oosterschelderegio
Publiek belang	Realisering van de gezamenlijke beleidsvoorbereiding, besluitvorming en beleidsuitvoering ten aanzien van nader aangeduide bovengemeentelijke voorzieningen en activiteiten op het terrein van de welzijnzorg.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder mw. M.C.J. van de Plasse-Nagelkerke.
Stemverhouding in het bestuur	Naar verhouding van het inwoneraantal. Per 1.000 inwoners wordt één stem toegekend.

Financieel belang	Bijdrage in de kosten van het secretariaat. Daarnaast is het SWVO intermediair voor de financiering van het AMW/SMWO, volwasseneducatie, Wmo (indiceringen, verstrekkingen, huishoudelijke hulp), gezondheidsbeleid, culturele zaken en incidentele regionale projecten.
Belangrijkste risico's	De gemeente Borsele kan door een meerderheidsbesluit in het bestuur met een hogere bijdrage worden geconfronteerd, ingeval van een afwijkend Borsels standpunt over financiële kwesties.
Jaarcijfers	Het resultaat 2020 bedroeg € 274.869 negatief. Dit wordt deels verrekend met de deelnemende gemeenten
Bijdrage 2019	De bijdrage 2020 bedroeg € 5.807.025
Beleidsvoornemens	Het Samenwerkingsverband geeft uitvoering aan het programma Sociaal Domein Oosterschelderegio in samenwerking met de GR De Bevelanden. Dit in verband met diverse decentralisaties die naar de gemeente komen.

De Betho

Vestigingsplaats	Goes
Deelnemers	Gemeenten in de Oosterschelderegio m.u.v. Schouwen-Duiveland.
Publiek belang	Het op een bedrijfsmatig verantwoorde wijze uitvoeren van alle taken die voortvloeien uit de Wet Sociale Werkvoorziening, waaronder het bieden van beschutte werkplaatsen aan inwoners van de deelnemende gemeenten die behoren tot de doelgroep van de Wsw.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in zowel het algemeen als het dagelijks bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder mw. M.C.J. van de Plasse-Nagelkerke.
Stemverhouding in het bestuur	Het aantal stemmen per lid van het algemeen bestuur is afhankelijk van de gemeentegrootte. In totaal zijn er 17 stemmen; Borsele heeft er 3.
Financieel belang	<p>Er is een directe koppeling gelegd tussen de gemeentelijke bijdrage en de hoeveelheid uit te besteden werk door de gemeenten aan de Betho. De prestatietaakstelling voor het afnemen van werk of detacheringsuren bij de Betho bedroeg in 2015 € 367.000. Wij hebben deze prestatie ruimschoots gehaald. Voor 2017 ligt de taakstelling op € 287.000.</p> <p>Een eventueel nadelig exploitatietekort wordt als volgt berekend:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het aandeel van niet-deelnemende gemeenten wordt berekend naar rato van hun aandeel in het totaal aantal werknemers van het openbaar lichaam; - het resterende tekort wordt als volgt verdeeld: <ul style="list-style-type: none"> o 50% wordt omgeslagen naar rato van het aantal inwoners van de gemeenten; o 50% wordt omgeslagen naar rato van het aantal werknemers in dienst van het openbaar lichaam

	en woonachtig in de gemeenten.
Belangrijkste risico's	De mogelijkheid bestaat dat in de nabije toekomst bezuinigingen worden doorgevoerd op de Wsw subsidie waardoor de gemeentelijke bijdrage zou kunnen stijgen.
Jaarcijfers	Het resultaat 2020 bedroeg € 2.309.000 positief, waarvan het aandeel voor Borsele € 348.000 bedroeg.
Bijdrage 2020	De bijdrage voor 2020 bedroeg € 70.200. De rijksbijdrage 2020 voor Borsele is € 1.622.361 en wordt doorbetaald aan de Betho.
Beleidsvoornemens	Eén van de belangrijkste pijlers van de modernisering van de Wsw is dat de regierol bij de gemeenten is komen te liggen. In samenspraak met de Betho is de uitbreiding van de taken van de Betho op het gebied van re-integratie uitgevoerd. De meerjarenraming van de Betho laat nog steeds een positief saldo zien ondanks de rijksbezuinigingen.

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	's-Gravenhage
Deelnemers	Alle Nederlandse gemeenten en het Rijk
Publiek belang	De NV BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Bestuurlijk belang	De gemeente Borsele neemt voor 0,07% deel in het maatschappelijk kapitaal (39.273 van de 55.590.720 aandelen) en heeft zitting in de aandeelhoudersvergadering.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder A.P. Witkam is vertegenwoordiger in de aandeelhoudersvergadering.
Stemverhouding in het bestuur	Stemrecht op de aandelen die in bezit zijn: 1 stem per aandeel van 2,50. Borsele bezit 39.273 aandelen.
Financieel belang	Over het jaar 2020 hebben wij recht op € 71.353 dividend. Voor 2020 hebben wij een bedrag van € 50.000 als dividend in onze begroting opgenomen.
Belangrijkste risico's	Het verplicht schatkistbankieren voor lagere overheden zet de concurrentiepositie van de bank onder druk.
Jaarcijfers	Het resultaat 2020 bedroeg € 221 miljoen positief. Er wordt € 221 miljoen aan dividend uitgekeerd.
Bijdrage 2020	n.v.t.
Beleidsvoornemens	Er zijn geen specifieke beleidsvoornemens. Behoud van het aandelenkapitaal als duurzame belegging.

Samenwerkingsverband Belastingen en Waardebepaling Zeeland (SaBeWa - Zeeland)

Vestigingsplaats	Terneuzen
Deelnemers	Borsele, Hulst, Goes, Kapelle, Reimerswaal, Sluis, Terneuzen en Tholen, Waterschap Scheldestromen

Publiek belang	Uitvoeren van de gemeentelijke en waterschapstaken op het gebied van de gemeentelijke en waterschapsbelastingen - met uitzondering van de leges - en de Wet waardering onroerende zaken. Dat wil zeggen het bepalen van de waardes van de onroerende zaken en het heffen en invorderen van de aanslagen onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolrechten, forensenbelasting en hondenbelasting.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder A.P. Witkam.
Stemverhouding in het bestuur	Ieder lid brengt één stem uit.
Financieel belang	Het aandeel in de totale kosten wordt bepaald door de verhouding van het aantal aanslagen en inningen.
Belangrijkste risico's	Een belangrijk risico is het onjuist of niet tijdig versturen van de belastingaanslagen waardoor de belastingopbrengsten niet of later worden geïnd. Door de relatief nieuwe organisatie en de implementatie van een nieuwe belastingapplicatie is er in de opstartfase een grotere kans op fouten in de aanslagen en de administratieve inning en verwerking ervan.
Jaarcijfers	Het resultaat 2020 bedroeg € 123.000 negatief.
Bijdrage 2020	De bijdrage 2020 bedroeg € 368.289.
Beleidsvoornemens	2020 blijft in het teken staan van het verbeteren van de bedrijfsvoeringsprocessen.

Samenwerkingsverband GR De Bevelanden

Vestigingsplaats	Afhankelijk van het samenwerkingsonderdeel
Deelnemers	Borsele, Goes, Kapelle, Reimerswaal en Noord-Beveland
Publiek belang	Efficiency en kwaliteitsborging uitvoering gemeentelijke taken door samenwerking op diverse onderdelen van de bedrijfsvoering.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur en in het dagelijks bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Twee leden van het college van B & W vanuit elk van de deelnemende gemeenten
Stemverhouding in het bestuur	Gelijke stemverhouding. Ieder lid van het bestuur brengt één stem uit.
Financieel belang	Aandeel in de totale kosten van de samenwerkingsonderdelen.
Belangrijkste risico's	Verdere kostenstijging ten gevolge van organisatieontwikkeling.
Jaarcijfers	De jaarrekening 2020 sloot af met een saldo voor bestemming van € 630.000 positief. Na bestemming van het resultaat bedraagt het saldo € 0.
Bijdrage 2020	De bijdrage 2020 bedroeg € 3.046.443.
Beleidsvoornemens	Verdere uitbouw van de samenwerking met name op bedrijfsvoeringsonderdelen.

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland

Vestigingsplaats	Terneuzen
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten, provincie en waterschap
Publiek belang	Uitvoering VTH-basistaken milieu.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder A.P. Witkam.
Stemverhouding in het bestuur	Gemeenten en waterschap ieder één stem. Provincie 7 stemmen.
Financieel belang	Aandeel in de totale kosten.
Belangrijkste risico's	Mogelijke kostenstijging door de op te leggen minimale kwaliteitsnorm Rijksoverheid.
Jaarcijfers	Het saldo van de jaarrekening 2020 bedraagt € 451.418 positief.
Bijdrage 2020	De bijdrage 2020 bedroeg € 543.718.
Beleidsvoornemens	In 2020 vindt afrekening plaats op basis van afgenomen producten (PxQ). Hierbij bedraagt het verwachte voordeel € 8.484.

Regionaal Bureau Leerplicht

Vestigingsplaats	Goes.
Deelnemers	Borsele, Goes, Kapelle, Reimerswaal, Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland en Tholen.
Publiek belang	Op een hoger plan brengen van de kwaliteit en de dienstverlening, volgen van een eenduidige en consistente handhavingsstrategie.
Bestuurlijk belang	Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de uitvoering van de Leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie. De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder mw. M.C.J. van de Plasse – Nagelkerke.
Stemverhouding in het bestuur	Gelijke stemverhouding. Ieder lid van het bestuur brengt één stem uit.
Financieel belang	Aandeel in de totale kosten van de samenwerkingsonderdelen.
Belangrijkste risico's	De inkomsten van het RBL bestaan uit de bijdragen van de deelnemende gemeenten en rijksbijdragen voor kwalificatieplicht en RMC. Daarnaast ontvangt het RBL bijdragen uit de VSV-convenanten en ESF-middelen. Als deze extra middelen komen te vervallen kan geen sluitende begroting worden gemaakt.
Jaarcijfers	Resultaat 2020: € 101.406 positief.
Bijdrage 2019	De bijdrage voor 2020 bedroeg € 69.255.
Beleidsvoornemens	Inzetten op preventie: leerlingen binnenhouden op de opleidingen en zorgen dat ze die af maken, met name op de mbo-opleidingen. Extra inzetten op kwetsbare jongeren.

Zeeuwse Muziekschool

Vestigingsplaats	Middelburg
Deelnemers	Borsele, Goes, Tholen, Reimerswaal, Kapelle, Noord-Beveland, Middelburg
Publiek belang	Het verzorgen van muziekonderwijs aan particulieren, muziekverenigingen en scholen.
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit wethouders van alle betrokken gemeenten.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder M. van de Plasse-Nagelkerke.
Stemverhouding in het bestuur	In de vergaderingen van het AB wordt bij stemmingen het gewicht van de stem van het door de betreffende gemeente aangewezen lid bepaald door de som van het bedrag in euro's dat de deelnemende gemeente in het lopende begrotingsjaar bijdraagt in de vaste kosten, de niet-toerekenbare kosten en de variabele kosten, afgerond naar boven op een veelvoud van 100.000, gedeeld door de factor 100.000.
Financieel belang	De gemeente verstrekt subsidie aan de ZMS .
Belangrijkste risico's	De gemeenten Sluis en Vlissingen zijn uitgetreden. Er lopen nog juridische procedures over de hoogte van de afkoopsom die zij moeten betalen. De afloop is nog onduidelijk. Daarnaast bestaat het risico dat andere gemeenten zullen volgen.
Jaarcijfers	Het resultaat 2020 was € 194.807 positief.
Bijdrage 2019	De bijdrage over 2020 bedroeg € 107.563.
Beleidsvoornemens	Wij erkennen het belang van muziekonderwijs voor kinderen en muziek voor in het algemeen. Ook het rijk hecht hier veel belang aan. Als gevolg van het uittreden van Sluis en Vlissingen zal de ZMS er echter niet aan ontkomen rigoureuze maatregelen te nemen om een gezonde organisatie te kunnen blijven.

Naast de hiervoor genoemde regelingen zijn er nog enkele regelingen waarin Borsele deelneemt, waarvan het belang en de risico's gering zijn.

Naam regeling	Gevestigd	Deelnemende gemeenten
Stichting administratiekantoor Dataland	Gouda	Nederlandse gemeenten

Behalve de formele verbonden partijen nemen wij ook deel aan een aantal andere gemeentelijke samenwerkingsverbanden. Het betreft hier op contractbasis het uitvoeren van diensten voor andere gemeenten en informele samenwerkingsverbanden.

Contractbasis
Rattenbestrijding voor de gemeenten Goes, Kapelle en Noord-Beveland
Voertuigonderhoud voor de gemeenten Goes en de VRZ
Dataland, leveren van gebouwgegevens
Legen ondergrondse containers door de gemeente Goes
Zeeuwind, energicoöperatie

Informele samenwerking
Werkgeversservicepunt
Samenwerking afvalwaterketen Zeeland (Zeeuwse gemeenten, Waterschap en Provincie)
Samenwerking openbare verlichting (Zeeuwse gemeenten, Zeeland Seaports en Provincie)
Samenwerking SAP-gemeenten op ICT-gebied (financiële applicatie)
Bestuurlijk platform de Bevelanden (Samenwerking 5 Bevelandse gemeenten op beleidsterreinen ruimtelijke ordening, recreatie en economische zaken)
VV Zuid-Beveland en Tholen (gemeenten Goes, Reimerswaal, Kapelle, Tholen, Borsele)
Bureau en College Zorg en Welzijn (Zeeuwse gemeenten)
ROVZ (Zeeuwse gemeenten, Provincie en Waterschap)
Taskforce Jeugd Zeeland (Zeeuwse gemeenten en Provincie)

Paragraaf subsidies

Conform de financiële verordening presenteren wij in de jaarstukken een overzicht van de verschillende subsidieregelingen en de bijbehorende subsidiebudgetten uit 2020.

Overzicht subsidieregelingen	Begroting 2020	Realisatie 2020
Dorpshuizen	€ 280.000	€ 278.698
Amateurkunst	€ 20.000	€ 30.212
Culturele raad	€ 43.000	€ 43.000
Deskundigheidsbevordering en eenmalige subsidie	€ 4.800	€ 823
Dorpsraden	€ 18.000	€ 17.019
EHBO	€ 2.900	€ 2.414
Evenementen	€ 13.550	€ 11.114
Regionale instellingen	€ 16.000	€ 20.055
Speeltuinverenigingen	€ 60.500	€ 60.524
Amateursport	€ 41.950	€ 36.082
Jeugd- en jongenwerk	€ 49.000	€ 44.795
Maak werk van je idee	€ 6.400	€ 4.446
Ouderenwerk	€ 47.000	€ 45.632
Peutergroepen	€ 230.355	€ 208.486
Schoolbegeleiding	€ -	€ 100.194
Onderwijsachterstanden	€ -	€ 149.460
Vluchtelingenwerk	€ 74.934	€ 101.434
Bibliotheek	€ 610.565	€ 620.073
Musea	€ 31.000	€ 25.543
Zeeuwse Muziekschool	€ 108.472	€ 107.778
Stoomtrein Goes - Borsele	€ 50.050	€ 47.863
VVV	€ 21.000	€ 21.000
Sociale Zaken	€ 38.495	€ 15.362
Overige diverse subsidies	€ -	€ 90.698
Onderwijs	€ -	€ 37.200
Woonzorgcentra en woonservicezones	€ -	€ 53.000
Kennisoverdracht en inzet Jeugdexpertiseteam	€ -	€ 55.016
Asbestsanering woningen	€ 25.000	€ 9.554
Dorpsvernieuwing	€ 200.000	€ 119.772
Totaal	1.992.971	2.357.247

Jaarrekening

Balans per 31 december 2020

		31-12-2020	31-12-2019			31-12-2020	31-12-2019
ACTIVA				PASSIVA			
	VASTE ACTIVA				VASTE PASSIVA		
Immateriële vaste activa	- investeringen met economisch nut	191.646	88.283	Eigen vermogen	- algemene reserves	6.365.502	8.280.863
		191.646	88.283		- bestemmingsreserves	17.465.940	13.965.686
Materiële vaste activa	- investeringen met economisch nut	30.374.962	31.206.938		- gerealiseerd resultaat	619.705	-272.689
	- investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	1.127.090	1.280.007			24.451.148	21.973.860
	- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.149.912	979.816	Voorzieningen	- egalisatievoorzieningen	1.691.529	3.978.776
		32.651.964	33.466.761		- middelen van derden voor een specifiek doel	2.308.784	2.518.609
Financiële vaste activa	- kapitaalverstekkingen aan deelnemingen	284.345	284.345			4.000.313	6.497.385
	- overige langlopende leningen	4.341.940	4.590.306	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	- onderhandse leningen van binnenlandse banken	9.187.561	10.249.073
	- overige uitzettingen met rentetypische looptijd van één jaar of langer	388.516	465.900				
		5.014.801	5.340.551				
	Totaal vaste activa	37.858.411	38.895.595		Totaal vaste passiva	37.639.022	38.720.318

		31-12-2020	31-12-2019			31-12-2020	31-12-2019
Vorraden	VLOTTENDE ACTIVA			Netto vlottende schuld	VLOTTENDE PASSIVA		
	grond- en hulpstoffen				- overige schulden	8.010.210	4.689.815
	- overige grond- en hulpstoffen	321.736	321.736		- kasgeldlening	0	3.500.000
	- bouwgrond in exploitatie	-1.331.462	-574.957		- banksaldi	0	156
		-1.009.726	-253.221	met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			
					8.010.210	8.189.971	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	- openbare lichamen	5.251.729	4.071.042	Overlopende passiva	- voorschotbedragen van overheidslichamen met specifiek bestedingsdoel	101.764	30.000
	- overige vorderingen	2.472.031	2.526.980		- overige vooruit ontvangen bedragen die t.b.v. volgende begrotingsjaren komen	15.091	15.328
	- schatkistbankieren	1.038.480	1.592.558				
		8.762.240	8.190.580				
Liquide middelen	- kas- en banksaldi	26.439	12.939				
	Overlopende activa						
	- overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen die t.l.v. volgende begrotingsjaren komen	128.724	109.724				
	Totaal vlottende activa	7.907.677	8.060.022		Totaal vlottende passiva	8.127.065	8.235.299
	Totaal generaal	45.766.087	46.955.617		Totaal generaal	45.766.087	46.955.617

Programmarekening o.b.v. taakveld 2020

Taak- veld	Omschrijving	Lasten 2020			Baten 2020			Saldo			
		<i>begroting primair</i>	<i>begroting na wijz</i>	<i>rekening</i>	<i>begroting primair</i>	<i>begroting na wijz</i>	<i>rekening</i>	<i>begroting primair</i>	<i>begroting na wijz</i>	<i>rekening 2020</i>	<i>rekening 2019</i>
0.1	Bestuur	1.584	1.343	1.337	12	82	89	1.572	1.261	1.248	2.265
0.2	Burgerzaken	891	900	757	348	328	228	543	572	528	485
0.4	Overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.073	2.203	2.248	0	0	53	2.073	2.203	2.196	1.903
1.2	Openbare orde en veiligheid	287	324	293	11	11	8	276	313	285	330
	Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid	4.835	4.770	4.636	371	421	378	4.464	4.349	4.257	5.011
2.1	Verkeer en Vervoer	3.833	4.132	3.753	41	426	652	3.792	3.556	3.101	3.749
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.720	2.048	1.871	31	483	372	1.688	1.565	1.499	1.937
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	399	369	351	326	326	353	74	44	-2	-92
	Programma Verkeer en openbare ruimte	5.952	6.549	5.976	398	1.235	1.377	5.554	5.164	4.599	5.594
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	194	188	168	158	253	534	36	-65	-367	-115
3.1	Economische ontwikkeling	147	116	174	0	0	3	147	116	172	139
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	54	4	0	14	14	0	40	-10	0
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	6	6	25	0	0	0	6	6	25	3
3.4	Economische promotie	174	246	152	49	46	81	125	200	70	141
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	202	252	190	0	0	1	202	252	189	390
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.697	1.777	1.821	1.700	1.750	2.312	-3	27	-491	-1.172
8.3	Wonen en bouwen	32	32	11	0	15	17	32	17	-6	5
	Programma Lokale economie	2.452	2.671	2.545	1.907	2.078	2.962	545	593	-417	-609

Taak- veld	Omschrijving	Lasten 2020			Baten 2020			Saldo			
		<i>begroting primair</i>	<i>begroting na wijz</i>	<i>rekening</i>	<i>begroting primair</i>	<i>begroting na wijz</i>	<i>rekening</i>	<i>begroting primair</i>	<i>begroting na wijz</i>	<i>rekening 2020</i>	<i>rekening 2019</i>
4.1	Openbaar basisonderwijs	3	15	15	0	3	1	3	13	14	-26
4.2	Onderwijshuisvesting	836	861	851	119	119	81	717	742	770	889
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.569	1.965	1.725	171	400	312	1.398	1.565	1.414	1.282
5.1	Sportbeleid en activering	257	363	335	0	20	20	257	343	315	311
5.2	Sportaccommodaties	748	644	674	74	256	243	674	388	431	641
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	276	433	281	0	0	0	276	433	281	269
5.4	Musea	33	34	27	0	0	0	33	34	27	55
5.5	Cultureel erfgoed	16	8	7	0	0	0	16	8	8	63
5.6	Media	713	720	717	60	60	59	653	660	658	606
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	208	219	238	5	0	0	203	219	237	279
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.799	1.876	1.379	285	2.213	2.224	1.514	-337	-845	1.332
Programma Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport		6.458	7.137	6.250	714	3.070	2.941	5.745	4.067	3.310	5.701
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	1.558	1.780	1.780	-1.558	-1.780	-1.780	-1.640
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	75	137	114	0	0	0	75	137	114	92
6.3	Inkomensregelingen	4.431	8.896	5.603	3.002	7.923	4.845	1.428	973	758	1.539
6.4	Begeleide participatie	1.462	1.648	1.640	62	62	351	1.400	1.586	1.289	1.346
6.5	Arbeidsparticipatie	537	550	580	0	0	0	537	550	580	524
Programma Werk en inkomen		6.504	11.231	7.938	4.623	9.765	6.976	1.881	1.466	961	1.862
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.348	1.435	1.446	50	25	11	1.299	1.410	1.436	1.237
6.2	Wijkteams	872	1.238	1.243	0	0	0	872	1.238	1.243	981
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	625	1.153	1.173	0	0	84	625	1.153	1.088	1.105
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	3.984	4.675	4.333	235	50	97	3.749	4.625	4.236	3.859
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.557	5.851	5.944	0	0	192	4.557	5.851	5.752	5.661
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	23	34	18	0	0	0	23	34	18	100
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	764	1.038	1.053	0	0	0	764	1.038	1.053	1.024
7.1	Volksgezondheid	1.078	991	992	0	15	16	1.078	976	976	1.023
Programma Zorg		13.252	16.415	16.202	285	90	400	12.967	16.325	15.802	14.990

Taak- veld	Omschrijving	Lasten 2020			Baten 2020			Saldo			
		<i>begroting primair</i>	<i>begroting na wijz</i>	<i>rekening</i>	<i>begroting primair</i>	<i>begroting na wijz</i>	<i>rekening</i>	<i>begroting primair</i>	<i>begroting na wijz</i>	<i>rekening 2020</i>	<i>rekening 2019</i>
7.2	Riolering	1.476	1.500	1.188	1.761	1.850	1.856	-285	-350	-669	6
7.3	Afval	2.485	2.481	2.516	2.913	2.946	2.972	-428	-465	-456	-541
7.4	Milieubeheer	1.251	1.453	1.077	51	193	186	1.200	1.261	891	862
	Programma Milieu	5.212	5.435	4.780	4.724	4.989	5.014	488	446	-234	327
7.4	Milieubeheer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
8.1	Ruimtelijke ordening	508	571	453	160	173	178	348	398	275	-129
8.3	Wonen en bouwen	906	1.760	1.978	667	684	991	240	1.076	987	-4
	Programma Ruimtelijke ontwikkeling	1.415	2.331	2.431	827	857	1.169	588	1.474	1.262	-128
0.5	Treasury	492	465	459	619	572	538	-127	-108	-78	-124
0.61	OZB woningen	0	0	0	2.835	2.863	2.865	-2.835	-2.863	-2.865	-2.645
0.62	OZB niet-woningen	134	195	158	5.381	5.216	5.320	-5.247	-5.021	-5.162	-4.812
0.64	Belastingen overig	530	530	516	655	655	646	-125	-125	-129	-128
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	17	0	29.279	30.592	30.705	-29.279	-30.575	-30.705	-28.935
0.8	Overige baten en lasten	114	464	238	204	167	161	-90	297	77	40
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	20	20	52	0	0	0	20	20	52	89
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.4	Economische promotie	0	0	0	29	29	28	-29	-29	-28	-29
	Programma Algemene dekkingsmiddelen	1.290	1.691	1.423	39.002	40.094	40.262	-37.712	-38.403	-38.839	-36.545
0.1	Bestuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.4	Overhead	6.994	7.344	6.967	181	210	139	6.813	7.134	6.828	6.498
kp_ovg	Kostenplaatsen	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
	Programma Bedrijfsvoering	6.994	7.344	6.968	181	210	140	6.813	7.134	6.828	6.498
	Resultaat voor bestemming	54.366	65.575	59.148	53.032	62.809	61.619	1.334	2.615	-2.471	2.700
	Mutaties in reserves	0	5.085	6.600	956	7.883	4.749	-956	-2.649	1.851	-2.428
94	Resultaat na bestemming	0	0	620	378	-34	0	-378	34	620	-273
	Totaal exploitatie	54.366	70.659	66.368	54.366	70.659	66.368	0	0	0	0

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin op 6 december 2018 de uitgangspunten voor het financiële beleid evenals de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

De waardering van de activa en passiva en bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij het desbetreffend balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot de inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Dit als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Sommige personele lasten worden echter wel toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie t.b.v. gepensioneerden, overlopende vakantie- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bv. reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

De algemene uitkering is opgenomen conform de best mogelijk schatting gebaseerd op basis van de laatst beschikbare informatie. Ten aanzien van component aangaande de accessmededeling wordt deze opgenomen conform de in het verslagjaar t laatst gepubliceerde accresmededeling. De gevolgen van het bijgestelde access zoals opgenomen in de meicirculaire van het verslagjaar t+1 worden verantwoord in de jaarrekening van het op het op het verslagjaar volgend boekjaar.

Immateriële vaste activa

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, danwel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringskosten hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut > € 25.000 worden conform de financiële verordening geactiveerd.

Investeringskosten in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten (waaronder overheadkosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de door de gemeenteraad vastgesteld financiële verordening. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode en starten op het moment van 1 januari vanaf het jaar van ingebruikname. Afschrijvingen geschieden daarnaast

onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs.

Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd

tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Warme gronden

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiele vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;

de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;

de visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;

er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;

het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;

periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Vorraden

Grond- en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs worden de grond- en hulpstoffen tegen deze lagere marktwaarde gewaardeerd.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op nominale/contante waarde. (Indien gewaardeerd op contante waarde): De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2020: 2%).

Gereed product en handelsgoederen

De voorraad eigen verklaringen is gewaardeerd tegen de laatst bekende verrekenprijzen van de leverancier. De overige voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Vooruitbetalingen

De vooruitbetalingen zijn tegen de laatst bekende inkooprijzen gewaardeerd. Voor eventuele risico's op oninbaarheid is een voorziening getroffen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' opgenomen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Bro; en
2. de kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
3. er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst.

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook

wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorzieningen

Vorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Vorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.

Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.

Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Vorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantiestellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager op grond van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigenbijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de werkgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo, geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2020:

	Boekwaarde	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde
	01-01-2020		Subsidies			31-12-2020
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	88.283	103.363				191.646
Totaal	88.283	103.363	0	0	0	191.646

De investeringen over 2020 bedroegen:

Vorbereidingskosten t.b.v. strategische grond Platepolder 103.363

Volgens onderstaande termijnen zijn de afschrijvingen berekend:

Materiële vaste activa met economisch nut:

Gebouwen t.b.v. het onderwijs	40 jaar
Bedrijfsgebouwen	40 jaar
Vervoermiddelen	10 jaar
Machines, apparaten en installaties	10 jaar
Overige materiële vaste activa	10 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	20 jaar

Materiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met economisch nut gedurende het jaar 2020:

	Boekwaarde 01-01-2020	Investeringen	Desinvesteringen Subsidies	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	7.257.056	58.497	429.679			6.885.874
Bedrijfsgebouwen	22.613.068	210.278	0	1.159.024		21.664.322
Grond-,weg en waterbouwkundige werken	461.840	374.110		74.910		761.040
Vervoermiddelen	385.092	243.260	25.000	96.671		506.681
Machines,apparaten en installaties	479.892	180.225	0	108.067		552.049
Overige materiele vaste activa	9.990			4.995		4.995
Totaal	31.206.938	1.066.370	454.679	1.443.667	0	30.374.962

De investeringen over 2020 bedroegen:**Gronden en terreinen**

Verpachte bouw kavels (eeuwigdurend) 58.497

Bedrijfsgebouwen

Brandweerpost Heinkenszand 12.687
 Aanpassing werkplaats HKZ en GVP 82.924
 Verduurzaming werkplaatsen 33.137
 MP Nieuwdorp: school/dorpshuis/gymzaal 81.530

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Aanleg ondergrond kunstgrasveld Heinkenszand 259.822
 Toplaag kunstgrasveld Heinkenszand 114.288

Vervoermiddelen

Vrachtwagen met Kraan 2020 OW46 193.288
 Schoolbus Ellewoutsdijk 49.972

Machines en apparaten

Opzet natzoutstrooier 2020 (OW 510+514)	42.376
Snoeihoutversnipperaar 2019 (OW 189)	26.231
Natzoutstrooier 2020 (OW 516)	33.398
Doormaaimachine Vrede 2020	46.742
Laadbakken vrachtwagen 2020	31.477

Totale investering **1.066.370**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven gedurende het jaar 2020:

	Boekwaarde 01-01-2020	Investerings	Desinvesterings Subsidies	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	48.385					48.385
Grond-,weg en waterbouwkundige werken	686.071	12.268		64.083		634.256
Vervoermiddelen	506.816			86.237		420.579
Machines,apparaten en installaties	38.735			14.865		23.870
Totaal	1.280.007	12.268	0	165.185	0	1.127.090

De investeringen over 2020 bedroegen:**Grond-, weg- en waterbouwkundige werken**

Wateroverlast Borssele	12.268
------------------------	--------

Totale investering **12.268**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut gedurende het jaar 2020:

	Boekwaarde 01-01-2020	Investerings	Desinvesterings Subsidies	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	805.742	35.000	0			840.742
Grond-,weg- en waterbouwkundige werken	174.074	267.644	125.191	7.358		309.170
Totaal	979.816	302.644	125.191	7.358	0	1.149.912

De investeringen over 2020 bedroegen:**Gronden en terreinen**

Grond Stelleweg 35.000

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Parkeerplaatsen Banjaardstraat 27.187

Parkeerplaatsen Pr. Margrietstraat Nieuwdorp 178.802

Molendijk 2 te 's-Heerenhoek 32.286

MP Nieuwdorp: inrichting Steketeepad 29.369

Totale investering 302.644

Financiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2020:

	Boekwaarde 01-01-2020	Investeringen	Desinvesteringen Subsidies	Afschrijvingen / Aflossingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2020
Deelnemingen	284.345					284.345
Overige langlopende schulden	4.590.306	31.601	9.967	270.000		4.341.940
Overige vorderingen	465.900	0	77.384			388.516
Totaal	5.340.551	31.601	87.351	270.000	0	5.014.801

De investeringen over 2020 bedroegen:

SVN-lening starters/woningverbetering 31.601

De deelnemingen hebben betrekking op aandelen Delta, Bank Nederlandse Gemeenten en Zeeuwind. Het saldo van de SVN-leningen bedraagt per 31-12-2020 € 2.181.940. De leningen van SVN vallen onder Nationale Hypotheek Garantie. De gemeente loopt hierin verder geen risico. De te vorderen bijstand, krediethypotheek en leenbijstand bedraagt € 448.751 minus een voorziening van € 60.235.

VLOTTENDE ACTIVA*Vorraden*

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Grond- en hulpstoffen	321.736	321.736
Totaal	321.736	321.736

Dit betreft de aankoop van Stenevate 6 (voormalig politiebureau)

Bouwgronden in exploitatie

Het verloop van de bouwgronden gedurende het jaar 2020 geven we in het onderstaande overzicht weer:

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 01-01-2020	Vermeerderingen	Verminderingen	Mutatie verliesvoorziening	Winstneming en afname	Boekwaarde 31-12-2020	Aantal m2
Woningbouw:							
Borssele, Stadshoek	281.740	18.412	33.050		36.189	303.291	5.530
's-Gravenpolder, Oostgaarde	-1.587.947	46.885	326.973		119.449	-1.748.586	3.712
's-Heer Abtskerke. Colenshoek 2	-95.490	9.438	95.465	-45.000		-136.517	369
's-Heerenhoek, De Blikken 2	736.517	42.911	86.931	-85.900		778.397	14.073
Heinkensand, Over de Dijk 2 en 3	-1.000.207	227.046	260.388		183.737	-849.812	3.380
Heinkensand. Stenevate	222.107	35.281	245.075		37.074	49.387	1.082
Kwadendamme, 2001	-234.836	89.506	175.020		41.672	-278.678	922
Lewedorp, Nieuwe Kraaijertpolder	-902.050	10.793	0		45.355	-845.902	2.752
Ovezande, 2001	1.276.783	58.868	221.455	216.000		898.196	16.043
Bedrijventerreinen:							
Heinkensand, Noordzak fase 3	728.426	66.499	364.650		68.487	498.762	16.789
Totaal	-574.957	605.639	1.809.007	130.100	531.963	-1.331.462	64.652

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van februari-2020 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek, maar minimaal jaarlijks, wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden.

Het college hanteert de volgende algemene uitgangspunten ten aanzien van haar schattingen:

- Rentepercentage bedraagt 2,246%;
- Kostenindexatie bedraagt 2,0% voor de eerste jaren;
- Opbrengstenindexatie bedraagt 0%;
- De geplande afzet is gebaseerd op cijfers uit het verleden, de uitgegeven opties die tot verkoop kan leiden en de verwachtingen in de huidige economie.

Ten aanzien van de geraamde nog te maken kosten heeft het college de volgende uitgangspunten gehanteerd: • een kostenstijging van 2% vanaf 2020 naar aanleiding van het rapport van Metafoor R.O. Outlook grondexploitaties;

Ten aanzien van de geraamde nog te realiseren opbrengsten heeft het college de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De verwachtingen naar aanleiding van de aantallen opties die nog lopen;
- De aanwezige bouwgrond in de exploitatieplannen;
- De opbrengsten uit het verleden;
- De inschatting van de opbrengsten door opgaande woningmarkt.

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie verwijzen we naar de toelichting op het programma Lokale economie en de paragraaf Grondbeleid. Het verwachte verloop van de bouwgrond gedurende het jaar 2020 geven we in onderstaand overzicht weer:

Bouwgronden in exploitatie	aantal m2	Boekwaarde 31-12-2020	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Geraamd eindresultaat	Gerealiseerde winsnemingen
Woningbouw:						
Borssele, Stadshoek	5.530	303.291	424.277	914.550	186.982	154.453
's-Gravenpolder, Oostgaarde	3.712	-1.748.586	1.586.777	820.625	982.434	1.663.249
's-Heer Abtskerke. Colenshoek 2	369	-136.517	225.900	89.870	487	-121.711
's-Heerenhoek, De Blikken 2	14.073	778.397	1.305.756	2.084.195	42	-152.600
Heinkenszand, Over de Dijk 2 en 3	3.380	-849.812	710.982	423.000	561.830	8.161.130
Heinkenszand. Stenevate	1.082	49.387	141.954	244.575	53.234	173.625
Kwadendamme, 2001	922	-278.678	338.979	154.080	93.779	411.954
Lewedorp, Nieuwe Kraaijertpolder	2.752	-845.902	424.613	481.600	902.889	2.824.593
Ovezande, 2001	16.043	898.196	1.297.725	2.196.865	944	-1.046.378
Bedrijventerreinen:						
	0				0	
Heinkenszand, Noordzak fase 3	16.789	498.762	745.286	1.803.830	559.782	263.730
Totaal	64.652	-1.331.462	7.202.249	9.213.190	3.342.403	12.332.045

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Vorderingen op openbare lichamen	5.251.729	4.071.042
Overige vorderingen	2.472.031	2.526.980
Schatkistbankieren	1.038.480	1.592.558
Totaal	8.762.240	8.190.580

Vorderingen op openbare lichamen	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
Min. Van Fin. en belastingdienst BCF en BTW	2.936.972	3.042.994
SVB (pgb's WMO)	4.170	16.000
GGD (inkoop jeugd)	0	58.000
Belastingdienst: vennootschapsbelasting	119.099	86.569
Provincie Zeeland: diverse subsidies	19.953	21.500
Waterschap	76.395	1.002
De Betho	348.053	200.000
Gemeente Goes	95.138	72.525
Sabewa	0	367.106
Veiligheidsregio Zeeland	88.442	16.657
Provincie Vlaams Brabant	25.262	10.216
Min. Van Fin. Algemeen uitkering	90.693	0
GR de Bevelanden	1.176.865	0
Div. Gemeenten en overige	270.687	178.473
Totaal	5.251.729	4.071.042

Overige vorderingen	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
Diverse debiteuren belastingen	780.484	243.749
Voorziening debiteuren belastingen	-26.768	-26.768
Kruisposten	0	12.713
Debiteuren te vorderen bijstand	671.147	524.077
Voorziening dubieuze debiteuren	-216.533	-227.770
Diverse debiteuren	1.334.178	2.072.816
Voorziening debiteuren	-70.477	-71.837
Totaal	2.472.031	2.526.980

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
Schatkistbankieren	1.038.480	1.592.558

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	409			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	28	18	25	32
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	381	391	384	377
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	54.475			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	54.475			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	409			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	2.539	1.620	2.257	2.921
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	28	18	25	32

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Bank Ned. Gemeenten	8.470	0
Rabobank, diverse rekeningen	11.357	9.979
Visa-card	1.014	251
Kas	5.598	2.709
Totaal	26.439	12.939

Overlopende activa

Het verloop van de overlopende activa was als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2020
Overge Nederlandse overheidslichamen	27.542	89.619	27.542	89.619
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	82.182	39.105	82.182	39.105
Totaal	109.724	128.724	109.724	128.724

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	7.907.677	8.060.022

VASTE PASSIVA*Eigen vermogen*

Het in de balans opgenomen eigen vermogen wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Algemene reserves	6.365.502	8.280.863
Bestemmingsreserves	17.465.941	13.965.686
Resultaat na bestemming	619.705	-272.689
Boekwaarde 31 december	24.451.148	21.973.860

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de algemene reserves gedurende het jaar 2020:

	Boekwaarde 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat vorig boekjaar	Herrubricering	Boekwaarde 31-12-2020
Algemene reserves	8.280.863	1.544.260	3.186.932	-272.689		6.365.502
Totaal	8.280.863	1.544.260	3.186.932	-272.689	0	6.365.502

Algemene reserves

De Algemene reserve bestaat uit het algemeen weerstandsvermogen.

Toevoegingen:		Onttrekkingen:	
Algemeen weerstandsvermogen:		De belangrijkste mutaties zijn:	
Resultaat vorig boekjaar	272.689	Tekort jeugdzorg 2020	1.200.000
		Tekort SWVO 2020	534.000
	272.689	Reserve IBP	237.000
Overige toevoegingen:		Organisatiemodel	240.000
Resultaatbestemming jaarrekening	904.000	Dorpsvernieuwing	119.772
Programmarapportage	336.000	Overige projecten	856.160
Programmarapportage projecten 2021	304.260		
	1.544.260		3.186.932

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de bestemmings gedurende het jaar 2020:

	Boekwaarde 1-1-2020	Toevoeging	Onttrekking	Dekking kapitaallasten	Boekwaarde 31-12-2020
Bestemmingsreserve:					
Weerstandsvermogen bouwgr.expl.	3.804.606	446.863	1.010.735		3.240.734
Reserve kwaliteit openbare ruimte	1.058.328	154.833	69.977		1.143.184
Reserve heractivering activa	3.621.018			122.800	3.498.218
Reserve afschr. Invest. Maatschappelijk nut	190.000				190.000
Reserve Inter Bestuurlijk Programma (IBP)	1.874.960	237.000	86.327		2.025.633
Reserve precario rechten	376.264				376.264
Reserve inkomensvoorziening	193.555		99.000		94.555
Reserve sloebos	1.752.090	10.000			1.762.090
Reserve Sloerand	1.094.865		76.361		1.018.504
Egalisatiereserve Gebouwenbeheer		2.343.968			2.343.968
Egalisatiereserve Wegenbeheer		583.753			583.753
Egalisatiereserve Buitensportaccommodaties		232.973			232.973
Egalisatiereserve Openbare verlichting		286.412	96.998		189.414
Egalisatiereserve Groenstructuur		334.852			334.852
Egalisatiereserve Riolering		431.798			431.798
Totaal	13.965.686	5.062.452	1.439.398	122.800	17.465.940

Bestemmingsreserves

Weerstandsvermogen
 bouwgrondexploitaties
 Reserve kwaliteit openbare ruimte

Reserve heractivering activa
 Reserve afschr. Invest. Maatschappelijk nut
 Reserve Inter Bestuurlijk Programma (IBP)
 Reserve precario rechten
 Reserve inkomensvoorziening
 Reserve Sloebos
 Reserve Sociaal Domein
 Reserve Sloerand

Voor- en nadelige saldi van bouwgrondcomplexen worden met deze reserve .
 verrekend.

Reserve wordt gevoed door de verkoop van bouwgronden in bestemmings-
 plannen en dient ter dekking van lasten voor bovenwijkse voorzieningen en waterberging.

Reserve ter dekking van de kapitaallasten gemeente gebouwen.

Reserve dient ter dekking van kapitaallasten investeringen met een maatschappelijk nut.

Deze reserve dient ter dekking van (kapitaal)lasten van projecten in relatie tot het IBP.

Reserve ter dekking teruggave belastingen.

Deze reserve dient om positieve of negatieve gevolgen in de BUIG (bijstand, bbz, etc) op te vangen.

Reserve ter egalisering van lasten voor het Sloebos.

Reserve ter egalisering van tekorten binnen het sociaal domein.

Reserve dient ter dekking van investeringen in de openbare ruimte rond het Sloegebied.

Egalisatiereserve Gebouwenbeheer	Reserve ter dekking van de onderhoudslasten van de onderhoudsnota gebouwen.
Egalisatiereserve Wegenbeheer	Reserve ter dekking van de lasten van het meerjarenonderhoudsplan wegen.
Egalisatiereserve Buitensportaccommodaties	Reserve ter dekking van de lasten van het meerjarenonderhoudsplan buitensportaccommodaties/sportvelden.
Egalisatiereserve Openbare verlichting	Reserve ter dekking van de lasten van het meerjarenonderhoudsplan lichtmasten/openbare verlichting.
Egalisatiereserve Groenstructuur	Reserve ter dekking van de lasten van het meerjarenonderhoudsplan groenstructuur.
Egalisatiereserve Riolering	Reserve ter dekking van de lasten van het meerjarenonderhoudsplan riolering.

Toevoegingen:			Onttrekkingen:		
Winst bouwgrondexploitaties	446.863		Bouwgrondexpl.	resultaatbestemming 2019	805.000
Reserve kwaliteit openbare ruimte bouwgrond	110.748			vennootschapsbelasting	47.987
Reserve kwaliteit openbare ruimte overig	44.085			strategische gronden	47.000
Reserve sloebos	10.000			naar reserve k.o.r.	110.748
Reserve IBP resultaatbestemming	237.000		Reserve kwaliteit openbare ruimte (dorpsbossen, scouting)		69.977
Gebouwenbeheer	2.343.968		Reserve heractivering activa		122.800
Wegenbeheer	583.753		Besteding actieplan sociaal domein		86.327
Buitensportaccommodaties	232.973		Resultaatbestemming 2019 inkomensvoorziening		99.000
Openbare verlichting	286.412		Reserve Sloerand (vloer dorpshuis Lewedorp)		76.361
Groen	334.852		Egalisatie Openbare verlichting		96.998
Riolering	431.798				
Totale toevoegingen	2.095.155		Totale onttrekkingen		1.562.198

<i>Resultaat na bestemming</i>		
	Boekwaarde	Boekwaarde
	31-12-2020	31-12-2019
Saldo jaarrekening	619.705	-272.689
Saldo baten/lasten na bestemming	619.705	-272.689

Voorzieningen

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de voorzieningen gedurende het jaar 2020:

Specificatie voorzieningen	Boekwaarde 1-1-2020	Toevoeging	Aanwendungen	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2020
Voorziening riolering	73.057			73.057	0
Totaal voorziening bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt gegeven	73.057	0	0	73.057	0
Voorziening groenstructuur	249.174			249.174	0
Voorziening sportvelden	181.425			181.425	0
Voorziening lichtmasten	286.412			286.412	0
Voorziening groot onderhoud gebouwen	1.928.148			1.928.148	0
Voorziening groot onderhoud wegen	249.081			249.081	0
Voorziening precario rechten	1.354.404	337.125			1.691.529
totaal egalisatievoorzieningen	4.248.644	337.125	0	2.894.240	1.691.529
Verplichtingen					
Voorziening APPA	2.175.684	205.248	72.148		2.308.784
totaal verplichtingen	2.175.684	205.248	72.148	0	2.308.784
Totaal	6.497.385	542.373	72.148	2.967.297	4.000.313

Doel en bestemming van de voorzieningen:

Voorziening APPA

Dit is de voorziening pensioenlasten (oud) wethouders

Voorziening precariorechten
rechten

Terugbetalingsverplichting voor (mogelijk) ten onrechte geheven

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2020:

	Boekwaarde 01-01-2020	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2020
Onderhandse leningen, binnenlandse banken	10.249.073	1.061.512	9.187.561
Totaal	10.249.073	1.061.512	9.187.561

De totale rentelast met betrekking tot de vaste schulden bedraagt voor 2020 € 422.450 resp. 2019 € 470.331

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Netto-vlottende schulden	8.010.210	8.189.971
Overlopende passiva	116.855	45.328
Totaal	8.127.065	8.235.299

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

In onderstaand overzicht worden de kortlopende schulden over het jaar 2020 weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
BNG	0	156
Kasgeldlening	0	3.500.000
Overige schulden	8.010.210	4.689.815
Totaal	8.010.210	8.189.971

Onder de overige schulden zijn opgenomen:

- Terugbetaalverplichting Rijk – TOZO € 3.679.693
- Rente lening BNG € 183.167

Het overige heeft betrekking op crediteuren die nog niet betaald waren op 31-12-2020.

Overlopende passiva

In onderstaand overzicht worden de overlopende passiva over het jaar 2020 weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Overheidslichamen	101.764	30.000
Overige vooruitontvangen bedragen	15.091	15.328
Totaal	116.855	45.328

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de overlopende passiva gedurende het jaar 2020:

	Boekwaarde 31-12-2019	Vermeer- deringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2020
Overheidslichamen				
Min. Van Fin.: Onderwijsachterstanden	0	74.670	0	74.670
RVO, warmtetransitie	0	8.122	0	8.122
Prov.Zld, project Molendijk	20.000	0	20.000	0
Belastingdienst, kinderopvangtoeslag	0	5.149	0	5.149
Subsidie bedrijven terrein s Gravenpolder	0	13.823	0	13.823
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	10.000	0	10.000	0
	30.000	101.764	30.000	101.764
Overige vooruitontvangen bedragen				
Diversen	15.328	0	237	15.091
				0
	15.328	0	237	15.091
Totaal	45.328	101.764	30.237	116.855
Totaal	0	0	0	0

TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	8.127.065	8.235.299
---------------------------------	------------------	------------------

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Garantieplichtingen

Door de gemeente zijn garanties afgegeven. Het bedrag is buiten de balans verantwoord. Hieronder treft u de specificatie aan.

Geldnemer	Oorspronkelijk leningsbedrag/ garantieplafond	rente-%.	Schuldrestant 01-01-2020	Schuldrestant 31-12-2020	Garantieplichting 31-12-2020	Percentage borgstelling
R & B Wonen / BNG	1.906.000	4	1.046.000	976.031	488.016	50%
R & B Wonen / BNG	1.634.000	4	891.000	830.447	415.224	50%
R & B Wonen / BNG	1.044.000	3	569.000	533.201	266.601	50%
R & B Wonen / BNG	658.000	4	478.000	463.981	231.991	50%
R & B Wonen / BNG	5.339.000	5	2.790.000	2.593.155	1.296.578	50%
R & B Wonen / BNG	2.496.000	3	1.463.000	1.385.544	692.772	50%
R & B Wonen / BNG	5.000.000	5	5.000.000	5.000.000	2.500.000	50%
R & B Wonen / BNG	10.000.000	5	10.000.000	10.000.000	5.000.000	50%
R & B Wonen / BNG	9.300.000	5	9.300.000	9.300.000	4.650.000	50%
R & B Wonen / BNG	13.000.000	4	13.000.000	13.000.000	6.500.000	50%
R & B Wonen / NWB	9.000.000	5	9.000.000	9.000.000	4.500.000	50%
R & B Wonen / ASN	8.000.000	4	8.000.000	8.000.000	4.000.000	50%
R & B Wonen / ASN	12.000.000	4	12.000.000	12.000.000	6.000.000	50%
R & B Wonen / SRLEV N.V.	15.000.000	4	15.000.000	15.000.000	7.500.000	50%
R&B Wonen	94.377.000	1-5 %	88.537.000	88.082.359	44.041.180	50%
Stichting Verpleeg- en rusth. ZLD / BNG	1.826.751	0,446 %	1.141.719	1.096.050	1.096.050	100%
North Sea Port Netherlands N.V.*	500.000.000	3.93%	316.100.000	202.087.388	202.087.388	100%
North Sea Port Netherlands N.V.*	280.000.000			50.500.000	50.500.000	100%
WarmCO2 *	25.000.000	3.93%	25.000.000	25.000.000	25.000.000	100%
V.V. Luctor / Rabo	72.000	3.95%	36.960	33.840	22.680	50%
V.V. Luctor / Rabo	115.000	6.35%	39.875	34.896	27.140	50%
LTC Lewedorpse tennisvereniging	45.000		33.000	28.500	14.250	50%
Sportfondsen Borsele / Rabo	1.152.602	5.45%	532.184	503.324	558.640	100%
Diverse verenigingen	1.312.102	3.95-7.2 %	642.019	600.560	622.710	50%-100 %
Totaal	597.515.853		470.549.081	405.924.638	323.347.328	

* Dit zijn garanties verstrekt door Gemeenschappelijke Regelingen waarin wij voor 16.7 % participeren.

Overige verplichtingen

Voor de afname van energie hebben we in 2020 een contract afgesloten met een looptijd van 1 jaar.

De jaarlijks hieruit voortvloeiende lasten bedragen circa € 200.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 200.000.

Voor de afname van gas hebben we een contract afgesloten t/m 2021.

De jaarlijks hieruit voortvloeiende lasten bedragen circa € 60.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 60.000.

Voor de inspectie van elektrische installaties, noodverlichting, ontruiming- en inbraakinstallaties van de gemeentelijke gebouwen hebben wij een contract afgesloten t/m 2022.

De jaarlijkse verplichting bedraagt ca. € 51.000. De resterende contractwaarde bedraagt € 102.000.

Voor het schilderwerk van de gemeentelijke gebouwen is een contract afgesloten t/m 2021.

De jaarlijks hieruit voortvloeiende lasten bedragen circa € 80.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 80.000

Voor onderhoud aan de Cv-installaties, sanitair e.d. is een contract afgesloten t/m 2021.

De jaarlijks hieruit voortvloeiende lasten bedragen circa € 40.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 40.000.

Voor de gebouwen, inventaris, auto's en materiaal is m.i.v. 01-01-2020 een nieuw verzekeringscontract afgesloten.

Dit contract wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd en bedraagt ca. € 145.000 per jaar.

Voor onderhoud van de openbare verlichting is een onderhoudscontract afgesloten t/m 2024. De jaarlijks hieruit voortvloeiende lasten bedragen circa € 280.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 840.000

Er is sprake van nog niet opgenomen verlof per 31-12-2020 van ca. 17.000 uur. Indien dit uitbetaald zou worden betekent dit een last van € 403.000.

Daarnaast is er sprake van opgebouwde overuren. Ultimo 2020 was dit ca. 8.700 uur. Indien dit uitbetaald zou worden betekent dit een last van € 304.000.

Onderuitputting Algemene uitkering

Als gevolg van lagere overheidsuitgaven (waaraan de algemene uitkering gekoppeld is) kan er een korting op de algemene uitkering volgen.

Niet uit de balans blijvende rechten

Stille reserves

Conform het BBV melden we de stille reserves.

- **Landbouwgronden.**

De voorraad verpachte landbouwgronden bedraagt 53 hectare, met een geraamde waarde van ca. € 2.400.000.

- **Aandelen BNG.**

Op grond van de jaarstukken van de BNG hebben de 39.273 aandelen (€ 89 waarde eigen vermogen per aandeel) een waarde van € 3.500.000. Dit is € 3.410.000 hoger dan de boekwaarde.

- **Aandelen PZEM N.V. (Delta N.V.)**

De vaststelling van de jaarrekening van PZEM N.V. is uitgesteld. Gelet op de onzekerheid op de energiemarkt is de waarde bepaald op ca. € 10.000.000. Dit is aanmerkelijk lager dan de intrinsieke waarde.

Toelichting programmarekening 2020

In de programma's zijn de baten en lasten per taakveld opgenomen. De financiële afwijkingen t.o.v. de begroting zijn toegelicht. De analyse is opgenomen in de programmaverantwoording die integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening. Om deze reden is de toelichting op deze pagina achterwege gelaten. We verwijzen nadrukkelijk naar de toelichting van de analyse per programma. Het is toegestaan te volstaan met een verwijzing in de jaarrekening naar de analyse in de programma's. De jaarrekening en de programma's presenteren we integraal in één boekwerk.

Onvoorzien

In de begroting was opgenomen € 0

Besteed € 0

In principe nemen we in de jaarlijkse begroting geen bedrag voor onvoorzien op. Aanwending hiervan is dan ook niet mogelijk.

Overzicht incidentele baten en lasten

In de programma's zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten toegelicht. Veel incidentele lasten betreffen eenmalige projecten die gedekt worden uit reserves. In 2020 waren er als gevolg van de coronacrisis incidentele lasten. Voor diverse onderdelen daarvan is compensatie ontvangen van de algemene uitkering van het rijk of via een specifieke uitkering (TOZO). In onderstaand overzicht vindt u een overzicht van de belangrijkste incidentele baten en lasten.

	Incidentele lasten	Incidentele baten	Hiervan is gedekt uit reserves	Saldo
Incidentele baten en lasten				
Bestuur, dienstverlening en veiligheid				
Dienstverlening / communicatie				
Borsele 50 jaar en kosten GR de Bevelanden	28		28	0
Borsele projecten B2030	22		22	0
Vorbereiding Brandweerpost Heinkensand	26		26	0
Kerntakenonderzoek	31		31	0
Extra inhuur voor handhaving i.v.m. corona	16			
Compensatie inzet voor VRZ	42	42		0
Controlling/Ciso inhuur	95			95
Hogere dotatie voorzien Appa door rentemutatie	60			60
Verkeer en openbare ruimte				
Inrichting groen voormalig terrein AMAC				
Inrichtingsplan supermarkt Heinkensand	10		10	0
Boomspiegels	42		42	0
Dorpsbossen Borsele	69		69	0
Project Tiny Houses	15	15		0
Begraafrechten door groter aantal verlengingen		15		-15
Voorziening wegenbeheer naar egalisereserve		249	-249	0
Mutatie egalisatie wegenbeheer		335	-335	0
Voorziening openbare verlichting naar egalisereserve		286	-286	0
Mutatie egalisatie openbare verlichting	97		97	0
Voorziening groenstructuur naar egalisereserve		249	-249	0
Mutatie egalisatie groenstructuur		85	-85	0
Lokale economie				
Nota Economisch Beleid en economische agenda	18		18	0
Eindpuntvoorziening SGB Hoedekenskerke	8		8	0
Toeristisch recreatief actieplan	18		18	0

	Incidentele lasten	Incidentele baten	Hiervan is gedekt uit reserves via	Saldo
Incidentele baten en lasten				
Leefbaarheid, onderwijs, cultuur en sport				
Sport en bewegen/ sportakkoorden	32		32	0
Vloer Dorpshuis Lewedorp	76		76	0
Dorpshuizen compensatie en afrekeningen corona	45			45
Voorziening gebouwenbeheer naar egaliseriereserve		1.928	-1.928	0
Mutatie egalisatie gebouwenbeheer		416	-416	0
Werk en inkomen				
Tozo-regeling	1.367	1.465		-98
Betho uitkering jaarresultaat		348		-348
Compensatie corona participatie Betho	75			75
Zorg				
Actieplan Sociaal Domein	86			86
Inkoopburo Jeugdhulp Zeeland meerkosten Jeugd	33			33
Inkoopburo Jeugdhulp Zeeland meerkosten WMO	33			33
Milieu				
Asbestsanering	10		10	0
Extra kosten Milieustraat i.v.m. corona	29			29
Voorziening riolering naar egaliseriereserve		73	-73	0
Mutatie egalisatie riolering		359	-359	0
Ruimtelijke ontwikkeling				
Dorpsvernieuwing	120		120	0
Omgevingsplan	27		27	0
Extern personeel bouwprojecten	102		102	0
Omgevingsvergunningen	674	276		
Eenmalige lasten dorpsvernieuwing	57			
Algemene dekkingsmiddelen				
Compensatie voor Corona		654		-654
Actieplan sociaal domein			86	-86
Bedrijfsvoering				
Organisatieontwikkeling				
Coronakosten gemeentehuis/thuiswerken e.d.	30			30
Coronakosten dienstverlening/voorlichting	27			27
	Lasten	Baten	mutaties reserves	Saldo
Totaal incidentele lasten en baten	3.420	6.795	-3.158	-217
Structurele baten en lasten	62.328	59.573	3.158	-403
Structureel saldo na bestemming	65.748	66.368	0	-620

Overzicht reserves en voorzieningen

Specificatie reserves	Boekwaarde 01-01-2020	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2020
Algemene reserves					
Algemeen Weerstandsvermogen	8.280.863	2.254.124	3.896.796	-272.689	6.365.502
Totaal algemene reserves	8.280.863	2.254.124	3.896.796	-272.689	6.365.502
Saldo baten/lasten na bestemming	-272.689	619.705	0	272.689	619.705
Totaal saldo	-272.689	619.705	0	272.689	619.705
Bestemmingsreserve:					
Weerstandsvermogen bouwgr.expl.	3.804.606	446.863	1.010.735		3.240.734
Reserve kwaliteit openbare ruimte	1.058.328	154.833	69.977		1.143.184
Reserve heractivering activa	3.621.018		122.800		3.498.218
Reserve afschr. Invest. Maatschappelijk nut	190.000				190.000
Reserve Inter Bestuurlijk Programma (IBP)	1.874.960	237.000	86.327		2.025.633
Reserve precariorechten	376.264				376.264
Reserve inkomensvoorziening	193.555		99.000		94.555
Reserve sloebos	1.752.090	10.000			1.762.090
Reserve Sloerand	1.094.865		76.361		1.018.504
Gebouwenbeheer	0	2.343.968			2.343.968
Wegenbeheer	0	583.753			583.753
Buitensportaccommodaties	0	232.973			232.973
Openbare verlichting	0	286.412	96.998		189.414
Groen	0	334.852			334.852
Riolering	0	431.798			431.798
Totaal bestemmingsreserves	13.965.686	5.062.452	1.562.198	0	17.465.940
Totaal	21.973.860	7.936.281	5.458.994	0	24.451.147

Specificatie voorzieningen	Boekwaarde 01-01-2020	Toevoeging	Aanwendungen	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2020
Voorziening riolering	73.057			73.057	0
Voorziening groenstructuur	249.174			249.174	0
Voorziening sportvelden	181.425			181.425	0
Voorziening lichtmasten	286.412			286.412	0
Voorziening groot onderhoud gebouwen	1.928.148			1.928.148	0
Voorziening groot onderhoud wegen	249.081			249.081	0
Voorziening precario rechten	1.354.404	337.125			1.691.529
Voorziening APPA	2.175.684	205.248	72.148		2.308.784
Totaal	6.497.385	542.373	72.148	2.967.297	4.000.313

Overzicht bezoldiging topfunctionarissen gemeente

WNT-verantwoording 2020 Gemeente Borsele

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Gemeente Borsele. Het voor Gemeente Borsele toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 resp. 2019 € 194.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Hieronder zijn de volgende personen opgenomen:

Secretaris:

J.M. Jansen: in de loop van 2019 is J.M. Jansen benoemd tot secretaris. Zijn formatie in 2020 was 1,11 fte.

Griffier:

Ph.J.M. de Vree: in de loop van 2019 is Ph. J.M. de Vree voor zijn volledige functie benoemd tot griffier. Zijn formatie in 2020 was 1,11 fte.

Op de volgende pagina vindt u het overzicht van deze functionarissen.

Er zijn in de Gemeente Borsele geen topfunctionarissen of andere functionarissen die meer dan de bezoldigingsnorm verdienen.

Gegevens 2020		Ph.J.M. de	J.M. Jansen
bedragen x € 1		Vree	
Functiegegevens		griffier	secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2020		01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1	1
Dienstbetrekking?		ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		107.093	113.495
Beloningen betaalbaar op termijn		19.692	19.233
<i>Subtotaal</i>		<i>126.785</i>	<i>132.728</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		201.000	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging		126.785	132.728
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering w egens onverschuldigde betaling		N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2019	J.P. van den	Ph.J.M. de	J.M. Jansen
bedragen x € 1	Berge	Vree	
Functiegegevens	secretaris	griffier	secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01-31/03	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	23.189	116.156	98.931
Beloningen betaalbaar op termijn	4.479	17.977	17.298
<i>Subtotaal</i>	<i>27.668</i>	<i>134.133</i>	<i>116.229</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	47.836	194.000	194.000
Bezoldiging	27.668	134.133	116.229

Verplichte beleidsindicatoren

Programma / beleidsindicator		Einheid	Borsele	Nederland	Bron	
1	Bestuur, dienstverlening en veiligheid	1.06 Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	155	132	Bureau Halt
		1.07 Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	0,3	0,4	KLPD
		1.08 Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,4	2,3	CBS
		1.09 Gewelddsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	1,8	4,8	CBS
		1.10 Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	2,3	CBS
		1.11 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,1	5,9	CBS
3	Verkeer en openbare ruimte	2.12 Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	22,1	13,7	VeiligheidNL
		2.13 Overige vervoersongevallen met een gewonde(fietser)	%	8,9	9,1	VeiligheidNL
4	Lokale economie	3.14 Functiemenging	%	50,3	53,2	LISA
		3.16 Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	149,4	129,6	LISA
6	Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport	4.17 Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0	1,8	DUO
		4.18 Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	49	26	DUO
		4.19 Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,2	2,0	Ingrado
		5.20 Niet-Sporters	%	55,8	48,7	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)
7	Werk en inkomen	6.21 Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	584,8	677,1	LISA
		6.22 Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	0,8	1,0	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
		6.23 Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	3	6	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel

Programma / beleidsindicator		Eenheid	Borsele	Nederland	Bron	
	6.24 Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	72	68,8	CBS	
	6.26 Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1	2	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	
	6.27 Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2	4,6	CBS	
	6.28 Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	0,77	1,3	CBS	
	6.29 Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	10,8	9,7	CBS	
	6.30 Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	6,2	8,7	CBS	
	6.31 Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3	0,4	CBS	
	6.32 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	380	680	GMSD	
9	Milieu	7.33 Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	692	489	CBS
		7.34 Hernieuwbare elektriciteit	%	22,8	17,6	RWS
10	Ruimtelijke ontwikkeling	8.35 Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	229.000	270.000	CBS
		8.36 Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	3,25	3,0	Basisregistratie adressen en gebouwen
		8.37 Demografische druk	%	78,2	70,0	CBS
11	Algemene dekkingsmiddelen	8.38 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	660	700	COELO
		8.39 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	784	773	COELO
12	Bedrijfsvoering	0.01 Formatie	Fte per 1.000 inwoners	7,5		Eigen gegevens
		0.02 Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	7,5		Eigen gegevens
		0.03 Apparaatskosten	Kosten per inwoner	768		Eigen begroting
		0.04 Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	6,87		Eigen begroting
		0.05 Overhead	% van totale lasten	11,5%		Eigen begroting

SiSa bijlage

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021								
FIN	B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen)	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3)	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: B1/01	Aard controle R Indicator: B1/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/03	Aard controle R Indicator: B1/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/06
			0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04		
			€ 129.307	€ 0	€ 24.957	€ 0		
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/06	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/08		
			1	€ 0	€ 0	€ 0		
EZK	F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle R Indicator: F9/01	Aard controle R Indicator: F9/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/05	
			1 RES (regionale energie strategie)	€ 12.538	€ 12.538	Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: F9/05					
			Nee					

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2020 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)						
			Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 2.387.321	€ 59.827	€ 233.595	€ 22.523	€ 38.577	€ 1.331						
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2020 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)						
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/12	
			€ 142.642	€ 27.635	€ 0	€ 227.180	€ 784	Ja						
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2020 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob)						
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06						
			€ 12.000	€ 0	€ 22.572	€ 0	€ 0	€ 3.771						
Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			Aard controle n.v.t. Indicator: G3/07											
Ja														

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 968.359	€ 64.175	€ 18.058	€ 512	€ 538	
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 158.375	€ 0	€ 10.394	€ 0	€ 0	
		3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 107.319	€ 2.250	€ 0	€ 0	€ 0	
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	254	11	€ 33.306	Ja		
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	37	2		Ja		
		3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	42	1		Ja		
		Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)		
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/16</i>		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
		3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)						

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld				
			<i>Aard controle R. Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
			€ 22.949	€ 64.296				
			Projectnaam/nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>
			1 1.3 Onroerende zaken onderhoud	€ 8.348	€ 8.348	€ 0	€ 0	
			2 2.1 roerende zaken aankoop materialen	€ 8.528	€ 0	€ 8.528	€ 0	
			3 2.2 Overige kosten	€ 4.900	€ 0	€ 0	€ 4.900	
			4 investering	€ 65.469	€ 65.469	€ 0	€ 0	art. 13
			Kopie projectnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)			
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/11</i>						
1 1.3 Onroerende zaken onderhoud	€ 8.348	36%						
2 2.1 roerende zaken aankoop materialen	€ 8.528	37%						
3 2.2 Overige kosten	€ 4.900	21%						
4 investering	€ 65.469	285%						
VWS	H8	Regeling Sportakkoord	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd		
			<i>Aard controle R Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H8/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05</i>	
			€ 0	€ 20.000	€ 0	€ 25.605	Ja	

Overzicht taakvelden 2020

	Lasten	Baten
Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning		
0.1 Bestuur	1.337	89
0.2 Burgerzaken	757	228
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	168	534
0.4 Overhead	6.967	139
0.5 Treasury	459	538
0.61 OZB woningen	0	2.865
0.62 OZB niet-woningen	158	5.320
0.63 Parkeerbelasting	0	0
0.64 Belastingen overig	516	646
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	32.485
0.8 Overige baten en lasten	238	161
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	52	0
0.10 Mutaties reserves	6.600	4.749
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	620	0
Totaal hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning	17.871	47.754
Hoofdstuk 1 Veiligheid		
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.248	53
1.2 Openbare orde en veiligheid	293	8
Totaal hoofdstuk 1 Veiligheid	2.542	61

	Lasten	Baten
Hoofdstuk 2 Verkeer, vervoer en waterstaat		
2.1 Verkeer en Vervoer	3.753	652
2.2 Parkeren	0	0
2.3 Recreatieve havens	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0
Totaal hoofdstuk 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	3.753	652

Hoofdstuk 3 Economie		
3.1 Economische ontwikkeling	174	3
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4	14
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	25	0
3.4 Economische promotie	152	109
Totaal hoofdstuk 3 Economie	355	125

Hoofdstuk 4 Onderwijs		
4.1 Openbaar basisonderwijs	15	1
4.2 Onderwijshuisvesting	851	81
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.725	312
Totaal hoofdstuk 4 Onderwijs	2.592	394

	Lasten	Baten
Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie		
5.1 Sportbeleid en activering	335	20
5.2 Sportaccommodaties	674	243
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	281	0
5.4 Musea	27	0
5.5 Cultureel erfgoed	7	0
5.6 Media	717	59
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.299	373
Totaal hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie	4.341	696

Hoofdstuk 6 Sociaal domein		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.940	2.235
6.2 Wijkteams	1.243	0
6.3 Inkomensregelingen	5.603	4.845
6.4 Begeleide participatie	1.640	351
6.5 Arbeidsparticipatie	580	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.173	84
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.333	97
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.944	192
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	18	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.053	0
Totaal hoofdstuk 6 Sociaal domein	24.527	7.805

	Lasten	Baten
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu		
7.1 Volksgezondheid	992	16
7.2 Riolering	1.188	1.856
7.3 Afval	2.516	2.972
7.4 Milieubeheer	1.077	186
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	351	353
Totaal hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu	6.123	5.383
Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
8.1 Ruimtelijke ordening	453	178
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.821	2.312
8.3 Wonen en bouwen	1.989	1.008
Totaal hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.263	3.498
Totaal taakvelden	66.367	66.367

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van de
Gemeente Borsele

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Stationspark 8b
Postbus 85
4460 AB Goes

T: +31 (0)113 24 20 00
F: +31 (0)113 24 21 99

goes@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de gemeente Borsele te Heinkenszand gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarverantwoording opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van de gemeente Borsele op 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat op 3 december 2020 is vastgesteld door de raad.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de programmarekening o.b.v. taakveld 2020;
- 2 de balans per 31 december 2020;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- 5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 6 juni 2019 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Borsele zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 657.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2020. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarverantwoording andere informatie, die bestaat uit:

- jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de inleiding;
- de afkortingenlijst.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Burgemeester en Wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het College van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het College van Burgemeester en Wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat op 3 december 2020 is vastgesteld door de raad.

In dit kader is het College van Burgemeester en Wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing, die het College van Burgemeester en Wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Burgemeester en Wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het College van Burgemeester en Wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controle-opdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 6 juni 2019, het Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Burgemeester en Wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Burgemeester en Wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Goes, 29 juni 2021

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. M.A. de Munck RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'M.A. de Munck', written over a faint grid.

Afkortingenlijst

ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AMHK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B2030	Borsele 2030
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BDU	Brede Doel Uitkering
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BONS	Borsele Na School
BRIKS	Bouwen, Reclame, Inritten, Kappen en Slopen
BRZO	Besluit Risico Zware Ongevallen
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BZZB	Behoud de "Zak van Zuid-Beveland"
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEO	Chief Executive Officer
CISO/FG	Chief Information Security Officer/functionaris gegevensbescherming
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CMHF	Centrale van Middelbare en Hogere Functionarissen bij Overheid, Onderwijs, Bedrijven en Instellingen
CNV	Christelijk Nationaal Vakverbond
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden
COVRA	Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval
CRB	Culturele Raad Borsele
CROW	Centrum Regelgeving en Onderzoek Wegenbouw
DCMR	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EMU	Europese Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
ESF	Europees Sociaal Fonds

Fido	Financiering decentrale overheden
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging
FPU	Flexibel Pensioen en Uittreden
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Geneeskundige Dienst
GI	Gecertificeerde Instelling
GMSD	Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan
HABOG	Hoogradioactief Afval Behandelings- en Opslag Gebouw
IBP	Inter Bestuurlijk Programma
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IKC	Integraal Kindcentrum
i-NUP	i- Nationaal Uitvoeringsprogramma
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IVB	Integraal Veiligheidsbeleid
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KLPD	Korps landelijke politiediensten
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LISA	Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
MDO	Multidisciplinair Overleg
NIEGG	Niet In Exploitatie Genomen Gronden
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OKC	Omnis Kindcentra
OKE	Wet Ontwikkeling door Kwaliteit en Educatie
OLAZ	Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland
OLOB	Overleggroep Lokaal Onderwijsbeleid
OZB	Onroerendezaakbelasting
PGB	Persoonsgebonden Budget
PZEM	Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij

RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
REA	Regionale Educatieve Agenda
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne
RODIN	Referentie Opbouw Digitaal Informatiebeheer
RPCZ	Regionaal Pedagogisch Centrum Zeeland
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RvC	Raad van Commissarissen
SaBeWa	Samenwerkingsverband Belastingen en Waardebepaling
SGB	Stoomtrein Goes-Borsele
SISA	Single Information Single Audit
SLOK	Stimulering Lokaal Klimaatbeleid
SMWO	Stichting Maatschappelijk werk en Welzijn Oosterschelderegio
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten
SVRZ	Stichting Verpleeg- en Rusthuizen Zeeland
SWVO	Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio
TNO	Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek
Ufdo	Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VANG-HHA	Van Afval Naar Grondstof-Huishoudelijk Afval
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRZ	Veiligheidsregio Zeeland
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
WE	Vroegtijdig Voorschoolse Educatie
VV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
VZG	Vereniging van Zeeuwse Gemeenten
WIZ	Werk, Inkomen en Zorg
WMO	Wet Maatschappelijke Ontwikkeling
WNT	Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WPG	Wet Publieke Gezondheid